VALENTINENU

DIN MEMORIILE MELE

(O PAGINĂ DE ISTORIĂ MODERNĂ)

ALEGEREA
DETRONAREA ŞI ÎNMORMÎNTAREA
LUĬ
CUZA-VODA
1859, 1866, 1873

BUCURESCI

TIPOGRAFIA MODERNĂ GR. LUIS, STRADA ACADEMIEI No. 14
1898

I. G. VALENTINÉNU

Dedicată

Naționaliștilor Democrați

PREFAȚĂ

1859—1864

Sunt cincĭ anĭ, mi-aĭ zis odată,
Aĭ răbdare, o poete ;
Pe clăcaș, voĭ face liber,
Dacă timpul va permite,
Saŭ ca tronul și ca țara
Falnic mĕ voĭ ingropa
D. B.

In interesul țĕreĭ și al istorieĭ, am hotărît a da la lumină această carte relativă la alegerea, detronarea și înmormîntarea luĭ Cuza-Vodă.

Eram dator a face aceasta, cu atît maĭ mult cu cît viața mea întreagă este legată, și ca cetățean, și ca publicist, de toate evenimentele politice ce s'aŭ desfășurat în țéra noastră de la 1854 încoace, și care aŭ adus în capul țĕreĭ pe acest mare Domnitor-martir[1]) și apoĭ pe M. S. Carol de Hohentzolern.

---

1) Și aci nu este vorba și nu ne plăngem de reutatea oamenilor, și de ingratitudinea partidelor, ci de perderea unuĭ mare interes național: căcĭ, dacă rĕsturnătoriĭ ar fi avut încă puțină răbdare, Cuza ar fi abdicat în favoarea Domnuluĭ strĕin, și România nu ar fi perdut duoă marĭ ocasiunĭ de care ar fi putut beneficia : Resbelul dintre Francia și Austria, *și resbelul dintre Prusia și Austria; precum am maĭ perdut și o altă ocasiune mare la 1854, care ne ar fi redat Basarabia întreagă dacă trimeteam și noi, cel puțin vre-o dece miĭ de soldațĭ in Crimea, precum a făcut sora noastră Italia, saŭ Piemontul care a reușit așĭ asigura unitatea, și libertatea provinciilor subjugate.*

Cetitorii noştrii vor vedea, vor judeca şi vor aprecia oameni şi lucrurile petrecute în scurta, dar rodnica domnie naţională a acestuĭ mare fiŭ al ţĕreĭ care, ca colonel, a sciut a prefera esiliul în Rusia, de cît a da regimentul seŭ Ruşilor ce ne luaseră ţéra zalog; care a sciut a nesocoti tron şi coroană când era vorba de patrie şi viitorul eĭ, care a incoronat şi a ilustrat domnia sa cu actele cele maĭ mărete şi salvatoare.

Fie dar ca patriotismul şi abnegaţiunea luĭ Cuza-Vodă să serve de esemplu tuturor domnilor şi stăpînitorilor de popoare, şi să-ĭ facă a prefera gloria eternă a imortalităţiĭ, în locul glorieĭ efemere a puteriĭ.

I. G. V.

ALEGEREA COLONELULUI ALEXANDRU IOAN CUZA
DE DOMN AL MOLDO-ROMANIEI

Nimenĭ din contimporani noștri nu aŭ uitat entusiasmul frenetic ce a domnit în popor la audul proclamăriĭ *alesuluĭ* Moldoveĭ, de *Domn al Românilor*. Prin aceasta, principiul unirii ambelor principate într'un singur stat, sub denumirea de *România*, a fost realisat.

Camera, în majoritate, era a boerilor conservatorĭ carĭ aveaŭ candidatul lor. Tĕrîmul era pre..ătit pentru alegerea prințuluĭ George Bibescu detronat de revoluțiunea de la 1848, ca domn al Munteniei. Puternici ḑileĭ, saŭ cîrmuitoriĭ țereĭ, îĭ și preparaseră un banchet la grădina luĭ Ión Oteteleșanu de la Măgurele. Candidatul sta ascuns și ascepta cu o nerăbdare frenetică, dar nu fără frică, proclamarea luĭ de Domn al țĕreĭ românestĭ.

Partidul liberal, la rîndul seŭ, nu lucra maĭ puțin pentru a paralisa acțiunea conservatorilor reacționarĭ, și a pregăti tĕrîmul pentru proclamarea alesuluĭ Moldoveĭ, de Domn al ambelor principate.

In ajunul alegereĭ de la 24 Ianuarie 1859 se formaseră două tabere liberale în popor, compuse din unioniştĭ hotărîţĭ a-şĭ sacrifica chiar viaţa pentru a face să triumfe, *cu or ce preţ*, principiul uniriĭ; una ocupa Câmpul Libertăţiĭ de la Filaret sub comanda decedatuluĭ meŭ amic Nicolae Oraşanu, ear a doua, dealul şi curtea mitropolieĭ, în giurul camereĭ legiuitóre, sub comanda mea.

Partizani luĭ Bibescu Vodă complotaŭ la întunerec: eĭ nicĭ că cutezaŭ să se arate la lumină, căcĭ ar fi fost póte sfîşiaţĭ de popor.

Hotărîrea ce se luase de comitetul liberal unionist era ca, îndată ce conservatori saŭ albiĭ din cameră ar persista în alegerea luĭ Bibescu-Vodă, poporul din dealul şi curtea mitropolieĭ, unit cu poporul de la Filaret, sĕ năvălească în cameră şi să o silească a proclama *de ales*, pe alesul camereĭ Moldoveĭ.

Semnalul era două batiste: una *albă* şi alta *roşie*. pe care le avea deputatul Ión C. Brătianu. Batista roşie era semnalul năvăliriĭ poporuluĭ în cameră, ear cea albă: *pacea* şi *unirea*, adecă: proclamarea luĭ Alecsandru Ión Cuza, de Domn al Moldoveĭ şi ţĕreĭ româneştĭ.

Când se vĕḑu din curtea mitropolieĭ, la ferestrele camereĭ, fălfăind batista albă în mânele luĭ Ión Brătianu, un strigăt frenetic de bucurie rĕsună din tóte pepturile poporuluĭ de afară:

Trăiască unirea! Trăiască Cuza-Vodă alesul Moldoveĭ şi al Munteniei! Trăiască România una şi nedespărţită.

Acest strigăt strĕbătu ca fulgerul în oraş şi electriză tótă capitala.

Tot Bucureştiul era în picióre de la Filaret şi Dealul Mitropoliei până la Băneasa, mişcat de această veste salvatoare, şi strigînd din rărunchiĭ inimeĭ:

Trăiască Unirea! Trăiască Cuza-Vodă! Trăiască Roşi şi Albi! Trăiască poporul şi boeriĭ!

Această veste comunicându-se prin telegraf alesuluĭ Moldoveĭ, acesta formă îndată o locotenenţă domnească şi dete o proclamaţiune către popor prin care esprimă recunoştinţa sa şi anunţă venirea imediată la Bucureştĭ. Bucuria era la culme. Toţĭ îşĭ deteră mâna şi se sărutară ca nişte fraţĭ. Nu maĭ eraŭ resimţiminte, nu maĭ eraŭ partide. Boeri se sărutaŭ cu poporul, poporul cu foştiĭ seĭ opresorĭ. Lacrămĭ de bucurie eşiaŭ din ochiĭ tuturor; albĭ şi roşiĭ, boerĭ şi popor.

In acest moment solemnel dispăruse or ce ură şi deosebirĭ de clase. Nimenĭ nu maĭ vedea înaintea ochilor de cît: unirea ţărilor şi fericirea patrieĭ.

După alegerea luĭ Alexandru Ión Cuza, de Domn al Moldoveĭ, D. M. Cogălniceanu a ţinut la Iaşĭ următorul memorabil discurs care este o capo-d'operă de simţimînt politic şi patriotic:

„Măria Ta!

După o sută cincĭ-zecĭ şi patru de anĭ de umilire şi degradare naţională, Moldova a intrat în vechiul seŭ drept consfinţit prin capitulaţiunile sale, dreptul de a'şĭ alege pe capul seŭ, pe Domnul.

Prin înălţarea Ta pe tronul luĭ Ştefan cel Mare, s'a reînnălţat însuşĭ naţionalitatea română. Alegêndu-te de capul seŭ, neamul nostru a voit să îndeplinească o veche datorie către familia Ta, a voit să resplă-

tească sângele strămoșilor Teĭ, vărsat pentru libertățile publice.

Alegêndu-te pe Tine Domn în Țara noastră, noĭ am voit să arătăm lumeĭ, cea ce toată firea dorește: *la legĭ nouĭ, oamenĭ nuoĭ.*

O Doamne! mare și frumoasă 'țĭ este misiunea! Constituția din 19 August ne însemnează o epocă nouă și bine meritată. Eștĭ chemat să o deschizĭ. Fă ca legea să înlocuiască arbitrariul. Fă ca legea să fie tare, car Tu, M. Ta, ca Domn, fiĭ bun și blând, fiĭ bun maĭ ales pentru aceia pentru care maĭ toțĭ Domniĭ trecuțĭ aŭ fost nepăsătorĭ saŭ rĕĭ.

Nu uita că, dacă 50 de deputațĭ te aŭ ales Domn, însă aĭ să domneștĭ peste două milioane de oamenĭ.

Fă dar ca Domnia Ta să fie cu totul de pace și de dreptate; împacă patimile, urele dintre noĭ, și reîntrodu în mijlocul nostru strămoșeasca frăție.

Fiĭ simplu, M. Ta, fiĭ bun, fiĭ Domn cetățean: urechea Ta să fie pururea deschisă la adevĕr, și închisă la minciună și lingușire.

Porțĭ un frumos și scump nume, numele luĭ Alexandru cel Bun. Să trăeștĭ dar mulțĭ și ferincițĭ anĭ! Ca și dînsul, fă'o, Doamne! ca prin dreptatea Europeĭ, prin desvoltarea instituțiunilor noastre prin simțimintele Tale patriotice, să maĭ putem ajunge la acele timpurĭ glorioase ale națiuneĭ noastre, când Alexandru cel bun ḑicea ambasadorilor împăratuluĭ din Bisanțiŭ că, *România nu are alt ocrotitor de cât pe Dumneḑeŭ și sabia sa.*

Să trăeștĭ Măria Ta!»

M. Cogălniceanu

Ah! de ce n'am murit în acel moment de entusiasm național!...

Comitetul unionist se instală în palat asceptând cu frenesie sosirea prea iubituluĭ ales al țerilor surorĭ.

Cuza care *nu iubia estremele*, tindea, de la începutul domnieĭ sale, la un partit al seŭ propriŭ, *la o camarilă*. A fost însă nefericit în alegerea oamenilor, eliminând de lîngă dînsul pe ceĭ maĭ marcanțĭ bărbațĭ politicĭ carĭ dedeseră probe îndelungate de patriotism adevĕrat și de abnegațiune sinceră. Dacă, de esemplu, ar fi fost pe lângă dînsul, ca consilier intim, *un Ión Brătianu*, saŭ Golescu, Cuza nu ar fi fost detronat. Dar cu caracterul seŭ cinic și schimbător, cu tot patriotismul și calitățile sale civice, nu putea să o ducă departe și să domnească mult timp, maĭ ales în luptă cu două partide estreme, vechĭ și puternice.

Cea ce i s'a întîmplat în 1866 trebuia să i se întîmple curînd saŭ mai tîrziŭ, dacă nu abdica în favorea unuĭ domn strein. Este el însășĭ causa proprieĭ sale căderĭ.

La 1864, sub ministeriul luĭ Mihail Cogălniceanu, A. Ión Cuza proclamă actele mărețe ale împroprietăririĭ țeranilor și secularisarea monastirilor închinate călugărilor grecĭ, saŭ locurilor sânte. Aceste douĕ acte marĭ și salvatoare ațâță și maĭ mult ura și gelosia partidelor estreme care 'ĭ și disputaŭ puterea în țară, și aspiraŭ, fie-care la un guvernămênt propriŭ și esclusiv.

Aceste partide, ajutate de setea puteriĭ și de intrigile din afară, făcură să se formeze *coalițiunea monstruoasă* în contra Domnitoruluĭ român, com-

plotând și pregătind pe fie-care ḑi, detronarea luĭ.

Cuza, care nu ținea la Domnie și era gata a ceda tronul unuĭ Domnitor strĕin, lăsă câmp liber conspirațiuniĭ, necreḑînd că *poporul* și *iubita luĭ armată* ar fi capabilă de a conspira și a dori detronarea luĭ.

Partidele setoase de putere îșĭ urmaŭ calea lor de luptă pentru putere, una contra altia, și ambele contra alesuluĭ țĕreĭ, contra Domnitoruluĭ.

Liberaliĭ îșĭ ḑiceaŭ: De ce să nu fim noĭ și să fie conservatoriĭ? Conservatoriĭ de asemenea îșĭ ḑiceaŭ: De ce să nu fim noĭ și să fie liberaliĭ? Jos dar liberaliĭ! Sus noĭ!

Ambele partide istorice, *roşi şi albĭ*, eraŭ dar nemulțumite și hraniaŭ ura lor și dorința de rĕsbunare contra Domnuluĭ și alesuluĭ poporuluĭ; și ele, coalizate, în cele din urmă, strigaŭ:

Jos Cuza! Sus noĭ!

Cuza care ura și pe uniĭ și pe alțiĭ, pe conservatorĭ ca și pe liberalĭ. și care era maĭ mult naționalist decît politic socialist, căuta a'șĭ găsi un punct de reazem între naționaliștĭ; făcu apel și chemă la putere oamenĭ din popor, ca Cogălniceanu, Bolintineanu, Alexandri, Mălinescu, Papiŭ Ilarianu, Orbescu și a..., căcĭ Constantin Negri [1]) marele naționalist și cel maĭ neinteresat dintre toțĭ patrioțĭ liberalĭ, care sacri-

1) Ceva caracteristic care denotă omul:

La 1868, eram la tîrgu Ocneĭ când locuitoriĭ orașuluĭ rugară pe Constantin Negri pe care 'l consideraŭ ca pe un părinte, ca să'l aleagă primar al orașuluĭ. C. Negri refusă recomandênd pe un țeran, de primar al orașuluĭ, ear el, ca să placă orășenilor, primi ca să fie ajutorul primaruluĭ.

Dis și făcut.

Într'o ḑi, pe la 6 ore dimineața, întâlniiŭ pe Constantin Negri, pe stradele orașuluĭ.

ficase chiar tronul pe altarul unirii și al patriei, sta isolat, desgustat de ambițiunile, gelosiile și sfișierile partidelor, și de apucăturile despotice și autoritare ale luĭ Cuza Vodă, de a voi să guverneze cu un ministeriŭ de camarilă și personal, ne-maĭ ținînd nicĭ un cont de partide și de bărbați ce le compuneaŭ.

Această tactică politică a alesuluĭ de a 5 și 24 Ianuarie înăsprise și maĭ mult partidele și facțiunile politice încît se înjghebă și se cimentă și maĭ mult *acea coalițiune monstruoasă*, sub numele de Februariștĭ; ea se întinse și coprinse maĭ toate ramurile statuluĭ, lucrând maĭ ales în armată.

Cuza care îșĭ făcuse o popularitate mare prin actele mărețe de la 1864, 2 Maiŭ, și prin scrisorile celebre către țeranĭ, către visirul și patriarhul ecumenic de la Constantinopole, nu se temea de nimic și de nimenĭ; căcĭ nu putea crede nicĭ odată, precum nu credea nimenĭ, că armata țereĭ, că iubițiĭ și credinciosiĭ seĭ ofițerĭ vor fi vreodată în contra luĭ. Ast-fel, el elimină de lîngă dînsul chiar pe intimul seŭ consilier, Mihail Cogălniceanu, marele seŭ ministru de la 1864.

La 1865, August 3, coalițiunea de resturnare profită de lipsa Domnuluĭ din țară pentru a-șĭ *cerca norocul*, și provocă revolta din piața Sf. Anton făcĕnd pe general Florescu să pue și sĕ dea cu tunurile în piață unde căzură o mulțime de victime.

Acest act vandalic și imprudent compromise cu

–Eștĭ așa de matinal, Domnule Negri, și unde vĕ ducețĭ așa de dimineață?

—Apoiu, mĭ-a dat primarul o poruncă, și mĕ duc să-mĭ'o îndeplinesc. Eată cine era C. Negri, ajutorul de primar al unuĭ țeran.

desăvîrşire guvernul luĭ Cuza Vodă şi încuragiă maĭ mult partidul coalițiuniĭ de rĕsturnare.

Eŭ care fusesem inițiat de comitetul subversiv secret, şi nu voiam rĕsturnarea, ci îndreptarea Domnuluĭ pe calea cea bună, nu credeam nicĭ-odată că conspiratoriĭ vor reuşi a'l detrona; căcĭ 'mĭ diceam: Cine va putea rĕsturna pe Cuza-Vodă? *Poporul e cu Cuza. Armata e cu Cuza.*

Mărturisesc franc şi în sinceritate că nu sciam că, anti-Cuziştiĭ, prin marele conspirator al lor, C. A. Roseti care era sufletul coalițiuniĭ de rĕsturnare, isbutiseră să atragă în coalițiune pe uniĭ din ofițerĭ carĭ fuseseră ceĭ maĭ devotațĭ şi credincioşĭ luĭ Cuza-Vodă. Aceasta m'a făcut de nu am denunțat Domnitoruluĭ Cuza la care aveam intrare liberă în or ce timp, complotul şi pericolul eminent de care era amenințat în fie-care di. Căcĭ dacă i aşĭ fi spus eŭ care aveam intrarea liberă la palat şi eram în intimitatea şi bunele grațiĭ ale vechiuluĭ meŭ camarad de esiliŭ în Rusia colonel Cuza, el m'ar fi crezut poate şi ar fi luat măsurĭ de apărare.[1])

Nu am denunțat complotul pentru că luasem angajamentul de onoare către marele conspirator şi organisator al coalițiuneĭ de rĕsturnare, C. A. Roseti, de a păstra secretul ce-mĭ încredințase pe parolă de onoare, şi nu aprobam resturnarea, ci îndreptarea Domnuluĭ.

M'am ținut de cuvînt avînd şi convingerea intimă că nu vor reuşi ca să'l rĕstoarne.[2])

---

1) D. Ioan Niculescu, telegrafist pe atuncĭ la palat, poate mărturisi intimitatea mea cu fostul Domnitor.

2) Eram într'o di la D. C. A. Roseti unde mĕ duceam maĭ în toate

S'aŭ găsit alţĭ liberalĭ ca N. Orăşeanu, M. Marghiloman, fost prefect de Poliţie al luĭ Cuza Vodă, şi a.... carĭ ĭ aŭ spus că se conspiră în contra-ĭ şi că va fi rĕsturnat; dar Cuza, cinic şi nepăsător cum era, care nu ţinea la Domnie şi era gata să o cedeze unuĭ Domn strĕin, nu i a credut, şi ast-fel conspiratoriĭ aŭ putut să-l surprinză în noaptea de 11 Februare 1866, în palat, alăturĭ cu Dulcinea sa, principesa Obrenovicĭ, şi să 'l siliască să abdice îndata făcĕndu-l să crează că poporul cere şi voesce detronarea luĭ, de şi poporul habar nu avea de una ca aceasta. Poporul dormia liniştit în noaptea nefastă a rĕsturnăriĭ, pentru a se deştepta a doua ḑi sub domnia rĕsturnătorilor februariştĭ.

Eŭ care cunosceam patriotismul şi abnegaţĭunea luĭ Cuza-Vodă încă din timpul esiliuluĭ nostru în Rusia, nu am putut crede nicĭ-odată că Cuza va fi rĕsturnat de o mână de conspiratorĭ, şi maĭ ales de nişte ofiţerĭ pe carĭ Cuza îĭ umplusese de atîtea favorĭ şi bine-facerĭ.

Nimenĭ nu a uitat, şi istoria contimporană va înregistra negreşit în analele sale, escursiunile secrete ce le făcea Cuza prin Bucovina şi Transilvania, ur-

ḑilele, când se presintă decedatul şi mult regretatul patriot C. Cantacuzino Ritoveanu cu un sac plin de galbenĭ, şi trîndindu-l pe masă îĭ ḑise:

«Me Costache!

- Eată toată averea mea, pe care ţi o încredinţez ţie ca să facĭ tot ce sciĭ şi să scapĭ ţara. Să aibĭ însă grijă de copii meĭ».

C. A. Roseti mişcat şi uimit de atîta patriotism. îĭ ḑise:

«Mĕ, eştĭ nebun? Dar dacă nu vom reuşi. mĕ Costache?»

—Ce o vrea Dumneḑeŭ.... rĕspunse patriotul Cantacuzino Rifoveanu. Eŭ mi am făcut datoria aducând tributul meŭ patrieĭ.

Am eşit cu lacrimile în ochĭ de la această scenă, de la acest mare act de patriotism şi abnegaţiune, lăsîndu-ĭ pe amîndoĭ singurĭ

mărind realisarea idealuluĭ seŭ de unitate națională.

Nu voiŭ uita nicĭ-odată entusiasmul frenetic cu care 'mĭ povesteaŭ reposațiĭ și iluștriĭ patrioțĭ, George Hurmuzache din Cernăuțĭ, G. Barit din Sibiŭ și Iacob Mureșanu din Brașov visitele deghizate prin Bucovina și Transilvania ale mareluĭ și mult regretatuluĭ Domn român Alecsandru Cuza-Vodă, spuindu-mĭ și arătîndu-mĭ chiar localurile ce le visitase fără scirea stăpânitorilor localĭ.

Și ca să daŭ încă un esemplu de marele seŭ caracter naționalist și de patriotismul seŭ neinteresat, voiŭ nara următoarea anecdotă pe care mi-a comunicat'o, cu lacrimĭ în ochĭ, virtuosul și mult regretatul meŭ amic, Constantin Ciocîrlan, gazda ilustruluĭ prisonier domnesc, din strada Colțiĭ, unde locuia; eată ce maĭ spunea fevruaristul rĕsturnător, Constantin Ciocârlan:

«După ridicarea din palat, Cuza era prisonierul meŭ, adecă pus sub paza și garanția mea. Nu am vĕḑut în viața mea un patriotism maĭ înfocat și o abnegațiune maĭ nobilă ca la acest mare dar nenorocit Domnitor.

«Consulul Frances Tyllos, în mare ținută, se anunță esprimîndu-șĭ dorința de a vedea pe Domnitorul detronat și prisonier al meŭ. Eŭ care aveam autorisarea Locotenențeĭ domneștĭ de a lăsa să fie visitat de consuli carĭ ar dori să'l vadă, i am permis numaĭ—de cît—întrevederea, anunțând pe Domnitor că D. Consul al Franciei voesce să-l vaḑă.»

—Sĕ intre, rĕspunse detronatul Domnitor cu un aer de nepăsare; dar era maĭ bine să mĕ lase în pace.

«—Sînt autorisat, Măria Ta, ḑise consulul Tyllos cu un aer oficial, ca să vĕ transmit viile regrete

ale augustului meŭ Suveran, împăratul Napoleon al III-lea, de cele ce s'aŭ întîmplat, și dorința Maestățeĭ Sale de a fi restabilit imediat pe tronul ce ațĭ ocupat. Am ordinul de a pune la dispozițiunea Măriei Voastre toate mijloacele necesare restabilirii pe tronul român.

— Domnule Consul al Franciei! dise principele Cuza: mulțumesc Maestățiĭ Sale imperiale de înalta Sa bună-voință, precum și Dumitale în particular, de cele ce-mĭ comunicațĭ. Regret însĕ foarte mult că nu pot priimi restabilirea pe tronul de la care am abdicat formal și fără regret. Eŭ sînt om din popor, Domnule Consul. Poporul m'a ales Domn, poporul m'a detronat. Prin urmare, tot ce a făcut poporul. bine a făcut».

La acest rĕspuns scurt și categoric, Consulul Franciei rĕmase uimit și se retrase salutând cu respect și admirațiune pe marele Domnitor pentru mărinimia și abnegațiunea sa patriotică.

«Eŭ nu-mĭ putuiŭ stăpâni lacrimile și eșiiŭ afară mișcat pînă în adîncul sufletuluĭ de atîta abnegațiune și iubire de țară».

Nu sciŭ pentru ce guvernanțiĭ noștriĭ nu aŭ publicat încă corespondența luĭ Cuza-Vodă și nu s'a depus încă acea corespondență in arhivele statuluĭ, în interesul țăreĭ și al istorieĭ, ca să se vadă încă o dată cine a fost și cum a lucrat acest mare Domoitor pe care țéra l'a perdut. Credem însă că marele om de stat, D. Sturdza nu va întărzia a o face.

Eată ce spune eruditul nostru publicist, istoric și filolog, D. T. L. Maiorescu, fost rector al universitățiĭ, într'un volum precedat de o precuvîntare cu privire

la situația politica a României, întitulată : De la 11 Februare 1866 pînă la Martie 1871 :

«In 1870, fostul domnitor Cuza este ales deputat de Mehedinți, însĕ refusă mandatul.

Cu cît-va timp înainte, ducele de Gramont, nenorocitul ministru frances de la 1870 care a declarat rĕsboiŭ Prusieĭ, pe atuncĭ însĕ ambasador la Viena, provoacă o întâlnire cu principele Cuza în Capitala Austrieĭ unde se afla, și caută să-l sondeze asupra uneĭ reînstalărĭ pe tronul Românieĭ.

Din notele luate de Balligot de Bayn, secretarul lui Cuza, sub dictatul acestuia. Scena se petrece la Doebling, lîngă Viena :

Gramont. Resbelul îl vom avea cu Prusia. El este inevitabil. Momentul este poate maĭ apropiat decît credem. Va fi nevoe ca să avem *un punct de reazem în Orient.* Avem deja unul în Ungaria care vede cu ochĭ reĭ încuragiările date de guvernul Român Transilvanenilor, și cîte-va cuvinte *imprudente* ale prințuluĭ Carol pentru unirea tuturor Românilor sub sceptrul seŭ. *Sîntem sătuĭ de principele Carol, foarte sătuĭ.*»

Cuza. Dar în fine, care este scopul D-v. ? Aveți un proect hotărît ? Vrețĭ să provocațĭ o schimbare ?

Gramont. Nu ar fi greŭ una ca aceasta.

Cuza. Or ce s'ar întîmpla, nu voiŭ consimți nicĭ odată ca să maĭ intru în România *printr'o intervenire străină.*»

Sublim Patriotism ! Nobilă abnegațiune care probează că Cuza ținea maĭ mult la țéră decît la tron, maĭ mult la patrie, decît la domnie.

Onoare dar și glorie eternă mareluĭ Domnitor !

PROCLAMATIA

PRINCIPATELE UNITE MOLDOVA ŞI VALAHĬA

NOI ALECSANDRU IÓN I-IŬ

Cu mila luĭ Dumnezeŭ şi Voinţa naţională Domnul Moldoveĭ.

La toţĭ de faţă şi viitorĭ sănătate.

Voinţa naţieĭ, prin legiuitul eĭ organ: adunarea electivă, Ne a ales Domn al Moldoveĭ. Suindu-ne pe tron cu numele de Alecsandru Ión I-iŭ, cea întîiŭ datorie a Noastră este de a Ne adresa către Voĭ, iubiţilor compatrioţĭ, de a vé dori pace şi fericire, şi de a vĕ spune care sînt cugetările şi ţintirile noastre.

Inainte de a ne sui pe tronul la care Ne aŭ chemat încrederea Naţieĭ, Noĭ, în faţa Adunăriĭ, am făcut următorul giurămînt:

«Giur în numele Prea Sânteĭ Treimĭ şi în faţa Ţĕreĭ mele că voiŭ păzi cu sănţenie drepturile şi interesele Patrieĭ, că voiŭ fi credincios constituţieĭ, în textul şi în spiritul eĭ, că, în toată Domnia Mea. voiŭ priveghea la respectarea legilor pentru toţĭ şi în toate, uitând tótă

prigonirea și toată ura, iubind de o potrivă pre ceĭ ce m'aŭ iubit și pre ceĭ ce m'aŭ urît, neavînd înaintea ochilor decît binele și fericirea națieĭ române. Așa Dumnedeŭ și compatrioțiĭ meĭ să-mĭ fie întru ajutor.»

Acest giurămînt arată linia de purtare ce avem a păzi în Domnia Noastră. Guvernămîntul Nostru va fi, în toată puterea cuvîntuluĭ, guvernămîntul precum 'l vrea, precum îl statornicește convenția încheiată în 7/19 August 1858, între înalta Poartă otomană și puterile garante drepturilor patrieĭ noastre. *Vom fi Domn constituțional.*

Vom respecta toate drepturile Adunăriĭ elective; și toate stăruințele noastre vor avea de țel desvoltarea nuoilor instituțiĭ ce ne aŭ recunoscut Europa, și adevêrata și temeinica punere în lucrare a reformelor cerute de citata convenție.

Indata după alegerea frateluĭ nostru Domnul din Valahia. Vom păși la înființarea *comisieĭ centrale* din *Focșanĭ*, menită de a restrînge legăturile dintre duoă ramurĭ ale acelias națiĭ. Cu concursul acesteĭ comisiĭ și al adunăriĭ elective, guvernĕmîntul nostru se va grăbi de a face legăturile organice cerute de paragraful 46 din convenția și carĭ sînt menite de a introduce în societatea noastră marele principiĭ ale statelor moderne.

Pentru ca aceste marĭ reforme să aibă drept resultat fericirea obștească. Noĭ sfătuim și îndemnăm pe toțĭ compatrioțiĭ noștri de or ce stare și posiție, ca să uite desbinările și urele trecute. Numaĭ pacea dintre noĭ, numaĭ iubirea între fii *aceleiașĭ țĕrĭ și națiĭ*, numaĭ o deplină armonie între toate clasele societățeĭ, intrunind așa toate puterile, poate să ne întărească, și

așa și guvernĕmîntul și poporul, mână în mênă, să ridicăm patria din căderea în care aŭ adus-o nenorocitele întămplărĭ ale trecutuluĭ.

Misia noastră de și frumoasă, este mare și foarte grea. Noĭ nu o vom putea împlini dacă nu vom avea îmbrățișarea sinceră și sprijinul puternic al compatrioților noștri. Toate ḑilele Noastre vor fi întrebuințate în chip de a le merita și dobîndi. Noĭ facem un apel la patriotismul, rîvna și activitatea funcționarilor publicĭ carĭ sînt legiuitele organe ale guvernĕmîntuluĭ în relațiile saĭe cu particulari. Legile căzuseră în părăsire, și cu dînsele, toată puterea ocîrmuireĭ. Legile trebue să-șĭ redobîndească toată autoritatea. Puterea esecutivă, avînd a fi în viitor organul legalitățiĭ celeĭ maĭ stricte, trebue dar ca să fie tare și respectată de toțĭ, Trebue ca în vitor fie-care cetățean, *fără osebire*, să fie apărat în onorul, în viața și în averea sa. Aceste marĭ bunurĭ sînt încredințate ocrotiriĭ autorităților publice.

Precum dar vom avea de bucurie a căuta și resplăti toate meritele, tot devotamentul, tot serviciul onorabil al funcționarilor marĭ și micĭ, pre atît guvernĕmîntul Nostru este nestrămutat hotărît de a pedepsi fără cruțare și cu toată asprimea legilor, tot abusul și toată călcarea de legĭ.

Tuturor compatrioților Noștri le trimitem domneasca și frățeasca Noastră urare, și Dumneḑeŭ să binecuvinteze *principatele unite.*

Pentru Înălțimea Sa

Iașĭ 5 Ianuarie 1859. *Ministrul Secretar de stat*

V. ALEXANDRI

ALECSANDRU IÓN I. CUZA

Alexandru Cuza s'a născut în Galațĭ la anul 1820; el descinde dintr'o familie veche moldovenească, și strămoșul seŭ murise tăiat de Turcĭ pentru sentimentele luĭ naționale. Sub domnĭ fanarioțĭ, această familie, ca multe altele, fiind prigonită de streinĭ, perduse din splendoarea sa și se coborîse în rîndul boerilor de a duoa clasă. Muma sa era din Constantinopole, din familia genovesă Cozadini. La etatea de 14 anĭ, el fu trimis de părințĭ la Paris spre a-șĭ complecta studiile. După 5 anĭ se reîntoarse în Moldova, se înrolă în oscire și înaintă până la gradul de Colonel. La 1856 fu numit prefect la Galațĭ unde îșĭ avea casa părintească. La 1858 fu ales deputat la cameră din partea aceleĭ urbe, și curînd după acéa, numit ministru de resbel în cabinetul Caimacamuluĭ Panu. In 1859, Ianuarie 5 fu ales Domn al Moldoveĭ. După câte-va zile urma a se face alegerea de Domn în Valahia. D. C. Negri și alțiĭ, plecând pentru Constantinopole,

ca deputăţĭ din partea nouluĭ Domn al Moldoveĭ, avură misia de a trece prin Bucureştĭ şi a sonda ideea dacă nu era putinţă de a veni la unirea ţĕrilor surorĭ, cel puţin prin alegerea Domnuluĭ Moldoveĭ, şi la tronul ţĕreĭ româneştĭ. Această idee găsi aderenţĭ în partidul liberal, care, sacrificând pe candidaţiĭ sĕĭ : Alexandru Ghica Vodă şi Nicolae Golescu, aleseră la 24 Ianuarie 1859, pe Alexandru Ion I-iŭ Cuza. La 1861 ce operă unitatea acestor două principate sub numele de : *Principatele Dunărene*, astădĭ *România*. In 1864, Maiŭ 2, făcu, după exemplul protectoruluĭ sĕŭ Napoleon al 3-lea, o lovitură de stat, înscenă sufragiul universal al căruĭ resultat fu 682,621 voturĭ *da* şi 1307 voturĭ *ba*. In urma visită pe Sultanul la Constandiuopole unde fu primit cu multă distincţiune. Stabilitate nu putu să câştige în guvernarea statuluĭ sĕŭ; din causa sfâşiereĭ partidelor, el schimba necontenit pe miniştriĭ, până când în Februarie 1866, (n noaptea de 11 ale acesteĭ lunĭ, o scurtă revoluţiune în garda palatuluĭ înscenată de ceĭ ce conspiraŭ în contra-ĭ, avu de resultat abdicarea la tron a principeluĭ Alexandru Ion I-iŭ. Silit a 'şĭ părăsi ţara, merse maĭ întâiŭ la Viena. apoĭ la Florenţa, şi numaĭ în urmă, la Heidelberg. unde 'şĭ avea copiĭ la studiŭ.

Sub Domnia luĭ Cuza, consciinţa naţională a Românilor se deşteptase ca în timpul celor maĭ marı Domnĭ Românĭ. Numele luĭ devenise popular şi la Româniĭ de peste Carpaţĭ şi de peste Dunăre. Ideea Românismuluĭ luase un sbor nepomenit. Streiniĭ chiar şi inamiciĭ numeluĭ de Român respectară pe Domnitorul în care se întrupase ideea Românismuluĭ.

El dezrobi poporul rural de clacă ; el dete egalitatea de drepturĭ ; el stărui a se face unirea țĕrilor ; el decisă secularisarea monastirilor, dise închinate, cerută în toțĭ timpiĭ ca și în 1848. Pe consuliĭ puterilor streine, Cuza-Vodă știu a 'ĭ ține în frâu. Cutezarea lor patentată până la impertinență, intrigile, cabalele și toata influența lor, Cuza le-a sfărâmat. Sub Domnia luĭ, România s'a bucurat de prerogativele unuĭ stat suveran. In istoria națiuneĭ române, numele luĭ *Alexardru Ioan Cuza I-iŭ*, va ocupa una din paginete cele maĭ frumoase, și se va cita alăturĭ cu al Domnilor marĭ carĭ aŭ ilustrat țara și Domnia Română.

Cuza a fost un Domn mare. Meritele luĭ pentru patrie și Românism, îĭ asigură gloria și nemurirea.

MARELE ACT

Al votuluĭ universal din 1864, Maiŭ 2

Ḑioa plebiscituluĭ poporuluĭ Român s'a început în capitală cu bubuitul tunurilor. Frumoasa priimire a uneĭ ḑile în care un popor întreg intră în viață politică și voește să se afirme și să anunțe lumiĭ întregĭ că acum este viŭ și voește să trăiască.

Cine ține minte ḑiua da 24 Ianuarie în Bucureștĭ și a vĕḑut și pe cea de 2 Maiŭ, 'șĭ a ḑis negreșit: *24 Ianuarie a fost o ḑi de aspirațiunĭ ale poporuluĭ, ear 2 Maiŭ a fost o ḑi de asigurare.*

Poporul Bucureștilor de la 24 Ianuarie, era omul cerând, omul mergând la judecată: iar poporul Bucureștiuluĭ de la 2 Maiŭ, era omul priimind, omul cu sentința în sîn. Fisonomia poporuluĭ Bucureștiuluĭ din 2 Maiŭ, nu se aseamănă cu nicĭ una din fisionomiile sale în alte zile; *ea exprimă încrederea și dorința împlinită.*

De la palat până la mitropolie, un popor în sărbătoare, îndesat pe marginile drumurilor, prin ușile și ferestrele prăvăliilor, pe ferestrele fie-căruĭ etagiŭ și pe strașine, înfățișa un aspect imposant. Toate

piețele erau p ine de popor, și dealul mitropolieĭ semăna ca un munte alcătuit de oamenĭ.

Acelașĭ aspect în tótă țara, în toate orașele și satele.

Aceașĭ espresiune în femeĭ și bărbațĭ, în copiĭ și bătrînĭ. Părea că 'șĭ dic uni altora : *o să avem o patrie*. Și ceĭ de al duoilea ; o să *lăsăm o patrie*. De la palat și până la catedrală se desfășuraŭ doua trîmbe de soldațĭ, mândri de sărbătoarea ce eraŭ chemațĭ a inaugura, Pe la 10 și iumătate ore, un detașement de gendarmĭ, prefectul capitaleĭ, comandamentele militare ale capitaleĭ, și apoĭ un pluton de lăncierĭ, descepta, cu treacătul lor măreț lumea așteptând, iar *Domnul Românilor*, călare și vesel trecea la catedrală. După Măria Sa, la o distanță mică, tot statul sĕŭ maior splendid și entusiast, și apoĭ treĭ plutoane de lăncierĭ. La catedrală, M. Sa a fost priimit de P. S. Mitropolitul, în capul clerului. S'a cântat un tedeum și s'a citit o rugăciune. Peste o oră, în aceeașĭ rînduealǎ, Suveranul se întoarce la palat acoperit de urărele poporuluĭ și de buchetele damelor. Urările se prelungiaŭ pe amîndouă părțile stradelor într'o singură voce care părea imnul înălțat la creator din inima națiuniĭ. Calul domnitoruluĭ călca pe buchetele aruncate de la toate ferestrele și toate etagele ; și dintre cele ce cădeau pe cal, Domnitorul, cu afabilitatea Sa recunoscută, le arunca cu mâna Sa pe la ferestrele acoperite de dame. Ca să 'șĭ facă cine-va o idee de înțesarea lumiĭ pe ambele laturĭ ale stradelor, de a pavagiŭ până la strașine, sĕ 'șĭ închipuiască un teatru plin, de la parter până la galeriĭ, și va avea o idee justă de aspectul stradelor de la palat și

până la mitropolie. Prin toate piețele și pe la toate bisericile sunau fanfarele și resunau clopotele.

Peste o jumătate oră salve de tunurĭ anunțaŭ plecarea plebiscituluĭ de la mitropolie, și sunetul clopotelor amestecat cu fanfarele musicelor era ceva dumnedeesc care anunța trecerea *incarnăreĭ voințeĭ* poporuluĭ. Șase carete domneștĭ de gală : în cea dintâĭ P. S. Sa Mitropolitul Românieĭ cu primul președinte al înalteĭ curțĭ de casație, și în cele-l'alte, membri înalteĭ *comisiunĭ ad hoc*, aduceaŭ pe o *perină mare de catifea roșie*, mandatul cel mare de *plenipotență* pe care națiunea îl trimesese alesuluĭ eĭ.

Noĭ nu am avea să dicem alt-ceva oamenilor de la 1848, coălisațĭ cu reacționariĭ ceĭ clasicĭ, de cât numaĭ aceste cuvinte, după ce eĭ aŭ aprobat în urmă și s'aŭ închinat voințeĭ poporuluĭ.

In timpi reglementarĭ aĭ boerilor, asemenea solemnitățĭ, într'un asemenea triumf, pe o asemenea perină de catifea roșie. în locul *plebiscituluĭ poporuluĭ* român, se aducea Domnuluĭ, *firmanele ;* saŭ se aduceaŭ cheile cetățiĭ, *pâinea și sarea* înaintea invasiunilor ruseștĭ, turceștĭ saŭ austriace, tot de către mitropolitul țăreĭ în capul boerilor.

Peste un cuart de oră, Domnul, precedat și urmat de statul sĕu maior, traversând sala tronuluĭ, unde se aflaŭ corpurile statuluĭ în mare ținută de gală, așezate în ordine de către maestrul ceremonialuluĭ curțiĭ, s'a așezat pe tronul sĕŭ. Mitropolitul înaintă spre tron și presentă M. Sale plebiscitul, pronunțând aceste cuvinte :

Măria Ta !

Depunem în mâinele In. Tale actul solemn, ple-

biscitul de la 2 Maiŭ prin care poporul român, ascultând vocea M. Tale care îl cheamă la egalitate și libertate, a sancționat încă odată măreţul Seŭ fapt din 5 și 24 Ianuarie 1859.

Măria Ta!

Speranțele acestuĭ popor se concentră în M. Voastră; căcĭ istoria luĭ îĭ spune, că precum din principiĭ seĭ, unĭ l'aŭ liberat de sclavagiŭ, alțiĭ i-aŭ dat gloria militară, tot ast-fel și M. Ta 'l veĭ conduce pe calea dreptățiĭ, la egalitate, libertate și glorie națională.

Să trăițĭ M Voastră!

Să traiască România!

M. Sa primi plebiscitul și rĕspunse:

Prea sfinte părinte și Domnilor!

Imĭ este fórte greŭ a ascunde emoțiunea ce simțesc priimind din mâinele D-v. rostirea *voințiĭ națiuniĭ*. Această manifestare atât de învederată, atât de mare a Românieĭ, pentru persoana mea și pentru marele fapte ce avem a săvêrși, Eŭ o primesc cu bucurie și cu o legitimă mândrie.

Trebue însă să vă mărturisesc, Domnilor: Eŭ nicĭ că mĕ îndoiam de resultatul votuluĭ națiuneĭ.

Făcând un apel către națiune, punând țara în posiție de a se rosti Ea însășĭ, Eŭ eram încredințat că țara se va uni cu cugetările mele, Eŭ eram deplin încredințat că bunul sĕŭ simț, că inteligentele sĕŭ patriotism se vor grăbi a osândi patimile nesocotite care de șease anĭ împedică desvoltarea fericireĭ publice. Astădĭ țara a vorbit, și Europa întreagă aplaudă, cum aplaud și Eŭ, deplina și minunata ordine cu care un stat de cincĭ milioane locuitorĭ a îndeplinit un act atât de solemnel.

Priimesc puterile extra-ordinare ce România mi-le acordă prin mânele Domnielor Voastre. Eŭ voiŭ sci a mĕ arăta demn de această încredere, făcând întrebuințare de aceste puterĭ numaĭ pentru a organisa, într'un chip solid, constituțiunea noastră politică, și apoĭ, împărțindu-le cu ambele adunărĭ prevĕḑute de stat și care, în adevĕr, vor fi representațiunea națională a țĕreĭ.

Votul ce D-v. presintatĭ, nu este numaĭ legitimațiunea actuluĭ de la 2 Maiŭ. El este tot de odată și rĕsplătirea necontenitelor mele stăruințe pentru binele public și pentru emanciparea clăcașilor împilațĭ. Acest act este în ochi meĭ cea maĭ puternică încuragiare ce-'mĭ dă țéra pentru ca, dupĕ expresiunea D-v. și dupĕ dorința mea, sĕ conducă România pe calea dreptățiĭ, la egalitate, libertate și gloriă națională.

Daca, cu atâtea greutățĭ ce am întâmpinat în trecut, daca, cu toate împedicările ce, cu scop vederat s'aŭ făcut până acum guvernuluĭ meŭ, eŭ am putut realisa ceva folositor, ce nu vom putea noĭ dobîndi cînd Domnul și marele puterĭ ale statuluĭ vor fi strîns unițĭ printr'o legătură puternică și leală?

Aceasta este speranța mea, prea sânte părinte și domnilor! Această speranță se va împlini, nu mĕ îndoesc, cu ajutorul provedințeĭ și cu împreuna lucrare a tuturor bărbaților de bine.

Eŭ mĕ reazăm pe buna-voință a augusteĭ curțĭ suzerane și a înaltelor puterĭ garante pentru a îndeplini măsurele mântuitoare ce națiunea întreagă a sancționat. Ele pururea ne-aŭ dovedit toată îngrijirea lor, or de câte orĭ România 'șĭ-a exprimat dorințele și trebuințele sale.

Și astă-dată simpaticul lor concurs nu ne va lipsi.

După ce înaltele puterĭ aŭ garantat prin tractate solemnele existența noastră po itică, ele, cu aceeașĭ bună-voință vor recunoasce instituțiunile ce Alesul țĕreĭ și voința națiuniĭ le-aŭ judecat ca neapărate pentru fericirea din întru a Românieĭ.

Să urăm dar, cu toate speranțele noastre, această ḑi bine-cuvîntată care ne deschide un noŭ viitor și care asociază, într'un chip atât de fericit, cu numele Doamnei, iubiteĭ mele soțiĭ, una din datele cele maĭ însemnate ale istorieĭ noastre.

Să trăiască Ronânia !

Un electrism pare că pleca din inima Domnitoruluĭ în toate inimile celor presențĭ, și avem martorĭ pe toțĭ aceia pe care'ĭ-am vĕḑut noĭ plângând. Fisionomia cea aprinsă pînă acum a alesuluĭ Românilor devenia palidă și se idealisa cu divinitatea.

Domnilor ! rosti încă Domnitorul. Acum să lăsăm discursurile scrise și oficiale, și să vĕ vorbesc curat românesce :

Să trăiască România !

și, ridicând plebiscitul în sus, adaose cu o voce sigură șĭ pătrunḑĕtoare :

«Cât pentru mine, jur că ast-fel cum aŭ perit predecesoriĭ meĭ apărând drepturile țĕreĭ, voĭ peri și eŭ : nu voĭ peri însă până nu voĭ sfîrși toate cîte cuprinde acest plebiscit.»

Acestea le-a rostit Domnul țĕreĭ uĭtând eticheta, în transportul sĕŭ, și vorbind ca în sînul familieĭ

Entusiasmul nu a putut produce de cît o singură voce în sala palatuluĭ :

Să trăeștĭ !

Spue alțiĭ cele ce s'aŭ maĭ spus atuncĭ, căcĭ cel-ce scrie aceste rîndurĭ, n'a maĭ putut vedea nicĭ auḑi nimic.

Peste o oră Domnitorul sta în balcon privind la defilarea oştireĭ de toată arma avênd în cap pe generalĭ eĭ. Ţinuta trupelor a fost admirabilă. Şi caiĭ chiar păreaŭ alţiĭ de ceea-ce eraŭ la alte parade.

Toată ḑioa s'a petrecut în felicitărĭ, şi chiar cerul părea că respectă această mareaţă sërbătoare naţională; nicĭ vînt, nicĭ nor n'aŭ turburat ḑioa, nicĭ noaptea ḑileĭ de 2 Maiŭ. Seara, în grădina Cismegiŭ şi la palat aŭ fost sorĭ electricĭ în locul soareluĭ ce apusese. O iluminaţiune splendidă cum arare-orĭ s'a veḑut în Bucureştĭ. Banchete populare, lăutarĭ şi musicĭ militare aduna lumea pe stradele cele marĭ, pe pieţele publice, în jurul palatuluĭ, în jurul ministerelor şi umplea imensa grădină a Cismegiuluĭ luminată ca ḑioa şi într' un mod feeric de artificiĭ şi foc bengal, ca şi lacul eĭ.

Meritul acesteĭ frumoase serate revine în mare parte ostenelelor şi talentuluĭ Domnuluĭ maior Donicĭ care a făcut în seara aceea, din această grădină şi din piaţa ministeriuluĭ cultelor, al justiţieĭ şi al curţiĭ de casaţie imaginea uneĭ adevërate serate din carnavalul de Veneţia, pe când Veneţia era în toată splendoarea eĭ. Cuvintele de : *Vox popoli, vox dei,* se vedeaŭ pe maĭ multe transparente simbolice d'asupra imprimerieĭ ḑiaruluĭ *Buciumul* representând provinciele Dacieĭ şi formând un triunghiŭ înconjurat d'o ghirlandă de stejarĭ în care se citea votul următor aşeḑat in mod antic roman :

Celuĭ ce-a făcut unirea.

Celuĭ ce-a luat averea română din mânele strëinilor.

Celuĭ ce-a împroprietărit pe clăcaşĭ.

Celuĭ ce-a chemat pe toţĭ Româniĭ la drepturile civile şi politice.

Celuĭ ce-a dat instrucţiunea gratuită şi obligatorie pentru ambele sexe.
Celuĭ ce-a omorît moartea.
Celuĭ ce-a armat ţéra.
Apărătoruluĭ Românismuluĭ
Protectoruluĭ naţionalităţilor.
Părinteluĭ patrieĭ.
Domnitoruluĭ Românilor Alexandru Ion I Cuza.
Recunoşcinţă eternă.

Teatrul a fost plin de lume aleasă, și toaletele fireștĭ și elegante ale damelor, luaŭ vĕḑul celor ce ar fi voit să le distingă. Domnitorul a apărut în loja sa pe la 9 ½ ore în costumul luĭ Mihaĭ Bravul. Ca prin instinct, toată lumea a fost în picioare, și un *ura* frenetic și prelungit semăna că ese dintr'o singură voce de stentor. Domnitorul rĕspunse la această manifestare spontanee și puternică sculându-se cu surîsul și afabilitatea ce'l caracterisa.

Un imn se înălţă în faţa bustuluĭ părinteluĭ patrieĭ prin 60 de vocĭ de copiĭ. Imnul se sfîrși printr'un ura răsunător cu care se uni tot parterul, toate lojele și galeriile. Domnitorul a salutat graţios și s'a retras.

Ast-fel s'a sfîrșit memorabila ḑi a primuluĭ plebiscit român din 21 Maiŭ.

ACT

De constatarea voturilor date de poporul român asupra plebiscitului propus la 2 Maiŭ 1864

Noĭ subscrișiĭ:

Nifon, mitropolit al Ungro-Vlahieĭ.

Vasile Sturza, primul-președinte al Curțiĭ de casație.

Alexandru Catargiu, președinte de secțiune la Curtea de casație.

Ioan Emanoil Florescu, general și capul întîiuluĭ comandament militar.

Constantin Apostolescu, președintele Curțiĭ de apel civile, sec. I-iŭ din Bucureștĭ.

Dimitrie Meleghie, președintele Curțiĭ de apel civile din Iașĭ.

Eliodor Lapati, președintele Curțiĭ de apel din Craiova

Constantin Bosianu, decanul facultățiĭ de drept din Bucureștĭ.

Mihail Idierul, președintele municipalitățiĭ din Iașĭ.

Ioan Solomon, președintele municipalitățiĭ din Craiova.

Nicolae Hagi-Nicola, președintele municipalitățiĭ din Galațĭ.

George Alecsiu, președintele municipalitățiĭ din Ploeștĭ:

Cari, prin decretul M. Sale Alexandru Ioan I-iŭ,

Domnul Românieĭ, cu No. 365 din $^{14}/_{26}$ Maiŭ 1864, suntem numiţĭ *înaltă comisiune*, pentru a cerceta votul dat de poporul român asupra plebiscituluĭ ce i s'a propus de M. Sa prin proclamaţiunea de la $^{2}/_{14}$ Maiŭ, ne-am adunat în sânta mitropolie, în ḑilele de 18 – 19 şi 20 Maiŭ şi am cercetat registrele originale adeverite şi de tribunalele fie-căruĭ judeţ, în care aŭ sub-scris cetăţenĭ de orĭ-ce treaptă, coprinḑênd clerul şi armata din toate satele şi oraşele ţêreĭ întregĭ, şi din numĕrul total de (754,148) şapte sute cincĭ-zecĭ şi patru de miĭ, una sută patru-zecĭ şi opt al celor cu drept de a vota, dupĕ arĕtarea administraţiunilor, am dovedit că (682,621), şase-sute opt-zecĭ şi două de miĭ, şase sute două-zecĭ şi unul de cetăţenĭ aŭ priimit plebiscitul propus de Domnitor, ḑicênd **Da**, şi numaĭ (1307). una mie treĭ sute şapte aŭ votat înpotrivă ḑicând **Nu**.

Acestea am găsit, şi le mărturisim înaintea naţiuniĭ, eară, spre deplina lor întărire noĭ am subscris toţĭ cu propria noastră mână actul de faţă în două exemplare, din care unul îl vom supune M. Sale Domnitoruluĭ. iar cel-alt îl vom înainta d-luĭ preşedinte al consiliuluĭ de miniştri pentru a fi aşeḑat în arhiva statuluĭ.

Incheeat la Bucureştĭ, în sânta Mitropolie, Joĭ la $21/2$ Maiu Juniŭ, anul mântuireĭ, una mie opt sute şaĭ-ḑecĭ şi patru.

Urmează semnăturele preşedinteluĭ şi membrilor înalteĭ comisiunĭ.

Secretarul, **I. C. Petrescu.**

Dupĕ proclamarea mareluĭ act, ministrul instrucţiuniĭ D. Dim. Bolintineanu 'mĭ-a adus în persoană următorul ordin olograf cu No. 13904 prin care sunt

numit membru de clasa I-iŭ al comisiuniĭ documentale pentru regularea averilor monastireștĭ :

MINISTERUL CULTELOR ȘI INSTRUCȚIUNIĬ PUBLICE
Biuroul No. 13904

Domnule !

Pentru regularea documentelor monastirilor secularisate, întocmindu-se o comisiune *ad-hoc*, sub-semnatul are onoare a vĕ comunica, Domnule, că v'am numit Membru de clasa I-iŭ la numita comisiune cu salariul de leĭ 1200 pe lună, și cu începere de la 1-iŭ Maiŭ corent.

Sunteţĭ dar invitat ca îndată dupĕ priimirea aceștia, să intraţĭ în îndeplinirea atribuţiunilor funcţiuneĭ ce vi s'a încredinţat, urmând cu zel și activitate toate datoriile ce vĕ impune această funcţiune, spre a da resultatele dorite și a ajunge la scopul ce 'șĭ-a propus guvernul cu instituirea acesteĭ comisiunĭ.

Cu această ocasiune, vâ maĭ comunic, Domnule, că documentele ce special vi se încredinţează a regula, sunt maĭ cu seamă cele relative la partea istorică, în care lucrare veţĭ fi secondaţĭ de un numĕr de secretarĭ ce s'aŭ reînfiinţat la acele monastirĭ și care s'aŭ atașat provisoriŭ la această comisiune.

Primiţĭ, Domnule, încredinţarea deosebiteĭ mele consideraţiĭ.

Ministru, **D. Bolintineanu**

Domnuluĭ I. G. Valentineanu, Director-proprietar al ziaruluĭ Reforma.

PROCLAMAŢIA LUI VODA-CUZA CATRE SATENI

Sătenilor !

Indelungata voastră aşteptare, marea făgăduinţa dată vouĕ de înaltele puterĭ ale Europeĭ prin art. 46 al convenţiuniĭ, interesul patrieĭ, asigurarea proprietăţiĭ fonciare şi dorinţa mea cea maĭ vie s'aŭ îndeplinit.

«Claca (*boereasca*) este desfiinţată pentru de-a purururea, şi de astă-zĭ voĭ sunteţĭ proprietarĭ liberĭ pe locurile supuse stăpînireĭ voastre, în întinderea hotărîtă prin legile în fiinţă.

«Mergeţĭ dar, maĭ 'nainte de toate la poalele altaruluĭ, şi cu genuchi plecaţĭ, mulţumiţĭ a tot-puterniculuĭ Dumnedeŭ, pentru că prin ajutorul sĕŭ, în sfîrşit am ajuns a vedea această ḑi frumoasă pentru voĭ, scumpă inimeĭ mele, şi mare pentru viitorul Romănieĭ.

«De astă-zĭ voĭ sunteţĭ stăpînĭ pe braţele voastre ; voĭ aveţĭ o părticică de pămînt, proprietate şi moşie a voastră ; de astă-ḑĭ voĭ aveţĭ o patrie de iubit şi de apărat.

«Şi acum, dupĕ ce cu braţul celuĭ de sus, am putut săvîrşi o asemenea mare faptă, mĕ întorc către voĭ spre a vĕ da un sfat de Domn şi de părinte, spre a vĕ arăta calea pe care trebue să o urmaţĭ, de voiţĭ să ajungeţĭ la adevĕrata îmbunătăţire a soarteĭ voastre şi a copiilor voşti.

«Claca și toate cele-l'alte legăturĭ silite între voĭ și între stăpîniĭ voștri de moșiĭ sunt desființate prin plata uneĭ drepte despăgubirĭ.

«De acum înainte voĭ nu vețĭ maĭ fi cu dînșiĭ în alte legăturĭ de cât acelea ce vor isvorî din *interesul și buna priimire a unora și a altora*.

«Aceste legăturĭ însă vor fi pururea neapărate pentru ambele părțĭ. Facețĭ dar ca ele să fie întemeiate pe iubire și încredere. Mulțĭ, și foarte mulțĭ din proprietarĭ aŭ dorit îmbunătățirea soarteĭ voastre. Mulțĭ din eĭ aŭ lucrat cu toată inima ca să ajungețĭ la această frumoasă ḍi pe care voĭ astă-zĭ o serbațĭ. Părințiĭ voștriĭ și voĭ ațĭ vĕḍut de la mulțĭ stăpînĭ de moșiĭ ajutor la nevoile și trebuințele voastre. Uĭtațĭ dar ḍilele grele prin care ațĭ trecut. Uĭtațĭ toată ura și toată vrajba. Fițĭ surḍĭ la glasul acelora carĭ v'ar întărîta în contra stăpînilor de moșiĭ, și în legăturele de bună-voe ce vețĭ maĭ avea de acĭ încolo cu proprietariĭ, sĕ nu vedețĭ în eĭ de cât pe vechiĭ voștriĭ sprijinitorĭ, și pe viitoriĭ voștriĭ amicĭ și bunĭ vecinĭ. Aŭ nu sunteți toțĭ fiĭ aĭ aceleiașĭ țĕrĭ? Aŭ pămîntul Românieĭ nu este muma care vĕ hrănesce pe toțĭ?

«Stăpînĭ liberĭ pe brațele și pe ogoarele voastre, nu uĭtațĭ maĭ 'nainte de toate că sunteți plugarĭ, că sunteți muncitorĭ de pămînt. Nu părăsițĭ această frumoasă meserie care face bogăția țĕreĭ, și dovedițĭ că și în România, ca pretutindenĭ, munca liberă produce îndoit de cât munca silită. Departe de a vĕ da trîndăvieĭ, sporițĭ încă hărnicia voastră; și ogoarele voastre îndoit să fie maĭ bine lucrate; căcĭ de acum aceste ogoare sunt averea voastră și moșia copiilor voștri.

«Ingrijiți-vĕ asemenea de vetrele satelor voastre, care de astă-zĭ devin comune, neatîrnate și locașurĭ

statornice ale voastre, din care nimenĭ nu vĕ maĭ poate isgoni. Siliți-vĕ dar a le îmbunătăți și a le înfrumuseța ; faceți-vĕ case bune și îndestulătoare, înconjurați-le cu grădinĭ și cu pomĭ roditorĭ. Inzestrați-vĕ satele cu așezăminte folositoare vouĕ și urmașilor voștri. Statornicițĭ, maĭ ales voĭ, pretutindenĭ, școale unde copiiĭ voștri să dobîndească cunoș ințele trebuitoare, pentru a fi bunĭ plugarĭ și bunĭ cetățenĭ. Actul din 2 Maiŭ v'a dat la toțĭ drepturĭ ; învĕțațĭ dar pe copiiĭ voștriĭ a le prețui și a le bine întrebuința.

«Și maĭ presus de toate fițĭ și în viitor, ceea-ce ațĭ fost și până acum, și chiar în timpurile cele maĭ rele: fițĭ bărbațĭ de pace și de bună rînduească. Avețĭ încredere în Domnul vostru care vĕ doresce tot binele. Dațĭ, ca și până acum pildă supuneriĭ către legile țĕreĭ voastre, la a căror facere avețĭ și voĭ de acum a lua parte, și în toată întâmplarea, iubițĭ România care de astă-zĭ este dreaptă pentru toțĭ fiĭ sĕĭ.

«Și acum, iubiților meĭ sătenĭ, bucurați-ve și pășițĭ la munca de bună-voe, care înalță și îmbogățesce, și Dumnedeul părinților noștri să bine-cuvinteze sĕmînța ce vețĭ arunca pe cea dintîiŭ brazdă liberă a ogoarelor voastre.

Alexandru Ion

Sub-semnațiĭ: **Cogălniceanu. N. Cretzulescu. N. Bălănescu. General G. Manu**

No. 1015 din 14 August 1864, Bucureștĭ.

Scrisoarea M. Sale Domnitorului Alexandru Ioan I-iŭ către Sofronie, patriarhul Constantinopoleĭ în causa independențeĭ bisericeĭ române:

Prea Sânte Părinte!

Ca un fiŭ smerit al sânteĭ bisericĭ ortodoxe, am priimit cu cea maĭ adînca pietate, părintească prea fericirii Voastre epistolă; nu pot însa ascunde, că vătămătoarea purtare ce a ținut aicĭ arhimandritul Cleobule, însărcinat de a 'mĭ-o aduce, m'a pătruns de cea maĭ vie mâhnire. Cuvioșia sa a părăsit toate datoriile sale, și în loc de a îndeplini către mine misiunea sa conciliatrice, nu s'a sfiiit a face acte imprudente, a frecuenta oameni desordineĭ, a patrona idéile lor, ast-fel că, însuișndu-șĭ prin aceasta un rol ne'nvoit de legĭ, guvernul meŭ a fost constrâns a întrebuința, durere — o rigoare neusitată în contra trimisuluĭ prea fericirii voastre.

Totușĭ, am cetit scrisoarea prea fericirii Voastre cu ochiĭ mințeĭ, și închinând cugetările mele cele maĭ ascunse mîntuitoruluĭ nostru, care este începutul și capul mântuitor al bisericeĭ, m'am întrebat dacă în adevĕr o natiune este condamnabilă fiind-că a voit să întărească pe pămîntul eĭ, fundamentele pe care sunt așezate strălucirea eternă și gloria neînvinsă a biseri-

ceĭ ortodoxe; m'am întrebat daca, în adevĕr, legile de organisare și de disciplină, acum consfințite de o téră întreagă,—de cler și popor, dacă acele legĭ prin care se stabilesce o maĭ folositoare ordine materială în biserica ortodoxă română sunt într'atât depărtate de spiritul sântelor canoane și de usul secular păzit în țĕrile ortodoxe, în cât aŭ putut merita din partea celuĭ maĭ venerat și onorat dintre păstori creștinătățiĭ, o manifestare atat de însemnătoare către capul uneĭ națiunĭ care, în cursul timpilor, de-a pururea a arĕtat o nemărginită îngrijire și o credincioasă iubire pentru biserica sa.

Apoĭ, în sinceritatea inimeĭ mele nu pot de-o-camdată a nu mărturisi prea fericireĭ voastre, că misiunea ce ațĭ încredințat arhimandrituluĭ Cleobule, ca rostirea actelor ce le-aŭ adus, sunt fără exemplu în analele țĕreĭ și fără precedente în tradițiunile bisericeĭ independente a Dacieĭ.

O asemenea crudă ispită nu putém aștepta să ne loveasca chiar din acea parte care, în ḑilele eĭ de asuprire și de necaḑurĭ, a priimit de la noĭ, din timpi vechĭ, și priimesce chiar astă-zĭ, *cu mână largă* atîtea și atîtea marĭ dovezĭ de iubire și de generositate, precum n'a primit din nicĭ o parte a lumiĭ creștine.

Ca creștin așĭ fi dorit a putea ascunde sub umilința ce se cuvine unuĭ supus fiŭ al bisericeĭ, dureroasa surprindere ce '*mĭ*-a causat inițiativa luată de prea fericirea voastră, într'o așa gravă pornire în contra țĕreĭ mele, însă ca Domn, purtând sarcina trecutuluĭ și a viitoruluĭ națiuniĭ române, nu pot tăcea, ci sunt dator a apăra, în contra verĭ-căriĭ încercărĭ, antica autocefalie a bisericeĭ Dacă.

Voiŭ întreprinde dar, prea sânte părinte, a proba

prea fericiriĭ Voastre, cu dreptul bisericeĭ universale, cu sânte canoane în mână, cu dreptul, cu usul, cu datine consacrate de secolĭ, ale bisericeĭ Dacieĭ, drept, us și datine recunoscute de toată biserica, și anume de biserica Constantinopoleĭ, că Româniĭ, în afacerile lor bisericeștĭ, și astă-dată ca tot-d'a-una, s'aŭ ținut în îngrădirile spirituluĭ credințeĭ lor, în marginile prescripțiunilor canonice și în limitele legăturelor și drepturilor ce a avut și are statul în fața bisericeĭ sale naționale, în ver-ce timp și în ver-ce parte a lumiĭ ortodoxe. Nicĭ să vĕ mirațĭ, prea fericirea voastră, vĕdênd un fiŭ smerit al bisericeĭ discutând, de și mirean, despre cele bisericeștĭ. Augustele exemple ale lăudaților împărațĭ aĭ Constantinopoleĭ mĕ autorisă a face, și poate noĭ Româniĭ din Dacia Traiană, avem oarecare drepturĭ de a fi ascultațĭ, pentru că, creștinĭ din primiĭ secolĭ aĭ creștinătățiĭ, succesiv am suferit toate invasiunile barbarilor, fără ca ele să ne fi putut cotropi: și așa, am conservat cu o justă mîndrie națională, limba, legile și tradițiunile nobililor noștri suitorĭ, și cu ele, instituțiunile și datinele primitive ale bisericeĭ care s'aŭ păstrat la noĭ într'o puritate maĭ neatinsă de cât în multe ale părțĭ.

Așa s'a menținut între Românĭ acea veche și lăudată datină a bisericeĭ primitive ca e de dorit era să se fi păstrat pretutindenĭ, că clerul și poporul împreună constitue biserica luĭ Crist.

Datinele acelea primitive tocmaĭ, și acele instituțiunĭ ne-aŭ povățuit a sci ca o altă biserică, orĭ-care ar fi, nu poate avea dreptul de a se amesteca în trebile de administrațiune și disciplină interioară ale uneĭ alte bisericĭ independinte și autocefale. Departe de mine gîndul de a voi să contest că primele averĭ în biserica

se datoresc celuĭ maĭ vechiŭ dintre păstoriĭ credințeĭ ortodoxe. Drepturile sale sunt consacrate atât prin edictele imperatorilor, cât și prin canoanele sânților părințĭ. Prin urmare, dându-ĭ primele onorurĭ, îĭ datorim o pioasă venerațiune. Asemenea recunoaștem că legătura și unitatea canonică și dogmatică a bisericeĭ celeĭ marĭ a răsărituluĭ se susține, și trebue a se susține, prin consultațiunĭ, învĕțăturĭ și înțelegerĭ împrumutate și frățeștĭ între diferitele bisericĭ indipendinte din care se compune biserica cea mare a luĭ Crist. Legăturele acestea între sântul scaun patriarhal al Constantinopoleĭ și biserica independinte a Dacieĭ le-am priimit și le vom primi în tot-d'a-una. Urmând acestuĭ simțimênt de profund respect pentru prea fericirea voastră, și de acea sinceră fraternitate pentru biserica de Constantinopole, am priimit, prea sânte părinte, scrisoarea voastră; însă alăturea eĭ, avisul sinoduluĭ din Constantinopole, ca vătămator drepturilor antice ale bisericeĭ independinte a Dacieĭ, nu-l pot priimi, și, ca Domn creștin al Românieĭ, îl resping, în numele cleruluĭ și al poporuluĭ, și'l voĭ combate cu armele cele tarĭ și neînvinse ale legilor și ale canoanelor.

Primul punct care a atras atențiunea prea fericiriĭ voastre, este declarațiunea înscrisă în capul legiĭ noastre organice care institue o autoritate sinodală centrală pentru afacerile religiuniĭ ortodoxe în România și care dice, la primul eĭ articol că, *biserica ortodoxă română este și rămâne indipendinte de orĭ-ce autoritate bisericească străină, întru tot ce privește organisarea și disciplina. Articolul II adaogă că : unitatea bisericeĭ ort. române este representată prin sinodul general»* și art. III complec-

tează gândul legiuitoruluĭ rostindu-se precum urmează : *Unitatea dogmatică a sânteĭ religiunĭ ortodoxe române cu biserica mare a răsărituluĭ o menţine sinodul general al bisericeĭ române prin consultaţiunĭ cu biserica ecumenică din Constantinopole.*

Eată *ad literam* dispoziţiunile legiĭ promulgată la 3 (15) Decembre 1864 :

Prea fericirea voastră găsiţi declaraţiunile acestea plausibile, cel puţin în literă, dacă nu de tot canonice, sprijinindu-vĕ, prea sânte părinte, întru acésta pe maĭ multe canóne, şi a nume : pe al 2-lea canon din al 2-lea Sinod, al 17 şi 18 canon din al 4-lea Sinod, al 16-lea canon din al 8-lea Sinod, al 7-lea canon din 1 iul Sinod apostolic, al 9-lea canon din al 4-lea Sinod, al 36-lea canon din al 6-lea Sinod, al 7-lea canon din 1-iul Sinod apostolic, al 9-lea canon din al 4-lea sinod şi comentari lor, care toate acestea, dupĕ opiniunea prea fericiriĭ voastre atestă legăturele de indipendenţă a bisericeĭ române, de biserica Constantinopoluĭ. Am cetit aceste canoane. Am consultat pedalionul şi eruditi luĭ comentatorĭ, precum Valsamon, şi. or-care este deferenţa mea pentru luminele scaunuluĭ ecumenic, trebue să declar, cu tot respectul, prea fericireĭ vóstre, că tecstul canónelor îmĭ pare că afirmă maĭ mult de cât combate, indipendenţa nóstră eclesiastică. Nu voiŭ intra dar în discuţiunea precitatelor canóne. Voiŭ lua cestiunea la originu eĭ, aşa cum a pus'o legea în faţă cu obiecţiunile prea fericiriĭ vóstre, şi voesc a demonstra că biserica ortodoxă română este, în adevĕr, indipendinte de or ce altă biserică strĕină, în tot ce privesce organisarea şi disciplina, că indipendenţa proclamată în primul articol al legeĭ

nóstre nu este o inovațiune frivolă, ci există *ab antico*, că biserica română, saŭ a Dacieĭ, n'a fost nicĭ-odată în cursul secolilor, supusă bicericeĭ constantinopolitane, și că, în fine, acéstă indipendință nu e condamnată de nicĭ unul din canónele sânteĭ nóstre bisericĭ.

Eată cestiunile ce voesc a resolva: Primul articol al legiĭ, pe care 'l citaiŭ nu inovéză nimic ci constată numaĭ și afirmă un lucru atît de vechiŭ pre cât este de vechiŭ póte creștinismul Românilor, adecă că biserica nóstră, dacă în tot-de-auna a fost indipendinte de or-ce altă biserică străină, și anume de cea din Constantinopole. In fapt, acéstă situațiune se esplică, în parte, prin istorie, adecă prin seria evenimentelor politice, care aŭ rupt Dacia de imperiul bisantin. Eată în drit, că este instituită într'un mod necontestabile prin rostirea canonuluĭ 34 al sânților apostolĭ, care dice: *Episcopiĭ fie-căruĭ neam se cuvine a cunósce pe cel dintâiŭ dintre dînșiĭ, și al socoti pe el ca de cap.*

Iată originea canonică a indipendențeĭ bisericelor răsăritene: fie-care independinte, fie-care egală, fie-care surоră.

Cel de al 34-lea canon al sânților apostolĭ este, ca să dic așa, piatra unghiulară a edificiuluĭ unic și multiplu, al bisericelor ortodoxe. Și, în virtutea acestuĭ sânt canon, Romano-Bulgari ceĭ vechĭ întemeiaseră în secoli trecuțĭ patriarhia de Tîrnova, indipendinte de aceea de Constantinopole, pentru ca să nu le maĭ vie din Roma. Noua episcopĭ carĭ nu cunosceaŭ limba turmeĭ ce aveaŭ să păstorească. In virtutea acestuĭ canon apostolic, marele duce Vasile III, pe la 1447, nu maĭ primi mitropolițĭ în Moscva trimișĭ de patriarhul din Constantinopole, și făcênd din capitala sa mitro-

polia bisericeĭ ruseştĭ, numi el singur mitropolit. In virtutea acestuĭ canon, la anul 1589, Teodor Ivanovicĭ, asemenea duce de Moscva ridică mitropolia capitaleĭ sale în semn patriarhal. Tot în virtutea acestuĭ canon, Petru cel mare, la 1721, înlocui patriarhatul printr'un sinod, sub propriul sĕŭ primat, şi în fine, tot în virtutea acestuĭ canon, maĭ de curênd, Greci urmară exemplul dat de Rusia. Cu un cuvînt, nu se poate contesta că este în caracterul bisericeĭ răsăritene, ca fiecare neam să-şĭ aĭbă capul sĕŭ bisericesc indipendinte de capi bisericeşĭ aĭ altor neamurĭ, întru toate ale ocîrmuiriĭ, organisăriĭ şi disciplineĭ bisericeştĭ.

Ast-fel şi biserica din Dacia a rĕmas indipendinte de ver-ce altă biserică străină. Mĕ refer la edictele împĕratuluĭ Justinian care a regulat într'un mod aşa de desĕvîrşit, organisarea politică, civilă şi religioasă a imperiuluĭ bisantin.

Să citim Novela 131 care delimită juridicţiunea arhiepiscopuluĭ din Justinianea prima, adică a patriarhuluĭ Constantinopoleĭ. Intr'însa se dice curat că episcopi Dacieĭ mediterane, aĭ Dacieĭ Ripense, aĭ Tribaluluĭ, aĭ Dardanieĭ, aĭ Moesieĭ superioare şi aĭ Panonieĭ sunt sub juridicţiunea arhiepiscopuluĭ din Justinianea prima. Lipsa Dacieĭ Traiane saŭ Trans-alpine, astă-zĭ România, nu ne arată ea oare îndestul, că chiar din acea epocă, această provincie rĕmăsese indipendinte? Dacia Traiană saŭ Transalpină, în adevĕr, nu avea alte legăturĭ cu Justinianea prima de cât legătura dogmatică, precum dovedesce un mare numĕr de documente, şi anume: o scrisoare a patriarhuluĭ din Ohrida în anul 1456 adresată luĭ Ştefan cel mare, Domnul Moldoveĭ.

Insă, afară de aceste atestărĭ date prin canoane,

prin istorie şi prin Novele, indipendinţa bisericeĭ noastre maĭ are încă şi alte temeiurĭ, şi anume:

1) Actul sinoduluĭ din Constantinopole care s'a celebrat pe timpul împĕratuluĭ Paleologu, mărturısit şi în cartea sinoduluĭ Moldoveĭ din 1 Ianuarie 1752 în care, dupĕ promisiunea ce fiul aceluĭ împĕrat dedese, în trecerea sa prin Moldova, Domnuluĭ Alexandru cel Bun, se recunoscu şi se întări şi cu hrisoave împărăteştĭ indipendinţa mitropolituluĭ Moldoveĭ.

2) Istoria Moldoveĭ, scrisă de prinţul Dimitre Cantemir care a domnit la anul 1711 în Moldova atestă că mitropoliţi Moldoveĭ, de-a pururea aŭ avut o deosebită onoare la biserica Răsărituluĭ, şi daca nu aveaŭ numele de *patriarhĭ*, totuşĭ nu ereaŭ supuşĭ nimĕnuĭ.

3) Monocanonul luĭ Aristin, tradus şi tipărit la Tîrgovişte în anul 1652 din ordinul prinţuluĭ Mateĭ Basarab a constituit regula pentru biserica română, şi declară că mitropoliţi ţĕrilor române nu depind, nicĭ de patriarhul Ohrideĭ, nicĭ de patriarhia Constantinopoleĭ.

4) Firmanul împărătesc al M. Sale Sultanul Abdul Hamid de la încheerea luneĭ Djemadziel-Ul-Akhier din anul egireĭ 1200—1783 prin care se respinse cererea patriarhuluĭ de Constantinopole de a orîndui mitropoliţĭ în Moldova. Prea fericirea voastră nu puteţĭ a nu cunoasce, că în timpurile cele maĭ nefaste ale istorieĭ noastre, când Moldova şi Valahia eraŭ ocîrmuite de principĭ trimişĭ din Constantinopole, totuşĭ acel firman împărătesc a recunoscut cu solemnitate şi a confirmat indipendenţa bisericeĭ noastre de către patriarhia din Constantinopole.

5) Regulamentele organice ale ambelor principate aŭ întărit străvechiul us al ţĕreĭ noastre de a se alege

mitropoliţi şi episcopĭ de către adunările extra-ordinare compuse din înaltul cler şi notabili ţĕreĭ; şi în fine,

6) Faptele istorice în care cel următor ar fi singur de ajuns spre a constata legitimitatea drepturilor bisericeĭ ortodoxe române; şi despre aceasta, a nu maĭ lăsa nicĭ o îndoeală; iată faptul:

La finele seculuĭ al XVII-lea biserica ortodoxă din Transilvania fu asuprită, şi iero-monahul Atanase, ales mitropolit, nu putu priimi clironomia episcopală. Veni dar în Valahia unde'l atrăsese presenţa unuia din ceĭ maĭ marĭ dignitarĭ aĭ bisericeĭ ecumenice, a P. fericireĭ sale Doroteiŭ, patriarhul din Erusalim. Recurgênd dar la sfaturile părintescĭ ale P. F. Sale, patriarhul sfătui pe Atanase a se supune esarculuĭ Ungro-Vlahie,ĭ adică mitropolitului din Bucureştĭ. Făcu încă maĭ mult patriarhul Erusalimuluĭ: scrise o epistolă sfătuitoare luĭ Atanasie, epistolă care a fost păstrată şi prin care 'l povĕţueşte ca, în toate cazurile de îndoeală, de greutăţĭ, mitropolitul din Transilvania, să se adreseze totd'a-una la exarcul ocîrmuiriĭ care este mitropolitul de Bucureştĭ, şi că numaĭ în acele casurĭ pe care nu le-ar fi putut resolva mitropolitul de Bucureştĭ în împreună sfătuire cu episcopi sĕĭ, numaĭ atuncĭ trebuia să se adreseze la Constantinopole, şi în sprijinul acesteĭ ierarhice orînduelĭ care determină aşa limpede o simplă precădere de onoare spirituală datorită patriarhuluĭ de Constantinopole. venerabilul Doroteiŭ al Erusalimuluĭ invocă prescripţiunile canoanelor 9 şi 17 ale sinoduluĭ de chalchedonia. Atanase, supuindu-se sfătuirilor patriarhuluĭ, fu hirotonisit la Bucureştĭ mitropolit de Transilvania la 22 Ianuarie 1698 prin Teodosie mitropolitul Ungro-Vlahieĭ pe care'l recunoscu, în mărturica sa arhipăstorească, de stăpîn al sĕŭ, făgă-

duind a urma învĕţăturei esarcului sĕŭ şi a pàzi neschimbate, în toată eparhia sa, câte tocmele ar avea scaunul Ungro-Vlahieĭ. Aceste acte sunt consemnate la fila 19 din condica veche a hirotonielor din mitropolia de Bucureştĭ; se maĭ poate vedea încă în istoria bisericească a luĭ Lesviodacs, precum şi în istoria bisericéscă a prea eruditului şi prea venerabiluluĭ mitropolit, astă-zĭ păstorind în Transilvania.

In faţa unor dovedĭ aşa de puternice, în faţa dară a canonuluĭ 34 apostolic, în faţa istorieĭ, în faţa legilor împărătescĭ bisericeştĭ, în faţa unuĭ străvechiŭ us din vechiul comprobat prin actele sinoduluĭ din Constantinopole, prin monocanonul, prin firmane împărăteştĭ, prin vechea şi noua constituţiune a ţĕreĭ, întrebăm, cum s'a putut pretinde, că biserica română este o biserică provincială şi dependinte de cârmuirea sântuluĭ scaun ecumenic?

Putut-aŭ, după toate acestea, biserica Constantinopolitană a esercita o supremaţie de fapt asupra uneĭ bisericĭ ocîrmuită în Valahia, de un esarc, şi în Moldova de un mitropolit cu totul neatîrnat? Cum şi când? Patriarhi trimis-aŭ vre-odată Românilor mitropoliţĭ şi eşiscopĭ? Dataŭ vre-odată legĭ şi regulamente bisericeştĭ? Confirmat-aŭ oare-când cele de noĭ făcute? Nicĭ-odată; şi nimenĭ nu poate sci acţiunea prea fericiţilor patriarhĭ ecumenicĭ; în ast-fel de materie, s'aŭ mărginit la o benedicţiune spirituală ce aŭ cerut în tot-d'a-una aleşi noştri episcopĭ, benedicţiune ce o solicitaŭ cu asentimentul şefuluĭ statuluĭ, în conformitate cu prescripţiunile canonice, ca un semn de o adîncă deferenţă pentru patriarhul Constantinopoleĭ, al căruia sânt scaun, în ochiĭ lumiĭ creştine, înfăţişează unitatea bisericeĭ ortodoxe răsăritene. De şi

sunt animat de cel maĭ profund respect pentru sf. scaun ecumenic totuşĭ, sunt silit a conchide, sânte părinte, că indipendenţa bisericeĭ ortodoxe române nu poate fi supusă la nicĭ o îndoeală, şi că autocefalia eĭ nu se poate concilià cu dreptul de supremaţie şi de ingerinţă ce acum le revendicaţĭ prea fericirea vóstră.

Art. 2 al legiĭ sinodale priveşte instituţiunea unuĭ sinod general pentru România. Prea fericirea voastră sunteţĭ de părere că canoanele bisericeĭ ar condamna admisiunea mirenilor într'un sinod, convocarea sinoduluĭ prin şeful statuluĭ şi participarea ministruluĭ de culte la lucrările sinoduluĭ.

In cea ce priveşte admisiunea mirenilor în sinoade, aşĭ avea poate a'mĭ face o mustrare însă nu e acea ce 'mĭ faceţĭ prea fericirea voastră, căcĭ, suindu-mĕ până la instituţiunile primitive ale bisericeĭ, şi consultând tradiţiunile credinţeĭ ortodoxe în România, şi povăţuindu-mĕ de istoria nóstră, sunt silit a recunóşte că, în sinodul general, am reservat elementuluĭ laic un loc destul de larg.

Sântul Ciprian, se ştie că nimica nu'ĭ plăcea a face fără a consulta poporul. Asemenea şi la noĭ a fost datina bisericeĭ noastre române din timpiĭ imemorabilĭ ca, la consultarea despre trebile bisericeştĭ să ia parte toţĭ creştiniĭ, nu numaĭ stericĭ; pentru că pe toţĭ interesează ale bisericeĭ. In sprijinul acesteĭ ziceri, găsesc în analele noastre un exemplu care, cu deosebire, va interesa pe prea fericirea voastră, pentru că tratează despre unul din ceĭ maĭ iluştri predecesorĭ aĭ prea fericireĭ voastre pe sântul scaun ecumenic.

5. Nifon patriarhul gonit din scaunul Constantinopoleĭ, fu chemat de Domnul Radu Vodă în ţara românească pentru că 'l poftia ţara. S. Nifon veni şi găsi

biserica răsvăitită, și sfătui să se adune un sinod. Atuncĭ Domnul cheamă *pe toțĭ egumeniĭ de la toate monastirile și tot clerul bisericeĭ și făcu sobor mare dimpreună cu Domnul și cu toțĭ boeriĭ, cu preoțĭ, cu mirenĭ, și îndată slobozi isvoare de învățătură limpede și curată*. Eată cum înțelege sf. Nifon canoanele în privirea sinoduluĭ.

Bine-voind, prea fericirea voastră a arunca o ochire asupra instituțiunilor eclisiastice în vigoare la vecinii noștri, Românĭ ortodocșĭ ca și noĭ, din imperiul Austrieĭ, vețĭ vedea și vĕ vețĭ convinge, că sinodul bisericeĭ mitropolitane din Transilvania se compune din 24 membri clericĭ și de 20 laicĭ ; ear sinodul patriarhal de Carlovitz, se compune din 25 membri clericĭ, 25 laicĭ civilĭ și 25 membri militarĭ. Au nu dovedesc aceste esemple, până la evidență, că atât aci cât și dincolo de carpațĭ, seminția română, de și supusă înrîurireĭ influențelor politice foarte deosebite, totușĭ a remas credincioasă spirituluĭ neatins al instituțiunilor primitive ale bisericeĭ.

Pentru aceasta, în acord cu toată țara, cler și popor, am voit ca elementul laic să fie representat în sinodul general al bisericeĭ ortodocse române, în conformitate cu instituțiunile primitive ale bisericeĭ, cu datinile antice ale țăreĭ, cu maĭ multe dintre canoanele bisericeștĭ, precum și cu unele din legile împărăteștĭ pe care voiu avea ocasiune a le cita maĭ jos,

Prea fericirea voastră refusă prințuluĭ Domnitor al Românieĭ dreptul de a convoca sinoadele. Acest drept însă, în biserica rĕsărituluĭ, este întemeat pe un us : consacrat de secolĭ și afirmat de istorie. Imperatoriĭ bisantinĭ convocaŭ sinoadele. Așa, la începutul seco-

lului al IV, împăratul Constantin a convocat sinodul din Nicea la care a și asistat.

In același secol, sinodul Antiohiei s'a întrunit, în urma ordinului imperatorului Constanței. In secolul al VI-lea, imperatorul Justinian decide, prin Novela 37 că trebue a se ține sinoade, și rostesce ceea-ce trebue să se facă în sînul acestor mari adunări bisericești. El amenință de admonițiuni severe pe episcopi cari n'ar voi a se supune acestei legi, și merge așa de departe că edictează supliciul cel de pe urmă contra magistraților și funcționarilor publici cari n'ar sili, prin putere, pe episcopi, a se supune ordinelor împărătești. Asemenea Novela a 6 constată, într'un mod absolut, dreptul ce are șeful statului de a face reglemente eclesiastice. Și în istoria noastră avem exemple. Așa, în anul 1642, Domnul Moldovei, Ion Vasile Vodă, în înțelegere cu Varlaam mitropolitul Suceavei, de atunci convoacă în capitala sa Iași, un sinod local, care fu preșeḑut, după poftirea ce 'i-a făcut Domnitorul, de patriarhul Partenie din Constantinopole,—sinod care a dat ocasiune eruditului român Petru Movilă, mitropolit și arhiepiscop al Chioviei, a face o profesiune de credință bisericei ortodoxe, cu drept cuvînt renumită.

Prea fericirea voastră cred că va recunoasce că, usând de un drept de care aŭ usat și predecesori mei, n'am mers așa departe, precum a mers imperatorul Justinian.

Participarea ministrului de culte la discuțiunile sinodului, avênd numai un drept consultativ, prea fericicirea voastră asemenea o condamnați.

O intervențiune, așa restrînsă a statului în afacerile sinodului, n'are nimic de contrariŭ exemplelor ce neaŭ dat alte biserici ortodoxe.

Aşa, constituţiunea sinoduluĭ şi aceea a Grecieĭ nu daŭ oare guvernuluĭ mult maĭ multe drepturĭ de cât legea sinodală română?

La Petersburg, membri sinoduluĭ sunt aleşĭ şi numiţĭ de către guvern, ear la Atena, episcopi sunt asemenea chemaţĭ a face parte din Sinod prin decrete regale, dupĕ rînd şi dupĕ ordinea vechimeĭ; când la noĭ, mitropoliţiĭ şi toţĭ episcopiĭ, precum şi alţĭ bărbaţĭ, ocupând posiţiunĭ înalte în cler, sunt membriĭ de drit aĭ sinoduluĭ, cu toate acestea, sinoadele din Sant-Petersburg şi din Atena sunt recunoscute de patriarhul Constantinopoleĭ. Cum dar, aceea ce e bun şi canonic în Rusia şi în Grecia, ar fi rĕŭ şi anti-canonic, în România? Cum? Impĕratul Justinian şi ţarul Petru cel mare, aŭ putut, *proprio-motu* edita legĭ eclesiastice care aŭ priimit asentimentul bisericeĭ, când prea fericirea voastră, la noĭ, declaraţĭ anti-canonice legĭ carĭ sunt strict conforme cu spiritul instituţiunilor primitive ale bisericeĭ şi ale canoanelor, maĭ vîrtos conforme, pentru că ele aŭ fost consimţite de clerul şi poporul român, pentru că sunt votate de ambele adunărĭ naţionale, adunărĭ în carĭ sunt representate toate clasele societăţiĭ, şi în care clerul intră, saŭ de drit precum la Senat preşedut chiar de prea sânţitul mitropolit primat al bisericeĭ ortodoxe române, saŭ prin alegere, precum la adunarea electivă.

Cred, prea sfinte părinte că am rĕspuns la toate obiecţiunile prea fericireĭ Voastre, relative la legea ce institue sinodul general al bisericeĭ ortodocse române.

Cu acelaş respect voiŭ respunde la ideile prea fericireĭ Voastre şi la observaţiunile ce faceţĭ legeĭ care a conferat şefuluĭ statuluĭ dritul de a numi mitropoliţĭ şi episcopĭ.

Prea fericirea Voastră combateţĭ această lege în întregul eĭ, atât articolul care atribue Domnitoruluĭ nominaţiunea mitropoliţilor şi episcopilor, cât şi acest alt articol care supune arhiereĭ, tribunalelor eclesiastice numaĭ pentru delictele eclesiastice, şi înalteĭ curţĭ de justiţie şi de casaţie, pentru orĭ ce alte delicte. Prea fericirea Voastră susţineţĭ că, dupa canoane, episcopiĭ nu pot fi aleşĭ de cât de către episcopĭ şi nu pot fi judecaţĭ de cât de episcopĭ, fie şi pentru delicte civile. Prea fericirea Voastră mergeţĭ maĭ departe şi voiţĭ a întinde această doctrină asupra întreguluĭ cler. Asemenea doctrine, prea sânte părinte, n'aŭ fost nicĭ-odată admise, şi nicĭ pot fi vre-odată primite în biserica Dacieĭ, pentru că sunt incompatibile cu instituţiunile primitive ale bisericeĭ creştine, cu spiritul bine înţeles al canoanelor, precum şi cu legile şi datinele ţĕreĭ şi ale bisericeĭ noastre naţionale.

In cea ce priveşte electiunea episcopilor, biserica Dacieĭ a admis în tot-de-auna primul canon apostolic, nu isolat, ci legat în literă ca cele-l-alte canoane. Aşa din timpurile cele maĭ antice, episcopiĭ se alegeaŭ la noĭ din soborul întrunit, adecă de tot clerul şi poporul. Maĭ pe urmă, prin divanul veliţilor boerĭ din care clerul făcea parte. Aceste adunărĭ se întruniaŭ sub preşedinţa Domnitoruluĭ care învestia pe arhiereĭ aleşĭ, dându-le cârja în mână. Intr'o epocă maĭ apropiată de noĭ, strĕvechiul acest us fu încă odată conservat prin reglementele organice care aŭ păstrat acest drept de electiune, obscescilor adunărĭ extra-ordinare compuse din episcopĭ şi din notabilĭ şi preşedute de mitropoliţĭ. Daca asemenea mod de electiune ar fi fost anti-canonic, dacă toate alegerile unuĭ aşa numĕr de mitropoliţĭ şi de episcopĭ care aŭ ocîrmuit biserica

noastră în cursul secolilor ar fi fost ilegale şi demne de condamnat, aŭ prea fericiţi patriarhĭ din Constantinopole nu ne-ar fi adresat eĭ, cu frăţească afecţiune, luarea aminte asupra unor asemenea încălcărĭ? N'aŭ făcut-o aceasta, şi prea fericirea voastră voiţĭ a vedea în acele acte o violaţiune flagrantă a canoanelôr? 'Mĭ place maĭ bine a crede că iluştri predecesorĭ aĭ prea fericiriĭ voastre de la sine aŭ recunoscut că modul electiuniĭ, usitat în biserica Dacieĭ a fost maĭ apropiat adevĕratuluĭ sens al legilor şi al învĕţătureĭ dată nouă din timpurile cele maĭ antice prin sântele noastre tradiţiunĭ bisericeştĭ.

Să deschidem acum istoria şi canoanele bisericeĭ. Vedem chiar de la începutul cristianismuluĭ, că nominaţiunea episcopilor se făcea prin concursul episcopilor vecinĭ, prin clerul şi poporul vaduviteĭ bisericĭ. Faptele apostolilor, scrisorile sântuluĭ Cyprian şi legile împărătescĭ nu ne lasă nicĭ o îndoeală despre aceasta; ele vestesc explicat că patriarhiĭ şi episcopiĭ se alegéŭ de către cler şi de către cetăţenĭ notabilĭ. Pe de altă parte, Novela 123 a luĭ Justinian ḑice: *Ordonăm ca acolo unde trebue a se numi un episcop, să se adune clerul şi notabili oraşuluĭ.* Impĕratul Justinian determină în aceasta a se alege tot în modul până chiar şi calitateaşi etatea viitorilor episcopĭ. Opt-spre-ḑece anĭ în urmă, la 565, Novela 137 rememorează sistemul alegerilor şi ordonă din noŭ ca celesiasticiĭ şi notabiliĭ urbeĭ să se convoace în tot-d'a-una când se va procede la alegerea unuĭ episcop. Ast-fel ne povăţuesce istoria, ear canoanele ne vorbesc tot în acest sens, precum se poate vedea din al 6-lea canon al sinoduluĭ din Sardica, din comentariile celuĭ de al 3-lea canon din al

7-lea sinod și din al 61-lea canon apostolic coprins în Pedalion.

Maĭ târḍiŭ, în adevĕr prin alte canoane, masele fură iară escluse din alegerile episcopalĭ ; aceasta se făcu din causa turburărilor ce se născeaŭ în mulțimea alegătoare, rĕŭ care ușor se îndreptă în maĭ multe biserici ale răsărituluĭ în o regulare maĭ înțeleaptă a sistemului electoral bisericesc. Acest mod de electiune fu instituit și la noĭ și se confirma maĭ târḍiŭ prin regulamentele organice al Moldoveĭ (art. 411) și al Valahieĭ (art. 359 ; pe când aiurea, în contra canoanelor primitive, episcopiĭ îșĭ păstrară dreptul esclusiv de electiune. In Constantinopole, din secolul VII încoace, imperatoriĭ, din propria lor inițiativă, traseră la sine dreptul de a numi patriarhĭ. In Austria, de la 1786, împĕratul Iosef II, în calitatea sa de duce de Bucovina, țéra românească și ortodoxă ca și a noastră, îndeplini pe cale administrativă, cele de lipsă pentru întregirea văduvituluĭ scaun arhieresc din Cernăuțĭ; tot în acest mod aŭ procedat și succesori acestuĭ suveran până în ḍilele cele după urmă.

Aceste precedente, prea sânte părinte, nu voesc a le invoca în sprijinul legiĭ ce am promulgat la 11/23 Maiŭ trecut, ci pretind că am păstrat neatins anticul us al alegerilor populare în puterea luĭ primitivă și religioasă; pretind că drepturile ce 'mĭ-a conferit țéra, departe de a dărîma aceste tradițiunĭ respectabile, maĭ cu seamă înfățișează o expresiune numerică a uneĭ fericite și intime legăturĭ între instituțiunile seculare ale bisericeĭ, și între instituțiuuile politice ale evuluĭ nostru. Sunt, prea sânte părinte, în viața națiunilor ḍile critice și excepționale care determină pe cetățeni uneĭ țĕrĭ a încredința, cu spontaneitate, șefuluĭ statuluĭ

drepturile ce sunt ale fie-căruia. Din acel moment, Domnitorul, onorat de un mandat aşa de mare, nu maĭ lucrează în numele sĕŭ propriŭ, ci în numele tuturor.

Ast-fel este sensul votuluĭ dat de adunarea electivă şi aprobat de Senat sub presidenţia P. S. S. Mitropolituluĭ primat al bisericeĭ ortodoxe române. Şi tocmaĭ în puterea acestuĭ vot, emanat de la representanţi cleruluĭ şi aĭ tuturor claselor societăţiĭ, alesul naţiuniĭ, mîndru, cu drept cuvînt, de noua probă de încredere ce'ĭ-aŭ dat Români, a putut procede la numirea episcopilor, pentru scaunele vacante.

Nu simt nicĭ o greutate, prea sânte părinte, a declara prea fericiriĭ voastre că am priimit, numaĭ ca o escepţiune la repula statornicită în trecut, această nouă îndatorire ce 'mĭ-a impus ţéra. Totuşĭ, prea fericirea voastră nn va lipsi a recunoasce că am usat cu cea maĭ mare reservă de drepturile ce mi s'aŭ transmis. Arhierei pe care 'ĭ-am înălţat la scaunele episcopale vacante aŭ fost şi aleşĭ după glăsuirea canoanelor, din bărbaţiĭ *dorinţelor comune*, distinşĭ prin pietatea, experienţa şi luminele lor ; din bărbaţĭ pe carĭ însuşĭ sântul scaun ecumenic, maĭ 'nainte de mine, ia găsit vrednicĭ de a fi episcopĭ şi carĭ, de anĭ îndelungaţĭ, păstoriaŭ turmele bine-cuvîntătoare, administrând, în calitate de vicarĭ, diocesele române vacante.

A trebuit însă să adaog, prea sânte părinte, că consacrarea episcopilor numiţĭ de mine s'a sĕvîrşit de pe toate formulele şi de pe ritualul canonicesc al sânteĭ noastre bisericĭ? Nu trebue cîtuşĭ de puţin a se înduoi prea fericirea voastră, că înaltul cler al Românieĭ este prea adânc pătruns de sentimentul datoriilor sale, spre a se putea vre-o-dată depărta de la prescripţiunile sânţilor părinţĭ şi bisericeĭ.

Prea fericirea voastră, tot asemenea a combatut și dispoșițiunile legiĭ ce supune pe episcopĭ pentru delicte civile, înalteĭ curțĭ de justiție a țěreĭ.

Și în această privire, prea sânte părinte, legea română este absolut conformă prescripțiunilor canonice. Sânțiĭ părințĭ carĭ aŭ provocat al 74 canon apostolic ce tratează despre delictele comise de către episcopĭ, n'aŭ lipsit că legislațiunea în vigoare la acea epocă, în întregimea eĭ, nu confera nicĭ un privilegiŭ înaintea legiĭ cetățeanuluĭ învestit de caracterul preoțesc. Intr' un cuvînt, episcopi nu încetaŭ a fi cetățenĭ, și sub acest titlu, cu tot caracterul lor episcopal, eraŭ supușĭ, pentru delictele civile, legilor civilĭ Novela 83 a împěratuluĭ Justinian nu lasă cea maĭ mică îndoeală despre aceasta. Legislatorul, când este vorba de delicte eclesiastice, a păstrat autorităţiĭ eclesiastice, dreptul de a le judeca ; iar pentru delictele criminale, saŭ și numaĭ civile, legislatorul a ordonat ca ele să fie deferite judecătoruluĭ competinte, adică autorităţiĭ civile. Novela 12 1 încă confirmă prescripțiunile acestea când împěratul își reservă dreptul de a trimite, prin decret, înaintea magistratuluĭ civil saŭ militar, or-ce acțiune civilă saŭ criminală pornită în contra unuĭ episcop. Autoritatea civilă se arată maĭ mult încă în toată puterea eĭ când, prin aceeașĭ novelă, împěratul ordonă ca or-ce episcop, care ar asista la jocurĭ saŭ la ver-ce alte spectacóle va fi desbrăcat de darul preoțesc și va fi închis pentru treĭ anĭ într'o monastire.

Oare, în fine, maĭ am trebuință a aminti prea fericiriĭ voastre ordinele ce dete Justinian în novela 137 guvérnatorilor de provincie în privința episcopilor carĭ refusaŭ a se supune edictelor împěrăteștĭ ? Trecând de la această epocă, îndestul depărtată de noĭ la tim-

purile cele maĭ apropiate, găsim că această tradițiune a autorităţiĭ civile, în materie disciplinară, s'a menţinut intactă de reglementele organice ale Moldoveĭ, (art. 413, şi ale Valahieĭ) art. 364. Prea fericirea voastră, de sigur, cunoaşceţĭ ce mare parte a luat la aceste de pe urmă acte cel maĭ puternic din toate guvernele ortodoxe.

In vederea dispoziţiunilor legislative, emanate de la un cap de stat aşa eminent, precum era împĕratul Justinian, şi care cunoscea aşa de bine datoriile sale către sânta noastră biserică; în faţa prescripţiunilor formale ale reglementelor organice, cum s'ar putea susţine, — cu tot respectul fac această întrebare prea fericireĭ voastre, -- că aşĭ fi violat legile eclesiastice supunênd pe episcopĭ, pentru delicte criminale şi civile, nu juridicţiuniĭ ordinare, precum o făcuse Justinian, ci juridicţiuniĭ excepţionale a celeĭ maĭ înalte curţĭ de justiţie a Românieĭ, compusă de magistraţĭ inamovibilĭ? Cine ar cuteza a ḑice, că acest tribunal suprem ast-fel constituit, nu represintă o autoritate aşa de respectabilă precum aŭ fost presidiile provincialĭ ale imperatorilor de Bizanţiŭ, saŭ comisiunile reglementare din 'naintea convenţiuniĭ?

Legea care am promulgat la 30 Noembre 1864, pentru a regula starea monahilor şi a monahelor, nicĭ acea lege n'a putut câştiga bine-cuvîntarea prea fericiriĭ voastre. Dar unde s'ar fi putut găsi o organisaţiune maĭ conformă cu spiritul canoanelor şi al învĕţĕmintelor bisericĕ primitive? Ce voesce astă lege? Ea ţintesce, maĭ cu seamă, la desrădăcinarea inioranţeĭ, imoralităţeĭ şi nenumĕratelor abusurĭ care s'aŭ încuĭbat în monastirĭ, spre scandalul bisericeĭ. Silit, am trebuit a 'mĭ aduce aminte, că din sînul cleruluĭ mo-

nahal se aleg episcopĭ, aceĭ oamenĭ carĭ trebue să străluce prin pietate și prin șciință, carĭ să eclereze pe concetățeniĭ lor, nu numaĭ prin luminele lor, dar încă prin exemplul uneĭ viețe fără prihană și plăcută luĭ Dumneḑeŭ. Iată de ce am voit, pentru binele bisericeĭ, să mărginesc numĕrul și să fixez vîrsta călugărilor și a maicelor, pretinḑênd de la dînșiĭ probe de o serioasă vocațiune, impuindu-le muncĭ folositoare instrucțiuniĭ saŭ serviciuluĭ spitalelor, și oprind a intra în sântele noastre locașurĭ pe aceia, saŭ pe acelea care nu ar voi a se supune uneĭ viețe de sacrificiŭ. Imperatoriĭ bisantinĭ, Justinian și Leon, maĭ 'nainte de mine edictaseră măsurĭ de o asemenea natură ; prin Novela a 3-a Justinian reduce numĕrul călugărilor din Constantinopole, ḑicênd că : *tot aceea ce trece măsura nu este lucru bun* ; că prin urmare, *nu trebue creațĭ atâțĭ clericĭ, călugărĭ și maice. în cât biserica să nu aibă cu ce-ĭ întreține*. Dacă prea fericirea voastră ar bine voi să maĭ consulte novela 5-a și 133-lea și altele, ațĭ vedea că împăratul legislator nu se unește în toate cu prea fericirea voastră asupra vîrsteĭ și ordinațiuniĭ călugărilor și maicelor. In privința acestuĭ punct, Justinian apipăe niște detaliĭ pe carĭ mĕ sfiesc a le atinge. Am voit, din contră să mĕ țin cât se poate maĭ strict în cercul prescripțiunilor și al formelor canonice. M'am mulțumit dar a statornici regule lăsând sinoduluĭ dreptul de a se pronuncia în toată suveranitatea asupra vocațiuniĭ candidaților și asupra calităților cerute spre a se putea cine-va călugări. N'am nicĭ o îndoială, prea sânte părinte, că legea din 30 Noembre 1864, va fi o adevĕrată bine-facere pentru cler și pentru sânta noastră biserică.

Am îndeplinit, prea sânte părinte, datoria ce mi am

impus. Cred că am rĕspuns la toate obiecţiunile părinteştĭ ale prea fericireĭ voastre.

Prin acésta n'am avut însă intenţiunea a formula o justificaţiune pentru actele ce s'aŭ îndeplinit în România, prin voinţa mea, prin iniţiativa mea şi prin libera consimţire a cleruluĭ şi a poporuluĭ român. Am voit ca un fiŭ smerit al bisericeĭ a urma tradiţiunilor bisericeştĭ, informând pe cel maĭ bătrân şi maĭ onorat arhiepiscop al bisericilor rĕsărituluĭ, ce spirit a predominat la întocmirea şi promulgarea actelor care, în special, privesc orânduelile bisericeştĭ. N'aşĭ fi putut da prea fericireĭ voastre o maĭ pipăită dovadă de respectul ce păstrez pentru sântul scaun ecumenic. Dorinţa cea mare atât a mea, cât şi a poporuluĭ ce providenţa 'l-a pus sub umbrirea mea este, şi nu vĕ îndoiţĭ nicĭ de cum despre aceasta, prea sânte părinte, şi va fi în tot-d'auna ţintită, a menţine biserica orthodoxă română neclintită în legăturile adevĕrat canonice cu cele-l-alte bisericĭ carĭ, ca şi noĭ, prefera credinţa orthodoxă, şi dacă, pe de o parte sunt hotărât a respinge orĭ ce ingerinţă anti-canonică a ver căruĭ sinod strein, a ver căreĭ bisericĭ strĕine, s'aŭ a ver căruĭ cap de biserică strĕină în afacerile de administraţie şi disciplină a bisericeĭ autocefale române, pe de altă parte voiŭ fi tot-d'auna gata a primi cea ce Domnitoriĭ Românĭ, orthodoxĭ ca şi mine aŭ primit în tot-d'a-una, aceea ce primesc şi toţĭ ceĭ-l-alţĭ suveranĭ ortodoxĭ, adică de a vedea în prea fericirea voastră personificaţiunea vie a aceleĭ unităţĭ a bisericeĭ care face gloria şi tăria orthodoxieĭ.

Sfĕrşind, prea sânte părinte, sunt dator a exprima prea fericireĭ voastre adânca mea părere de rĕŭ, că n'am putut executa pregetul ce-mĭ inspirase pioasa

afecţiune şi deferinţa ce datoresc părintelui meŭ sufletesc; căcĭ, în momentul în care mĕ dispusesem a deschide calea spre a veni la acele înţelegerĭ frăţescĭ şi împrumutate care ne sunt recomandate de dogmele sănteĭ bisericĭ, misiunea arhimandrituluĭ Cleobule a venit a paralisa intenţiunile mele. Nemărginită a fost durerea mea, şi cred că, şi prea fericirea voastră aţĭ împărtăşit-o. Sunt sigur că aţĭ reprobat o purtare aşa de contrarie cugetărilor şi instituţiunilor părintescĭ ale sântuluĭ scaun ecumenic. Cred dar, şi sper, că prea fericirea voastră va găsi, în înalta sa înţelepciune, mijlocul cel maĭ nemerit spre a pregăti această înţelegere, care doresc, cu toată sinceritatea a o stabili conform cu prescripţiunile canonice, şi nu mĕ îndoesc că prea fericirea voastră 'mĭ veţĭ da ocasiune de a manifesta cu solemnitate sentimentele de veneraţiune şi deferinţă datorite de un fiŭ respectuos mameĭ nóstre bisericĭ din Constantinopole.

Eată, prea fericite părinte că 'mĭ-am deschis inima destăinuind cugetările mele, şi vĕ declar încă odată, prea sânte părinte că voĭ fi credincios anticelor legăturĭ spirituale ale bisericeĭ, exemplelor de veneraţiune şi de deferinţă către sântul scaun ecumenic, ce 'mĭ-aŭ dat predecesoriĭ meĭ şi 'mĭ daŭ încă astă-ḑĭ suveraniĭ ce ocîrmuesc popoarele supuse legiĭ ortodoxe.

Insă voesc ca biserica ortodoxă română să aibă o expresiune legală în stat şi în biserica rĕsăriteană, rangul şi acea indipendinţă de care, în tot-d'a-una s'a bucurat faţă cu cele-l-alte bisericĭ ortodoxe.

Numaĭ aşa, şi prin această strânsă legătură a bisericeĭ cu statul, voĭ putea, cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ, conduce spre un bun sfârşit organisaţiunea politică ce am întreprins.

Trecutul mĕ învaţă că antica credinţă a noastră strămoşească, precum şi independenţa bisericeĭ nóstre, în or-ce epocă, a fost paladium cel maĭ puternic al naţionalităţiĭ române.

Rog dar umilit pe prea fericirea voastră, să binevoiţĭ a acorda benedicţiunea voastră paternă sânteĭ noastre bisericĭ ortodoxe române, naţiuniĭ române, şi celuĭ ce se numesce şi este, prea sânte părinte, al prea fericiriĭ vóstre smerit fiŭ sufletesc,

Alexandru Ioan

ACTE MEMORABILE

Scrisoarea mareluĭ Visir al Inalteĭ Porțĭ adresată principeluĭ Domnitor cu data de 2 Septembre No. 1480 7/6 1865.

Prințul meŭ!

Am avut onoare, prin telegraf a face cunoscut Alteţeĭ Voastre cu câtă părere de rĕŭ am aflat evenimentele din Bucureştĭ.

Ştirile maĭ amănunte ce ne-aŭ sosit maĭ în urmă, n'aŭ fost din nenorocire de natură a împrăştia îngrijirea noastră. Dupĕ acele ştirĭ, mişcarea populară care a desolat capitala principatelor n'ar fi de cât espresia brutală a uneĭ nemulţumirĭ generale ale căreĭ adevĕrate cause, nu le ştim. Dacă aceste informaţiĭ sunt cât de puţin temeĭnice, dacă există, în adevĕr cause de legitime plîngerĭ, alteţa Voastră ar trebui să se grăbească a lua măsurile trebuitoare pentru a satisface, în marginea legalitaţiĭ şi a dreptăţiĭ, păsurile naţiuniĭ Moldo-române în ceea-ce ele pot avea de raţional şi drept.

Alteţa Voastră este prea luminată ca să maĭ am nevoe a'ĭ arăta că lumea civilisată are ochiĭ ţintiţĭ asupra actelor Sale. Nicĭ M. Sa Imperială Sultanul, nicĭ Auguştiĭ sĕĭ Aliaţĭ nu pot să privească cu indiferenţă

ca puterea materială să devie singurul mijloc de potolire.

Suntem încredințațĭ, Principe, că la întoarcerea Sa în Bucureștĭ, Alteța Sa va fi conlucrat în acest ordin de ideĭ, și că supuind pe turburătoriĭ liniștеĭ publice, la pedeapsa ce aŭ meritat, ea nu va fi lipsit a zădărnici încercările sedițioase a acestor turburătorĭ, prin măsurĭ cuvenite pentru a desrădăcina toată sĕmînța de defecțiune publică.

Aceste aprecierĭ leale și cu franchetă le supun aprecieriĭ Alteţeĭ Voastre. Eŭ sunt convins maĭ din 'nainte, principe, că le vețĭ lua ca venind din partea unuĭ guvern al căruia cel maĭ mare interes este de a vedea domnind în Principatele-Unite o adîncă liniște, și de a putea constata propășirea înfloriereĭ lor morale și materiale, sub înțeleapta cârmuire a Alteţeĭ Voastre.

Bine-voesce, principe, a priimi încredințarea înalteĭ mele considerațiĭ.

Iscălit, **Fuad.**

RĂSPUNSUL PRINCIPELUI DOMNITOR
Către Marele Visir al Inalteĭ Porțĭ

$^{22}/_{3}$ Octombre Noembre 1865

Alteță !

Nu vĕ pot ascunde mirarea cu care am priimit scrisoarea ce 'mĭ-ațĭ adresat, atingĕtoare de evenimentele de la $^{3}/_{15}$ August trecut.

Alteța Voastră a'țĭ credut să'mĭ amintițĭ, înainte de toate trimiterea uneĭ telegrame la Ems, pe care am priimit-o la Viena, adică atuncĭ când mĕ și întorceam în Principatele-Unite.

Orĭ-care ar fi fost țelul Altețeĭ Voastre pomenindu-'mĭ de acea depeșă, eŭ așĭ fi socotit să găsesc în scrisoare o comunicație intimă, o preschimbare de ideĭ ce pot priimi ca trebuitoare bunelor Noastre raporturĭ și care trebue să fie pururea inspirate de sentimente de franchetă și lealitate ce A. Voastră invocațĭ în această circonstanță. Insă, Alteța, nu e așa; caracterul comunicațiilor Voastre a fost compromis prin publicitatea dată scrisoareĭ Voastre, încă până a nu ajunge în mânele mele ; și acest fapt nu se poate atribui vre-uneĭ indiscrețiĭ, de oare-ce acest document nu de mult s'a reprodus de *Jurnal de Constantinopol*, organ oficial

al Inalteĭ Porțĭ. Nu pot de cât a deplînge această publicitate, cel puțin inoportună.

Rĕspund însă A. Voastră ; și întârzierea rĕspunsuluĭ meŭ este causa boaleĭ de care am suferit.

Să examinăm, Alteță, împreună nevoea scrisoareĭ ce 'mĭ-ațĭ adresat și daca prin această urmare s'aŭ ajuns la țelul ce Inalta Poartă a putut să 'șĭ propună, adică : a susține actul unuĭ guvern regulat și a menține neatinse acele principiĭ de autoritate al căror respect interesează de o potrivă securitatea imperiuluĭ otoman și liniștea Românieĭ.

Alteța Voastră ațĭ fost unul din sub-semnatoriĭ actuluĭ internațional de la 18 August 1858. Ațĭ avut un rol considerabil și foarte activ în conferința de la Paris și ațĭ vegheat tot-d'a-una cu strictețâ la respectul uneĭ opere care, în mare parte este a sa, și ale căreĭ stipulațiĭ sunt, fără îndoeală, pururea presente memorieĭ sale. Mĕ vĕd silit a aduce aminte aicĭ, că principatele-Unite, în termenĭ formalĭ aĭ convențieĭ, se administrează liber și afară de tot amestecul In. Porțĭ, și daca augusta curte suzerană are dreptul de a provoca mĕsurĭ de ordine publică în România, este atuncĭ numaĭ cînd, întîiŭ, ordinea ar fi fost compromisă, și al duoilea cînd ar fi urmat înțelegere între In. Poartă cu Curțile garante. Așa dar, pe de o parte, privind lucrurile precum ele aŭ urmat în adevĕr, și examinând cu un ochiŭ serios și nepărtinitor mișcarea neînsemnată care a avut de pretecst niște măsurĭ de igienă, în analogie cu acelea care aŭ fost luate și la Constantinopole, la ivirea holereĭ, să ne întrebăm : fost-a oare ordinea publică compromisă printr'o așa încercare ? Eŭ, pe de altă parte nu-'mĭ este încunoștiințat să fi urmat vre-o înțelegere internațională în această cestiune.

Decĭ, nu pot pricepe care să fie causa şi ţelul scrisoareĭ Alteţeĭ Voastre.

De şi mĕ mir că evenimentele din $^{3}/_{15}$ August aŭ putut inspira viĭ îngrijirĭ guvernuluĭ imperial, tot aşĭ putea-o înţelege dacă depeşa care a făcut cunoscute la Constantinopole actele a câtor-va sediţioşĭ, nu ar fi anunţat tot în acelaşĭ timp şi represiunea desĕvîrşită a aceleĭ încercărĭ de desordine. Insă, ce nu'mĭ pot explica este, că îngrijirile A. Voastre nu aŭ inspirat de cât un blam guvernuluĭ meŭ, precum şi mĕsurelor cu care s'aŭ garantat linişte publică.

Fără îndoeală, Alteţă, pătrunderea Voastră atât de dovedită, a fost de astă-dată, înşelată. Fără deplină cunoşcinţă a faptelor, lipsit de informaţiunĭ directe, Voĭ v'aţĭ rostit, nu mĕ îndoesc, în buna-credinţă, într'un fel care ar aduce, de nu aşĭ avea cuvenita priveghere, greutăţĭ pe care nu le-aţĭ presupus; şi scrisoarea Voastră ar putea, fără nicĭ o îndoială, să fie restălmăcită de către ceĭ interesaţĭ, ca o adevĕrată încuragiare.

In adevĕr, s'ar putea crede, de pe ḑisele A. Voastre că evenimentele din $^{3}/_{15}$ August, aŭ avut o netăgăduită importanţă politică; ele nu maĭ sunt în ochiĭ sĕĭ o neînsemnată mişcare, ci o revoluţiune, şi toată România sculată în contra guvernuluĭ meŭ: *o expresie brutală a uneĭ nemulţumirĭ generale.*

Nu se pot admite asemenea consceinţĭ grave dintr'un incident local ce se produce pretutindenĭ, ce s'a produs, nu de mult, tot pentru asemenea neînsemnătoare cause, la Munih, la Barcelona, ceea-ce nu dovedesce nimica în contra guvernelor de Bavaria şi Spania.

Decĭ, contest caracterul general ce A. Voastră atribue evenimentuluĭ din $^{3}/_{15}$ August. Atitudinea locuitorilor Capitaleĭ în ḑiua aceea, mărturisirile culese din

toate puncturile teritoriuluĭ, dovedesc, din contra că poporul român respinge cu indignare și energie or-ce încercare în contra instituțiunilor țěreĭ. Aceste manifestărĭ așa de învederate vor fi priimite, nu mě îndoesc cu plăcere de A. Voastră, căcĭ ele vor liniști îngrijirile sale și'ĭ vor îndeplini dorințele, aducêndu-ĭ încredințarea, că nicĭ *o sěmînță de desafecțiune publică* nu există în spiritul inteligentelor noastre populațiunĭ.

Cu părere de rěŭ dar, mě věd silit a arăta A. Sale că a fost înșelată asupra caracteruluĭ și gravitățiĭ evenimentelor din $^{3}/_{15}$ August, și că Ea a priimit, cu o prea multă încredere niște amăgirĭ de care s'ar fi putut feri.

La ce isvor A. Voastră s'a inspirat? Nu știŭ; însă este sigur că nu ațĭ cerut nicĭ o informațiune guvernuluĭ meŭ, ci ațĭ fost rěŭ înștiințat asupra principiuluĭ sedițiuniĭ, și că nu ațĭ știut nici cum că acest incident putea fi exploatat, dacă autoritatea s'ar fi arătat slabă de tot ce este ostil ordinuluĭ de lucrurĭ instituite de convențiune.

Nu-mĭ pot tălmăci alt-fel grăbirea ce A. Voastră ațĭ pus când ațĭ judecat niște evenimente pe care nu putețĭ aprecia, și ațĭ aruncat, fără o maĭ întinsă cercetare, desaprobare asupra unuĭ guvern pe care In. Poartă adese-orĭ 'l-a lăudat pentru silințele, tendințele și progresele sale; căcĭ, dupě cum înșușĭ zicețĭ: *nu cunoaștețĭ causele*.

Nu sunt dar în drept a mě mira că A. Voastră nu ațĭ găsit de cât a vě tîngui de autoritățile care aŭ știut a menține ordinea publică?

Așĭ fi înțeles mult maĭ ușor ca A. Voastră să se fi felicitat de un act de vigoare a căruia, puterile, și maĭ vîrtos, In. Poartă pot aprecia bunele consecințe în privirea mențineriĭ liniștei generale, în Orient. A. Vóstră

nu ațĭ uitat, fără îndoeală, că în aniĭ din urmă, solicitudinea guvernuluĭ imperial s'a exercitat pururea într'un fel cu totul opus la acele ce s'ar presupune că voițĭ a urma astă-zĭ.

De câte-orĭ In. Poartă, pe temerĭ fără însemnătate, pentru un discurs imprudent al unora din deputațiĭ fostelor camere, spre pildă, nu s'a plâns că guvernul meŭ tolera sgomotoase agitațiĭ în fostele camere și intrigile unor oamenĭ sub rele influențe! și atuncĭ când, ideĭ de neorînduealǎ eraŭ pe față propoveduite ca un îndemn la dèsordinea ce isbucnea a doua ḑi, vĕ mirațĭ că guvernul meŭ a reprimat prin putere așa periculoase încercărĭ!!

Trebuit-a ca în ḑiua aceea să se lase turburătorilor o liberă acțiune? Și presupuind că guvernul meŭ nu 'șĭ-a făcut datoria sa, cine 'șĭ-ar fi făcut datoria, cine s'ar fi însărcinat de a restabili ordinea, în adevĕr atuncĭ compromisă?

Inalta Poartă, fără îndoeală, împreună cu puterile garante.

Dumneḑeŭ să ferească, Alteță, ca In. Poartă să fie constrînsă la această necesitate, căcĭ atuncĭ ar fi atrasă în niște complicațiĭ a căror consecințe sunt afară de or-ce prevedere omenească.

Aicĭ socot de nevoe a aminti Alteţeĭ Voastre ceea-ce am avut plăcere a ḑice la toțĭ înalțiĭ funcționarĭ otomanĭ în Constantinopole asupra necesitățiĭ uneĭ strânse și sincere înțelegerĭ între In. Poartă și Principatele-Unite.

Vedețĭ tot-d'a-una cu un ochiŭ mulțumit, ḑicem, evenimentele și actele ce pot mări prosperitatea Românieĭ. A ridica pe Românĭ, a consolida instituțiile lor, a încurajea desvĕlirea puteriĭ lor, a dirige aspira-

ţiile lor, a menţine privilegiile lor, imunităţile lor, a face să se respecte drepturile lor, pentru ca şi eĭ să scie maĭ bine a respecta pe ale altora, este a lucra tot atât de bine în interesul imperiuluĭ otoman pe cât în acela al Românieĭ însăşĭ, este a da tot-de-odată Românieĭ încheză̆şluirĭ nu maĭ puţin serioase pentru securitatea şi puterea sa.

Cu domni cărora In. Poartă nu scia tot-d'a-una a menajea drepturile şi dignitatea, Bucureştĭ şi Iaşĭ eraŭ nevoiţĭ a căuta reazemul lor în influenţe exterioare; nu este trebuinţă a aduce aminte care aŭ fost resultatele acesteĭ politice. Dar eŭ, un domn care înţelege că Româuia să se bucure deplin de drepturile de autononomie şi de indipendinţă interioară, dobîndite ţĕreĭ din vechime, *(ab antiquo)*, drepturĭ recunoscute şi consfinţite prin tractatul de Paris şi prin convenţie, şi care vrea să respecteze, cum a proclamat şi dovedit în toate circonstanţele, nişte legăturĭ de-o potrivă folositoare imperiuluĭ otoman şi Principatelor-Unite; cu un Domn care va fi sigur de a găsi la Constantinopole considerarea cuvenită ţĕreĭ ce el represintă, precum şi aceea a posiţiuniĭ sale personale, Inalta Poartă va putea tot-d'a-una conta pe România, şi niciĭ odată primejdia nu 'ĭ-ar veni din partea Românilor.

Aşa a fost odinioară, ḑiceam încă, politica tradiţională a Divanuluĭ. Să-şĭ arunce ochiĭ guvernul imperial în trecut, şi să'şĭ aducă aminte care aŭ fost relaţiile In. Porţĭ cu primi Domnĭ Românĭ, carĭ aŭ căutat garanţia lor în suzeranitate, va culege marĭ învĕţăminte din înţeleapta şi pătrunḑĕtoarea politică a glorioşilor Sultanĭ din veacurile al XV şi al XVI; va înţelege atuncĭ existenţa Moldoveĭ şi a Valahieĭ, ca state, cât era socotită de preţioasă pentru imperiul otoman, şi pen-

tru ce sultanii Baiazet I-iŭ, Mohamet II-lea, Selim I-iŭ și Soliman II-lea, departe de a alătura principatele cu alte posesiĭ ale lor, departe de a înăbuși o naționalitate care ar fi putut fi la discreția puternicilor lor arme, aŭ vrut din potrivă să'șĭ facă din ele un ḑid de apărare, să respecte a lor indipendință interioară și să întărească autonomia și privilegiile poporuluĭ român.

Și astă-ḑĭ voiŭ ține tot acelașĭ limbagiŭ Alteței voastre. Situația reciprocă a imperiuluĭ otoman și a Principatelor-Unite nu s'a schimbat; situația lor comună exterioară este tot aceeașĭ; interesele lor sunt tot așa de strîns legate ca și în trecut. După socotința mea, or-ce desordine care amenință liniștea publică în România, or-ce primejdie care ar amenința pămîntul saŭ autonomia noastră, sunt asemenea amenințărĭ pentru imperiul otoman.

Pentru aceasta dar, nu voiŭ avea nicĭ odată neertata slăbiciune a lăsa Inalteĭ Porțĭ grija de a lua în asemenea caz, măsurile concentrate ce convențiunea îĭ impune. Eŭ înțeleg maĭ înalt și maĭ cu demnitate datoriile mele.

Și pentru a vorbi o de pe urmă dată de trista ḑi de $^{3}/_{15}$ August, să ne felicităm împreună că ḑesordinea a fost așa de grabnic oprită.

Și mie 'mĭ-a părut tot așa de rĕŭ cât și or-căruia de asprimele ce aŭ trebuit a se desvăli, în cât ridicându-mĕ cu Alteța voastră în sferele filosofieĭ, doresc și eŭ ca puterea să nu devie singurul mijloc de potolire în lumea aceasta; și cu toate acestea, nu mĕ sfiesc a vĕ declara că de câte orĭ un fact se va înfățișa înaintea mea ca evenimentul de la $^{3}/_{15}$ August, adică, că de câte-orĭ uneltirĭ primejdioase vor pune în pericol instituțiile țĕreĭ, voiŭ sci a rĕspunde la încrederea poporuluĭ ro-

mân și la dorințele mele, menținênd cu energie ordinea publică; că de câte orĭ liniștea Românieĭ va fi compromisă, or de unde ar veni primejdia, Eŭ nu voiŭ consulta de cât datoria mea, drepturile mele și interesele noastre comune.

'Mĭ iubesc prea mult țéra, înțeleg prea mult valoarea legăturilor noastre cu In. Poartă și a sale legitime preocupațiunĭ, pentru de a le sacrifica vre-o dată uneĭ îngrijirĭ de o responsabilitate pe care voiŭ sci pururea a o priimi, orĭ-cât ar putea fi ea de grea. Al. voastră însușĭ a putut maĭ de multe orĭ să se convingă în lunga sa carieră, că rațiunea politică are marĭ și grele nevoĭ, și că sunt momente unde datoria se impune cu strășnicia spiritelor celor maĭ înduplecate la blândețe.

Sfîrșind, Alteță, vĕ arăt adînca mea părere de rĕŭ pentru un incident care, sper că nu va altera niște raporturĭ personale ce am dorit tot-d'a-una a menține. A. voastră va reveni în curând, Eŭ nu mĕ îndoesc, la niște aprecierĭ maĭ potrivite asupra situațieĭ Principatelor-Unite. Am drept dovadă înalta sa inteligență și solicitudinea de care tot lealul executor al voințelor Maestățiĭ Sale imperiale, trebue a fi insuflat pentru Românĭ.

Cât pentru mine, Alteță, pururea m'am povățuit. și pururea mĕ voiŭ povățui, în actele mele, numaĭ de interesele *Țĕreĭ mele*, și aceste interese sunt, în ochiĭ meĭ, nedespărțite de acelea ale imperiuluĭ otoman. Vreaŭ a vĕ ḑice că, pătruns de îndatoririle mele, și ca principe și ca Român, voiŭ pune toate silințele pentru a întreține cu In. Poartă acele relațiunĭ intime a cărora foloase reciproce eraŭ așa de viŭ dovedite, în anul trecut, prin spiritul atât de luminat al A. voastre.

Revie acele ore de încredere. Guvernul In. Porțĭ

mĕ va găsi tot-d'a-una inspirat de aceleașĭ sentimente carĭ 'mĭ-aŭ atras încredințărĭ așa de strălucite a buneĭ-voințe personale a M. Sale imperiale Sultanul, augustul nostru suzeran, și a vieĭ sale solicitudine pentru România.

Priimițĭ, Alteță, încredințarea înalteĭ mele considerațiunĭ.

Alexandru Ioan

După diarul *Reforma.*

CUZA ȘI CAVUR

Marele ministru unionist al Italieĭ, contele Cavur, susținut de regele *Galăntomo*, Victor Emanuel, și secondat de brațul viguros al luĭ Garibaldi, a putut realisa idealul sĕŭ, făcênd din micul Piemont, o Italiă mare, și desrobind 14 milioane de Italienĭ din Neapole, Sicilia, Toscana, Parma, Modena ș. c. l. pe care le-a încorporat cu Piemontul constituind ast-fel un stat mare și puternic în care maĭ târḑiŭ trebuia să intre și Lombardo-Veneția, și Roma, precum nu va trece mult timp și vor intra și Istria, Tirolul, Triestul, Fiume ș. c. l.

Ilustrul patriot și mare om de stat, Cavur a purtat cu demnitate și vigoare drapelul unionist al Italieĭ, precum se poate vedea din *discuțiunile* saŭ cuvîntările sale parlamentare.

De aceea, Italia, adânc recunoscătoare mareluĭ patriot, 'ĭ-a ridicat statue și monumente maĭ în toate orașele și orășelele Italieĭ, precum și luĭ Garibaldi.

A. Cuza, adăpat de ideile luĭ Cavur, visa și el la unirea neamuluĭ românesc prin desrobirea provinciilor subjugate. Dacă nu a putut realisa idealul sĕŭ, causa a fost împrejurările și detronarea sa înainte de timp. Puțin dacă ar maĭ fi întârḑiat detronarea, astă-ḑĭ am fi avut fericirea de a vedea desrobirea, cel puțin a Bucovineĭ dacă nu și a Transilvanieĭ și Basarabieĭ.

Ocasiunĭ aŭ fost maĭ multe, dar lipsia *omul*. Credem

că un viitor apropiat va aduce *omul* şi *ocasiunea* penttu realisarea acestuĭ mare principiŭ de drept al gintelor, pe or-ce cale, fie prin diplomaţie, fie prin arme.

In numele dreptăţiĭ şi naţionalităţiĭ cer dar ca să se ridice un monument mareluĭ Domnitor si reformator al ţĕrcĭ *A. I. Cuza*, precum şi buneĭ sale soţiĭ, mult virtuósă şi meritoasa Doamnă *Elena Cuza*, coroana sexuluĭ, model de caritate şi de abnegaţiune, care 'şĭ-a consacrat toată averea şi viaţa, opereĭ de caritate, rămîind simplă administratoare a cruceĭ roşiĭ.

INAUGURAREA UNIVERSITĂŢIĬ DIN IAŞĬ

Acum 37 de anĭ, la 26 Oct. 1860 Domnitorul A. I. Cuza a deschis porţile palatuluĭ universităţiĭ cu un ceremonial ne maĭ vĕḑut încă în Moldova.

Pe atuncĭ palatul universitar a fost o podoabă a ţereĭ şi cel maĭ imposant edificiŭ.

Duoĭ anĭ aproape dupĕ memorabilul act al îndoiteĭ alegerĭ din 5 şi 24 Ianuarie 1859 a luĭ Alexandru Ion de Domn al principatelor unite Moldova şi ţéra românească, învĕţămêntul superior din Moldova, îşĭ dobîndi în 26 Dec. 1860 constituirea sa sub o formă definitivă, prin fondaţiunea universităţiĭ din Iaşĭ care se instală în vechiul palat al Domnilor Moruzi.

Iată telegrama ce am priimit din Iaşĭ de la ministrul instrucţiuniĭ de acolo, Mihail Cogălniceanu :

Iaşĭ 1860 Oct. 15.— No. 13155

Domnule Director al «Reformeĭ» !

La 26 Oct. se serbează inaugurarea universităţiĭ de Iaşĭ. Aceasta fiind o serbare de care toată naţiunea are dreptul a se interesa, sub-scrisul roagă pe D-voastră să o onoraţĭ cu presenţa voastră. Prefectul de Focşanĭ (Putna) are ordin a pune la dispoziţia D-voastră caiĭ de poştă pînă la Iaşĭ.

Ministru instrucţiuniĭ publice, M. Cogalniceanu

Conform cu originalul

După câţĭ-va anĭ, acest edificiŭ a devenit cu desăvîrşire impropriŭ, nesatisfăcênd cerinţele moderne, şi prea mic pentru a adăposti populaţiunea universitară care a crescut în 37 de anĭ, precum nimenĭ n'a prevĕḑut.

Monitorul Oficial al Moldoveĭ din 4 Noembre 1860 coprinde o descripţiune foarte interesantă şi instructivă asupra universităţiĭ.

Vodă-Cuza declarând atuncĭ deschise porţile universităţiĭ, încredinţă profesorilor Suciŭ, Strat şi Teodori, toţĭ morţĭ astă-ḑĭ, sceptrele, sigiliul, documentul şi bandiera universităţiĭ, ḑicêndu-le: «Să vĕ fie acestea semnele patriotismuluĭ, ale progresuluĭ şi ale prudenţeĭ».

Discursul inaugural 'l-a ţinut D. G. Mîrzescu. Preḑicerile de atuncĭ aŭ fost fericite.

De la 1860 şi până la 1895 facultatea de drept ne-a dat 203 licenţiaţĭ, facultatea de litere 82, de sciinţe 40, facultatea de medicină ne-a dat de la 1886 şi până la 1895, 54 de doctorĭ în medicină.

Iată rectoriĭ carĭ s'aŭ succedat de la fondarea universităţiĭ ieşane.

Ion Strat 1860—61. Arhiereul Filaret Scriban prorector 61—62. Nicolae Ionescu 62—63. Titu L. Maiorescu 63—67. Ştefan Micle 67—75. Petre Suciu 75—80. Nicolae Culianu ales la 1886 şi actualmente încă rector.

Dintre aceştĭ foştĭ rectorĭ sunt în viaţă numaĭ DD. N. Ionescu, Maiorescu şi Culianu.

DOMENIUL COROANEĬ

Ţéra recunoscătoare a dăruit domeniuluĭ coroaneĭ 12 moşiĭ, proprietăţĭ ale statuluĭ.

Cu toată buna îngrijire a locuitorilor ruralĭ de pe aceste moşiĭ, cu toată exploatarea sistematică a pământurilor şi pădurilor secularĭ de pe aceste proprietăţĭ, credem că coróna şi ţéra ar fi câştigat maĭ mult, s'ar fi întărit maĭ mult, dacă aceste pămînturĭ ar fi devenit proprietatea ţĕranilor, creându-se încă câte-va miĭ de proprietarĭ ţĕranĭ.

Dar credem şi sperăm că însuşĭ coroana, înţelegĕnd maĭ bine interesul eĭ şi al ţĕreĭ va decreta împroprietărirea ţĕranilor de pe domeniile sale, mulţumindu-se cu veniturile produse de pămîntul şi pădurile lor.

Şi atuncĭ, coroana va face un mare act de dreptate şi de patriotism, ear ţéra întreagă şi miĭ de familiĭ ţĕrăneştĭ o vor bine-cuvînta în eternitate.

CUZA-VODĂ ŞI CĂLUGĂRIĬ STRĔINĬ

Viaţa luĭ Cuza-Vodă a fost un şir nemărginit de fapte cavaleresci, de descoperirĭ ingenioase ce făcea în timpul escursiunelor nopturne, când pleca din palat *incognito*, şi de acte pline de justiţie al căror exemplu va rĕmâne neşters în memoria Românilor carĭ le-aŭ vĕḑut şi le vor conserva pentru eternitate, povestindu-le din tată în fiŭ, ca nisce legende frumoase care fac multă onoare neamuluĭ Românesc.

Se scie cum se administraŭ monastirile în România, maĭ înainte de venirea Prinţuluĭ Cuza la tronul acesteĭ ţărĭ, care din timpul Fanarioţilor ajunsese ca o moşie de exploatat pentru streini *veneticĭ*.

Se scie că toţĭ Egumeniĭ fiind «Fanarioţĭ» trămişĭ aicĭ de la Patriarhiă, ca şi Domni de la Stambul, eĭ n'aveaŭ alt scop, altă dorinţă, de cât a trăi în resfăţare, cu averea moşiilor monastirescĭ, a cheltui în petrecerĭ de tot felul, aruncând banĭ cu ochi închişĭ spre a'şĭ satisface plăcerile dobitocescĭ; iar rĕmăşiţa, saŭ prisosul, trămiţêndu-l Superioruluĭ care 'ĭ colăcise acĭ, ca un prisos nemuncit pe care îl trăgeaŭ din sudoarea bietuluĭ ţĕran (clacaşiŭ).

Monastirea X, ast-fel administrată de Egumeniĭ Fanarioţĭ, ca maĭ tóte, pênă în timpul luĭ Cuza-Vodă, n'avusese parte de nicĭ o îmbunătăţire, de nicĭ o reparaţiune internă saŭ externă, căcĭ nimenĭ nu se intere-

sase de starea eĭ materială, și ast-fel, din mărețele edificiĭ ce o compuneaŭ, din frumoasele chiliĭ ce o înconjuraŭ, spiritul rĕŭ al Călugărilor făcuse a nu rĕmâne de cât niște ziduri înegrite de timp, niște acoperișurĭ putrede aprópe distruse de elemente și învelite cu mușchĭ, căcĭ veniturile moșiilor eĭ le consumaŭ la ospețele Egumenuluĭ și îndestularea lăcomieĭ Superioreluĭ de la Patriarhie.

Pe la anul 1861, Monastirea X remânând vacantă de Egumen, se întâmplă ceva ne maĭ pomenit pênă aci în analele Monastirescĭ: se învesti cu demnitatea de egumen, (póte din greșala Patriarchieĭ), un Român, ale căruĭ merite se vede că nu eraŭ cunoscute Superioruluĭ, căcĭ dânsul, departe d'a însuși lăcomia predecesorilor sĕĭ, departe de a cugeta la petrecerĭ, saŭ la îndatorirĭ fățarnice către superiorul ce'l trămisese aci, era om drept, smerit, cu tendințe nobile pentru misiunea sa de egumen, ne avênd alt cuget de cât înfrumusețarea Sântuluĭ locașiŭ și punerea în executare a chrisóvelor lăsate de fericiți donatorĭ.

Prin urmare, el îndată ce intră în Administrare, și vĕḍu mizeria complectă în care ajunsese tot edificiul Monastireĭ, căută să se încredințeze prin sine însușĭ despre starea lucrurilor, și despre ceea-ce ar fi putut să facă pentru îndreptarea rĕuluĭ, căcĭ sufletul sĕŭ nobil tresărea cu durere în tot momentul, la vederea ruinelor neglijeate de atâta timp.

— Cerule!... esclamă venerabilul Egumen, când făcu primul pas în interiorul Monastireĭ, fost-a cu putință o profanare ca aceasta? — Găsitus'aŭ în lume suflete atât de perverse, în cât să nesocotească și să desbrace casa luĭ D-ḍeŭ de tot avutul eĭ, lăsând-o a cădea în ruină?

Spunețimĭ, vĕ rog, prea cuvioșĭ părințĭ și frațĭ, ḑise el către ómeni Monastireĭ care 'l înconjuraŭ, din ce vreme nu s'a maĭ reparat Monastirea acésta?

Nu știm nicĭ noĭ, răspunde un bătrân; dar tot ce știŭ cu siguranță este că sfânta Monastire ar putea să se zidească numaĭ de aur și de argint, cu veniturile moșiilor eĭ pe câțĭ-va anĭ.

— Și ce a fost pricina de s'a lăsat în părăsire cum se găsește? — N'aŭ îngrijit nimenĭ să se adune veniturile?

— Ba veniturile s'aŭ adunat cu mare îngrijire, dar...

— Dar ce? te rog urméză, căcĭ voesc a sci totul, voesc a cunósce de aprópe împrejurările ce aŭ făcut de a rĕmâne atâta timp nereparată sfânta Monastire, când ea dispune de niște averĭ așa de marĭ.

Bătrânul sta încă pe gândurĭ, neștiind dacă trebue a vorbi maĭ mult, saŭ maĭ bine să păstreze tăcerea; căcĭ se temea de a nu avea în fața ĭ un Stareț ca ceĭ din trecut.

— Să vedem, adăogă egumenul, să observăm documentele Monastireĭ, să aflăm voința donatorilor, și atuncĭ vom ști ce este de făcut.

Cu aceste cuvinte el porni în revisuirea Monastireĭ, deschiḑênd tóte beciurile, tóte magaziile, biblioteca și lada de fer unde se păstraŭ chrisóvele, pe care, găsindu-le, le citi cu mare atențiune, și se convinse din coprinderea lor, că foștiĭ egumenĭ abusaseră în modul cel maĭ neomenos, neconformându-se voințeĭ donatorilor, carĭ lăsaseră cu limbă de mórte și cu blestem: ca din veniturile moșiilor să se înfrumusețeze și întreție monastirea, să se clădéscă localurĭ de școle, să se înḑestreḑe fete, să se miluiască săracĭ, să se găsduiască

călătorĭ, să se facă și alte îmbunătățirĭ dictate de Evangelie.

Condus dar de spiritul Chrisóvelor, bunul egumen se ocupă un an întreg cu repararea și înfrumusețarea Monastireĭ al căreĭ aspect se schimbă cu totul. transformându-se chiar micile chiliĭ în adevĕrate camere de locuit unde călători găseaŭ o priimire, o masă și un culcușiŭ cu mult maĭ bune și maĭ mulțumitóre de cât în trecut.

Aceste cheltuelĭ, și ridicarea câtor-va localurĭ de șcóle, precum și înzestrarea fetelor sĕrace, consumară veniturile monastireĭ, ast-fel în cât, la finele anuluĭ nu se putu trimite Patriarchieĭ nicĭ un ban.

Exemplul acesta urmă și în anul 1863, când maĭ multe școle se ridicară, maĭ multe fete se măritară, maĭ mulțĭ sĕracĭ se ajutară. De astă dată Patriarhia priimi o sumă óre-care de banĭ din fondurile monastireĭ ; însă prea mică în comparație cu ceia-ce i se trimetea de egumeniĭ fanarioțĭ, și din acéstă causă, superiorul, indignat asupra Egumenuluĭ nostru, decretă înlocuirea sa printr'un fanariot, pe care, fără întârḑiere 'l trimise în România.

O scenă frumósă presentă sosirea nouluĭ Stareț la Monastirea X, și modul sĕŭ de a se afirma în fața Egumenuluĭ român, pe care venea să 'l înlocuiască. :

Era timpul rugăciuneĭ de diminéță, când toca, și clopotul chema pe călugărĭ și frațĭ a se aduna în sfântul locașiŭ. Tocmaĭ în acest timp clopotul de la pórtă anunța sosirea unuĭ călător, și portarul nu întêrḑie d'a deschide.

— Cine suntețĭ ? întrebă el pe noul venit al căruĭ port indica pe călugărul grec.

— *Unu aghios Monahos de la Patriarhie*, rĕspunse

cu aroganţă, cel întrebat, păşind pragul porţiĭ.

- Poftiţĭ în biserică cinstite părinte, căcĭ este tocmaĭ timpul rugăciuneĭ ; ḑise portarul.

— *Efharisto !... me duco la Egumeno*, ḑise grecul iuţindu'şĭ pasul către scara ce ducea în sala de mâncare.

- Poftiţĭ în biserică, repetă portarul ; părintele Egumen îşĭ face rugăciunea, nu este în sala de mâncare.

— *Ţe muncare adelfe ? Ego trebue se vorbesco la Egumeno ;* bombăni fanariotul, oprindu-se în loc supărat.

— Puteţĭ vorbi orĭ-cât dupĕ rugăciune ; acum poftiţĭ în biserică ; sfârşi portarul care intrase în biserică.

Puţin dupĕ acésta veni în biserică şi Stareţul, însoţit de ceĭ maĭ în vérstă dintre părinţĭ, şi se începu rugăciunea obicĭnuită.

Grecul setos de Egumenie, n'avu răbdare să aştepte sfârşitul sântuluĭ serviciŭ, ci păşi cu o repeziciune esaltată la locul unde era stareţul, şi fără altă ceremonie, îĭ spuse că este : *Un aghios monahos de la muntele Athos.*

Stareţul, printr'o reverenţă mută, exprimată numaĭ cu capul, şi printr'un semn ce făcu din mână, 'ĭ dete să înţelégă că e încântat de visita sa, şi că 'l rógă să rĕmână aci până dupĕ terminarea rugăciuneĭ, ca să pótă vorbi maĭ pe larg ; fiind-că 'ĭ plăcea mult să afle câte-ceva despre locurile sfinte din Muntele Athos.

Terminându-se rugăciunea, Grecul fu salutat din noŭ de către toţĭ ceĭ din Monastire, carĭ se întorceaŭ a'ĭ face mulţime de îndatorirĭ, conducêndu-l prin grădinile Monastireĭ de sadurĭ, de plantaţiunĭ şi de legumĭ, arătându-ĭ tot ce putea fi vrednic de vĕḑut, şi maĭ pe urmă, poftindu'l la o masă splendidă ce era destinată a stâmpăra fómea turbată a lighióneĭ lihnite din Fanar.

Nu terminase încă masa, când grecoteiul scóse din sîn pitacul Patriarhieĭ pentru înlocuirea Stareţuluĭ Român, şi ceru să i se predea Monastirea cu tóte averile şi documentele eĭ.

Indignat de acéstă procedare neomenósă din partea Patriarhieĭ, bunul Stareţ rĕspunse în termenĭ fórte modeştĭ, că nu se póte crede destituit, pe câtă vreme n'a făcut nicĭ o greşélă spre a putea trage asupră-şĭ disgraţia mareluĭ Superior ce 'l trimisese aci ca egumen, şi prin urmare nu se póte supune ordinuluĭ de a preda Monastirea.

— *Ma ego este venito cu asta hartia de la Megas aghios Patriarhis*, ḑise veneticul rînjind batjocoritor, *che nu priţepo chind spune la voĭ nu cunóste! Ego faţe cunoscuto che sinto Egumeno la asta monastiri, se me dato la tóte namestis che se me recunósti de stapuno; chind nu vrea asta, ego fac la voi pentru ami cunóste.*

Tonul ameninţător cu care fuseră rostite aceste vorbe nesărate, făcură pe Stareţ să pérdă calmul ce păstrase până aci, şi ridicându-se în picióre, se adresă călugărilor şi fraţilor ce eraŭ la masă:

— Daţĭ afară pe acest nemernic strein, care vine să ne ameninţe în locaşul luĭ Dumneḑeŭ.

Ordinul acesta se execută îndată, şi călugărul Grec eşi pe pórta Monastireĭ, înjurând pe ceĭ carĭ 'l alungaŭ.

Galben şi tremurând de supărare, maĭ fieros de cât tigrul pustieĭ, grecoteiul, gonit din Monastire, apucă drumul spre Bucurescĭ şi merse d'a dreptul la *Cuza-Vodă*. Ajuns aci şi primit în audienţă, el ceru dreptate şi făcu spume la gură înşirând o mie de acusaţiunĭ la adresa bunuluĭ egumen, după ce arătase pitacul Patriarchieĭ, prin care'l destituia, şi'l înlocuia cu dênsul.

In nemărginita sa dorință de a cunóște totul și de a face dreptate, *Cuza-Vodă* ordonă îndată să i se înfățișede Egumenul pîrât, și când 'l avea înainte-ĭ, îl întrebă arătându-ĭ pitacul de destituire:

— De ce părinte nu te supuĭ ordinuluĭ maĭ marilor Sfinției-tale, și cum aĭ îndrăsnit să daĭ afară din Monastire pe acest cuvios, care venea să te înlocuiască?

— Măria Ta, respunse bunul Egumen, am avut tot d'a-una respectul cel maĭ nemărginit către semeni meĭ. M'am supus orbeșce la tot ce mi s'a ordonat, când a fost vorba de a face sacrificiĭ pentru salvarea cuĭ-va din nenorocirile ce 'l-ar fi amenințat, și n'am ținut socotélă de liniștea saŭ viața mea, când mi s'a părut că, perdêndu-le pe ele, a-șĭ fi putut contribui la binele obștesc, dar ceea-ce se presintă astă-dĭ înaintea Măriei Vóstre, ceea-ce s'a făcut cu mine prin acest ordin Patriarhal, este un act de nedreptate la care nu mĕ așteptam nicĭ o dată, pe cât timp sciŭ că orĭ-ce om se pedepsesce saŭ se laudă după faptele luĭ.

Eŭ m'am purtat ast-fel ca să pot merita, dacă nu laudă, cel puțin o mică rază de considerațiune din partea Superioruluĭ meŭ, și e bine înțeles că dacă m'am purtat aspru cu părintele care m'aduce astă-dĭ înaintea Măriei Vóstre, causa este pe o parte mĕsura nedréptă de destituire fără motiv, ce Sântul Patriarh a pronunțat contra mea; iar pe de alta, necuviinciósa purtare a acestuĭ părinte vis-a-vis de mine și de întregul personal al Monastireĭ, când ne-a arătat ordinul.

— Și ce fel de purtare a avut părintele la Monastire? maĭ întrebă Vodă.

— Cea maĭ condamnabilă purtare Măria Ta: Venit acolo sub forma unuĭ pelegrin, 'l-am găsduit omenesce

și 'l-am chemat la masă, spre a se ospăta înconjurându'l cu cele mai căldurόse îngrijiri...

— Asta trebuia să o faceți, precum o faceți cu toți călătoriĭ, îl întrerupse Vodă.

— Am făcut'o Măria Ta, și mĕ simțeam prea fericit de a o face; însă la masă, ne-a presentat ordinul acesta de destituire; fără cel maĭ mic comentariŭ, cerêndu-mĭ a'ĭ preda Monastirea cu tόte averile eĭ, și pentru că vedea îndoința mea de a mĕ supune momentan, s'a supărat amarnic, m'a insultat pe mine și pe toțĭ câțĭ se aflaŭ de față, amenințându-ne că ne va faca să'l cunόscem de stăpân al nostru. Atuncĭ...

— Ințeleg, ḑise *Cuza*, atuncĭ l'aĭ gonit din Monastire.

— Orĭ care altul în locul meŭ, nu putea face alt-fel, Măria Ta.

— *Minţunile, Măria Ta, minţunile*, strigă fanariotul strâmbânduse ca tόte pociturile.

Vodă îșĭ încruntă sprincéna la auḑul vorbelor necioplite ale Fanariotuluĭ venetic, și printr'o ochire impunătόre, făcu să'ĭ înghețe vorba pe buze; apoĭ întrebă din noŭ pe cel inculpat: Te auḑiĭ că prin purtarea Sfinţieĭ Tale a'ĭ fi meritat laudă și stimă; să vedem cum te-aĭ purtat ca să merițĭ ceea ce ḑicĭ.

Măria Ta, urmă a respunde bunul Egumen; trebue să sciţĭ maĭ întâĭ de tόte, că toțĭ egumeniĭ ce aŭ fost până la venirea mea în Monastire, n'aŭ voit a se interesa câtușĭ de puțin de sόrta acestuĭ sfînt locașiŭ; eĭ trăiaŭ în cel maĭ mare lucs și în plăcerĭ lumescĭ de tot felul, aruncând bani Monastireĭ fără reservă, și trămițênd sume considerabile Patriarchieĭ; iar localul Monastireĭ cădea în ruină, căcĭ nimenĭ nu se interesa de dénsa.

Venind eŭ ca Egumen, și vĕḑênd miseria complectă

ce domnia aci, am luat hrisóvele în mână și m'am convins că ele fuseseră călcate în tótă litera lor de către predecesori meĭ.

Datoria mea cea maĭ de căpetenie, fiind ca să trăesc în smerenie, cum trebue să trăiască un adevĕrat călugăr; am dus viața cea maĭ modestă, adunând veniturile și întrebuințându-le după cum cântă hrisóvele: în reparațiĭ și îmbunătățirĭ de tot felul la localul și chiliile Monastireĭ, în afacerĭ de școle, în ajutarea măritișuluĭ fetelor sĕrmane și în alte diferite fapte bune; iar Superioruluĭ 'ĭ am trămis o prea mică remășiță ce prisosea, tocmaĭ la al doilea an după venirea mea ca egumen, fiind-că hrisóvele așa dictéză, s'apoĭ nicĭ nu mĕ puteam gândi să fac iconomiĭ din acele îmbunătățirĭ, atât de necesare, ca să trămit maĭ mult superioruluĭ, când sciam că dânsul, ca și egumeniĭ localĭ, aduna acele sume tot pentru gusturĭ lumescĭ, ca să banchetеze și să petrécă cu aĭ sĕĭ în desfătărĭ.

Acum dar puteți înțelege, Măria Vóstră, pentru ce superiorul s'a grăbit a mĕ destitui pe mine și a trimite în locu-mĭ pe acest monah pretențios.

— Poțĭ să-mĭ arățĭ și mie hrisóvele Monastireĭ, întrebă Domnul.

— Le am cu mine, rĕspunse Egumenul, și în același moment, le presentă.

Cuza-Vodă observă cu de-amăruntul hrisóvele, și se convinse că este așa cum susținuse egumenul; apoĭ dând o aruncătură de ochĭ și asupra actelor justificative de ceea-ce cheltuise în bine-facerĭ, se întórse către dânsul, și luându'l de amândouĕ mânile, îl felicită cu aceste cuvinte:

— Părinte respectabil!... Intórcete la slujba Sfinției Tale cu bine, de acum veĭ administra în pace monas-

tirea ce ți s'a încredințat, căcĭ nu va maĭ putea nimenĭ să te supere. Apoĭ se adresă greculuĭ:

— Dute, îĭ dise, și spune superioruluĭ D-tale că egumenul Monastireĭ X bine s'a purtat, și toțĭ egumeni ar trebui să se pórte ca dênsul; spune Superioruluĭ că eŭ am numit pe acest egumen pe tótă viața sa. Spuneĭ asemenea din partea mea, că de adĭ înainte, călugăriĭ D-v. nu maĭ aŭ drept a numi și destitui pe nimenĭ în țéra nóstră, dupe placul lor.

Călugărul plecă rușinat de unde venise; ear egumenul se întórse cu cinste la postul sĕŭ, învestit din noŭ, pe viéță, de către Domnul țĕreĭ.

Așa rĕsplătia *Cuza-Vodă* pe oameniĭ cinstițĭ și patrioțĭ.

*
* *

Multe casurĭ de acestea s'aŭ întâmplat pe la monastirĭ în timpul Domnieĭ luĭ Cuza-Vodă, și se dice că, din așa împrejurărĭ, ar fi născut secularisarea averilor Monastirescĭ.

ANEXE

24 IANUARIE

La 5 Ianuarie 1859, adunarea deputaților din Moldova, alese în unanimitate de domn, pe colonelul Alexandru Ion Cuza.

La 24 Ianuarie, acelaș an, deputații din Muntenia, întrunindu-se, aŭ ales și eĭ la 7 ore séra de domn al lor pe Alexandru Ion Cuza.

Urele, pasiunile, rivalitățile, ambițiunile, aŭ dispărut ca prin farmec în fața intereselor națiuneĭ, și în unanimitate, alegênd aceașĭ persónă, aŭ realisat dorința tuturor Românilor, exprimată în divanul *Ad-hoc*, unirea celor două principate române.

Ḑiua de 24 Ianuarie, este pentru noĭ cea maĭ frumósă pagină în istoria națiuneĭ nóstre, și de aceea o privim ca o adevĕrată serbare națională.

Imediat dupĕ proclamarea Domnuluĭ, adunarea a ales o delegație, compusă din d-niĭ Scarlat Krețulescu, Episcopul de Argeș, N Opranu, C. A. Rosetti, A. Florescu și B. Slătineanu, carĭ să mérgă la Iașĭ să comunice nouluĭ Domnitor alegerea sa.

In ḑiua de 24 Ianuarie delegațiunea s'a presintat Domnitoruluĭ, și dupe o cuvîntare a episcopuluĭ de Argeș, s'a citit actul de alegere, al căruĭ coprins iata-l:

ACT

Prin care s'a notificat luĭ Alexandru Ión I alegerea sa.

Prea înălţate Dómne!

Adunarea electivă a principatelor ţăreĭ românescĭ, deschiḑêndu-se la 22 ale curenteĭ lunĭ, şi dupĕ verificarea mandatelor deputaţilor, constituindu-se erĭ, 24 ale acesteĭ lunĭ, în deplină legalitate, 'şĭ-a făcut datoria a începe lucrările sale de alegere a Domnuluĭ, care este întâia operaţie ce se prescrie de convenţie.

Aflându-se dar erĭ, în numĕr de 64 deputaţĭ din şéptedecĭ şi şépte, adică peste treĭ părţĭ cerut de lege, a procedat la alegere, şi numele Inălţimeĭ Vóstre a eşit din urnă cu umanitatea tuturor voturilor, în aclamaţiile intusiaste ale Camereĭ, a numerosuluĭ auditor ce asista în tribuna ce i se hotărîse, şi a poporuluĭ care coprinsese dealul şi curtea mitropolieĭ.

Acest vot, prea înălţate Dómne, prin care toţĭ deputaţiĭ aŭ sacrificat pe altarul patrieĭ or-ce consideraţie de partidă, a reprodus acele frumóse suvenirĭ ale strămoşilor noştri, carĭ, cu tóte desbinările lor, sciaŭ însă să-şĭ dea mâna cu inimă curată în timpiĭ criticĭ, şi să facă, de şi puţinĭ la numĕr, dar uniţĭ, acele isbânzĭ eroice ce aŭ susţinut existenţa Românieĭ.

Adunarea, avênd deplină convingere că veţĭ face fericirea patrieĭ, se socotesce norocită a aduce la cunoscinţa Inălţimeĭ Vóstre, resultatul votăreĭ sale şi a vĕ ruga, cu respect să bine-voiţĭ, până la îndeplinirea tuturor formelor, a lua dispoziţiunĭ pentru cârmuirea trebilor Principatuluĭ.

CUVÂNTAREA LUI C. A. ROSETTI

Măria ta!

Suntem mândri şi fericiţĭ, că Adunarea electivă din Bucurescĭ, ne-a onorat cu marea şi frumósa misie de a depune coróna luĭ Mihaiŭ, în mâinile mărieĭ Téle, căruia fraţiĭ noştri de aci aŭ încredinţat coróna luĭ Ştefan. Ceea-ce însă reînalţă misia nóstră şi face să trăsalte de fericire ini-

ma Măriei Téle este că Românii munteni aŭ coronat în Măria Ta, nu un individ, ci marele principiŭ de viață al naționalităței nóstre.

Românii din Moldova avură fericirea de a proclama, ceĭ d'întâĭ unirea acestor două trunchiurĭ ale aceluiașĭ trup. Aclamată apoĭ în unanimitate de cincĭ milióne de românĭ și de amândouă Adunările ad hoc, s'aŭ maĭ găsit ómenĭ carĭ aŭ maĭ ḑis, chiar în conferințele din urmă, că acele Adunărĭ n'aŭ fost exprimat adevărata dorință a națieĭ, și cererea nóstră cea maĭ esențială, fără împlinirea căreia ne este prin neputință a trăi, fu din noŭ amînată.

Cu inimele sdrobite de durere ne supuserăm, cu tóte acestea voințeĭ minorităţeĭ puterilor chezașe, și procedarăm la alegerea Domnuluĭ.

In momentul însă în care Adunarea electivă din Bucurescĭ, voi să încépă a proceda la alegerea Domnuluĭ sĕŭ, fatala prăpastie în care ne arunca despărțirea puterilor administrative s'arătă înainte-ne în tótă adîncimea eĭ, și în acel moment mandatariĭ națieĭ, stingînd cu lacrămile lor focul de ură și de diviziune ce nenorocirile trecute aprinsese între clase și partide, se luară uniĭ pe alțiĭ în brațe și săriră cu toțiĭ fatala prăpaștie, strigînd : să trăiască Alexandru Ión I.

Toțĭ ceĭ carĭ, streinĭ saŭ Romînĭ, aŭ fost față în acel moment solemn și unic póte, în analele istorieĭ omenireĭ, aŭ ḑis că secoliĭ de durere și umilință ce aŭ tescuit nația Română, în loc de a o ucide, n'a făcut de cât a comprima a eĭ putere, spre a o face astă-ḑĭ, printr'o singură săltare, a s'arăta d'o dată înaintea Europeĭ, tot acea nație jună și puternică, pe care ea a fost cunoscut-o, când era bulevardul de apărare al civilisăr-ĭ contra barbarismuluĭ.

Măria Ta! In acest minut, când putem, în sfîrșit și noĭ a ne ridica frunțile fără rușine, și a ne uita cu recunoscință, dar fără umilire, în fața Europeĭ; în acel minut cînd, stând pe tărîmul Moldoveĭ, simțim toțĭ că stăm la sânul aceleașĭ mume, fie-ne iertat a atrage privirea Măriei Téle și a Europeĭ întregĭ, asupra unor fapte din cele maĭ marĭ.

Numele Domnuluĭ ales de Moldova, în minutul ce fu proclamat în mijlocul Adunăreĭ elective din Bucurescĭ, avu,

cum diserăm, magicul efect a înfrăţi şi a întruni tóte acele clase a căror desbinare — şi de ce să n'o dicem—a cărora ură şi combatere aŭ fost condus de maĭ multe orĭ naţia Română la peire.

Acest singur fapt maĭ mare chiar de cât acela din memorabila di de 4 August din analele istorieĭ Franciеĭ, acéstă minune ce nicĭ o putere omenéscă n'ar fi putut'o îndeplini, este de ajuns spre a arăta pipăit, că ceĭ carĭ vor maĭ indrăsni a refuza unirea Principatelor, voesc a le sterge îndată din sânul naţiilor celor viĭ. Tot d'o dată, acéstă alegere este consfinţirea unuia din cele maĭ marĭ principiĭ ale secoluluĭ nostru. Ceea-ce sabia celor maĭ vitejĭ eroĭ, Ştefan şi Mihaiŭ n'a putut face, unirea tronuluĭ Principatelor, numele Măriĭ Tale, ca represintant al acesteĭ ideĭ vitale, a făcut'o într'o domnie de 19 dile.

Vadă acum ceĭ carĭ cred că naţiile se câştigă prin sabie că adevăratele conchiste nu se maĭ fac de cât printr'o idee mare şi adevărată, şi înţelégă, în sfârşit neamiciĭ noştri, că pe ceĭ carĭ Dumnedeŭ i-a întrunit, nicĭ o mână omenéscă nu-ĭ va maĭ putea despărţi.

Primesce decĭ ales al Românieĭ, pe lângă coróna principatuluĭ de peste Milcov, ce suntem trimişĭ aţĭ aduce, şi inimile a două milióne şi jumătate de Românĭ, carĭ ne-aŭ însărcinat a'ţi le închina cu amor şi respect, şi a te asigura că pe cât veĭ ţine cu tărie stindardul Unireĭ, al naţionalităţeĭ, al dreptăţeĭ şi al libertăţeĭ, Româniĭ de peste Milcov, ca şi ceĭ de aci, te vor urma ca un singur om, şi strigênd cu un singur viers:

Trăiască România!

Trăiască Domnul Alexandru Ion I!

CUVÂNTAREA LUI ALEXANDRU ION I

In numele actuluĭ naţional şi măreţ prin care Adunarea electivă din Bucurescĭ, a întrunit corónele ţĕreĭ Românescĭ şi a Moldoveĭ, declar că, pe cât sunt mândru de-a mĕ găsi înălţat pe tronul Moldoveĭ, pe atât sunt asemenea mândru de-a vedea numele meŭ înscris în rândul Domnilor Ţĕreĭ Românescĭ.

In ochiĭ meĭ actul ce l'aţĭ desĕvârşit, domnilor Deputaţĭ de peste Milcov, este triumful unuĭ principiŭ mântuitor ce viază cu tărie în inimele Românilor, principiul frăţieĭ românescĭ!

El ne-a scăpat de perdere în trecut, el ne reînvie în timpul de faţă, el ne va duce la bine şi la viitor. Să trăiască dar frăţia românéscă! Să trăiască Principatele Unite!

DIN VIAŢA LUI CUZA

Prinţul Alexandru Cuza a fost unul dintre ceĭ carĭ la 1848 a ridicat stindardul-autonomieĭ şi al libertăţeĭ Principatelor, şi unul dintre ceĭ carĭ a suferit de arbitrariul guvernuluĭ d'atuncĭ.

Sub guvernul luĭ Vogoride, administrator fiind la Galaţĭ, a fost unul dintre ceĭ carĭ a susţinut cu tărie drepturile naţiuniĭ.

În urma evenimentelor de la 29 Marte 1848, Alexandru Cuza, împreună cu alţĭ 12 Moldovenĭ, fu destinat a fi exilat din ţéră şi dat pe mâna Turcilor.

Barca ce trebuia să ĭ transporte de la Galaţĭ la Măcin fu isbită de furtună pe malurile Brăileĭ. Atuncĭ, dintre baionete, şépte dintre tineriĭ patrioţĭ, printre carĭ A. Cuza, scăpară sub protecţiunea agentuluĭ englez, carele apoĭ le înlesni mijlócele de a emigra în libertate.

Alecu Cuza, a fost preşedinte al tribunaluluĭ din Galaţĭ, directorul departamentuluĭ din năuntru, pârcălab la Galaţĭ şi în timpul Căimăcămieĭ, locotenent de cap al oştireĭ.

TELEGRAMA LUI ROSETTI

Unul din mebriĭ delegaţiuneĭ Camereĭ din Bucurescĭ, însărcinaţĭ să presinte luĭ Cuza actul alegereĭ séle, a fost şi C. A. Rosetti.

El, imediat ce a avut o întrevedere cu noul Domnitor, a telegrafiat impresia sa luĭ Ion Brătianu, exprimând entusiasmul sĕŭ.

Acea telegramă a fost mult timp explótată de oposiţie din causa expresieĭ: *Domnul este sublim.* O reproducem

aḑĭ căcĭ conţine un fapt ce este în onórea luĭ Cuza, care a notificat puterilor că se retrage dacă se dă un Domn strein.

Eată telegrama:

Iaşĭ 29 Ianuarie, 1859 2 ore p. m.

D-luĭ Ion Brătianu.

Primire splendidă; eşind de la Domn introducere în Adunare cu cea maĭ romănéscă majestate; cuvinte din ambe părţĭ la tribună. Erĭ, Adunarea a votat în unanimitate adresă şi deputaţie către Adunarea Munteană. Domnul, notificând puterilor alegerea, a ḑis, că numirea sa este realisarea ideeĭ măreţe de unire, şi că *este gata a depune corónele de vor voi să dea Prinţul strein.*

Domnul este îrtru tóte sublim.

El plécă Lunĭ. Pregătiţĭ primirea.

C. A. Rosetti.

O POESIE DIN 1859

Publicăm următórea poesie, făcută după alegerea luĭ Cuza, de H. Winterhalder, şi publicată sub pseudonimul *Iernescu*

Două ramurĭ pe un arbor,
P'o tulpină două florĭ,
Aŭ o viaţă d'o potrivă,
Uneĭ mume sunt surorĭ;
Grea le par o despărţire,
Şi doresc a lor unire.
Moldoveniĭ şi Munteniĭ
In nimic se osebesc;
Aŭ o patrie comună
Şi Românĭ toţĭ se numesc,
Simt că nu e fericire,
De cât numaĭ în unire.
Ce să face 'n Adunare,
Spune, frate deputat!
Poporul în curte afară
Ḑile treĭ a aşteptat.

— Vrem a țĕreĭ mântuire
Și lucrăm pentru unire.
Ce strigărĭ de bucurie!
Fraților am isbutit;
Să trăiască România!
Sórta eĭ s'a împlinit.
Nu maĭ este despărțire,
Dumnedeŭ ne a dat unire.

Iernescu.

PROCLAMAȚIA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

Către tot poporul Român din Bucureștĭ și din tóte cele-l'alte orașe și sate ale țĕreĭ româneștĭ. Dragoste frățéscă și sănătate.

Fraților locuitorĭ aĭ acesteĭ țĕrĭ!

Nicĭ o pravilă nu se împotrivesce de a nu sdrobi cine-va rĕul: când un șarpe ese înaintea vóstră, trebue sé năvălițĭ cu parul ca să 'l omorîțĭ, cu cât maĭ vîrtos când simțim ranele și ruperile din trupurile nóstre prin carĭ balaori neîncetat, dioa și nóptea, sug tot sângele din noĭ încă de viĭ, precum de față vedețĭ. Aceștia sunt, precum îĭ cunóscețĭ prea bine, Greciĭ și boeriĭ noștri, atât partea bisericéscă cît și politicéscă.

Pînă când dar vom suferi ca niște dobitóce, când rĕul nu este primit nicĭ de Dumnedeŭ? Perderea rĕuluĭ înaintea luĭ D deŭ este lucrul cel maĭ bun, fiind-că este Dumnedeŭ; ca să ne asemănăm și noĭ cu dînsul trebue să săvîrșim binele care nu se póte săvîrși dacă maĭ întâiŭ nu vom goni rĕul, de pe cum, pînă nu urméză iarna, nicĭ primăvara nu se face.

A dis D-zeŭ sĕ se facă lumină, și s'a făcut; dar maĭ întîiŭ a lipsit întunericul. Asemenea și locțiitorul luĭ D-zeŭ, prea puternicul nostru împărat doresce ca să

trăim bine ca niște credincioși aĭ luĭ supușĭ, și nu iartă relele, prăzile și desmoștenirile ce le aduc peste capetele nóstre tirani și lipitorile acestea mîrșave de Grecĭ din preună cu boeriĭ noștri. Năvăliţĭ, fraţilor ca cu rĕul să omorîm rĕul, și să iasă din noĭ binele, și alegând pe ceĭ bunĭ boerĭ aĭ noștri din ceĭ rĕĭ, pe aceia să 'ĭ și cunóscem ca aĭ noștri, cum și lucrători bineluĭ, ca să iasă de la noĭ binele, după cum făgăduim. Pentru care dar, grăbiţi-vĕ să vĕ ridicaţĭ toţĭ cît maĭ îngrabă ; ceĭ ce veţĭ avea arme, cu arme ; iar ceĭ ce nu veţĭ avea, cu suliţĭ, cu topóre, cu furcĭ, cu parĭ, și cu ce veţĭ găsi. Și fără cea maĭ mică zăbavă, alergaţĭ unde veţĭ auḑi că se fac adunărĭ pentru binele obșteĭ și pentru folosul ţĕreĭ ; și după cum vĕ vor povĕţui căpeteniile ce vi se pun, așa să urmaţĭ ; și or unde vĕ vor trimite aceia, acolo să vĕ duceţĭ ; pentru că ajunge, fraţilor de când lacrămile de pe feţele nóstre nu se maĭ usucă. Vĕ încredinţez către acésta, că nimenĭ din voĭ nu va avea slobozenia, fără de poruncă, în tótă vremea , pe cât se vor face aceste adunărĭ ale ţĕreĭ, a se întinde măcar până la un bob și a-l lua din casa unuĭ neguţător, vreunuĭ locuitor, saŭ vre-unuĭ boer măcar, or cât de rĕŭ vor fi adunate stările ecestora ; ci numaĭ ale acelora ce nu se vor ridica din preună cu noĭ, se vor lua în obstéscа folosinţă.

Iscălit, **Tudor Vladimirescu**

CÂNTEC DE LA 1848

Aideţĭ fraţĭ într'o unire
Ţara nóstră e 'n peire
Aste ziduri și palate
Aideţĭ a le dărîma.

N'audiți în piață alarmă
Dați năvală în mânĭ cu armă
Vedĭ soldatul ne ajunge
Baioneta ne împunge,
Dațĭ, de-or vrea și eĭ să dea

Destul fiarele ne strînge
Și robia în vatră plânge.
Inima ni se împetresce,
Firea ni se amăresce
De cât viață îndelungată
Și robie rușinată
Cu arma în mână să perim.

Fraților să n'avețĭ milă
Dațĭ în ceĭ ce vĕ fac silă
Vĕ iaŭ boĭ din bătătură
Plugul chiar din arătură
Pare c'ar fi un drept al lor.

Dreptul lor e și al nostru
Câmpul lor e și al nostru
Și adunarea cea obștéscă,
Fie-în casa țărănéscă
Este casa tutulor.

Mergĭ române și vorbesce
Singur legĭ ție 'țĭ croește
Voĭ ciocoĭ să stațĭ afară,
Și tu grec să eșĭ din țară ;
Căcĭ poporul așa vrea.

Toba 'n piață să rĕsune
Tot Românul să se-adune,
Orĭ pe viață orĭ pe mórte
Dulce 'ĭ pentru libertate
Un mormânt a câștiga.

Organisarea și denumirile sub Regulamentul Organic

Rangurile și privilegiele

Contepist,
Pitar,
Sărdar
Paharnic,
Sluger,
Medelnicer,
Clucer,
Agă,
Postelnic,
Logofăt al credinței,
Ban,
Baș-boer,
Vistier, mare vistiernic,
Boer de ném,
Mare Vornic,
Hat-man.

La toțĭ se dicea: *arhon*, saŭ cocon, boer, etc. De la sluger în sus, boeriĭ primeaŭ câte 40 putinele de sare albă de la ocne.

Miniștriĭ se numiaŭ:

Postelnic, ministru din afară.
Vornic, ministru de interne saŭ din-întru.
Vistier, ministru de finanțe.
Ministrul de control, curtea de compturĭ.
Mare logofăt al dreptățiĭ, ministru justițieĭ.
Logofăt bisericesc, ministru cultelor.
Spătar, ministru de resbel.
Vornicul temnițelor, director al penitenciarelor.

Cîrmuitor, *Ispravnic*, prefect.
Zapciŭ, *sub-ocîrmuitor*, sub-prefect.
Vameş, casier.
Pomojnic, ajutor.
Judecătoriile, astă-dĭ tribunalele.
Divanul civil, *Divanul criminul*, } curţile de apel
Tribunalul poliţienesc, astă-dĭ judecătoriile de ocol saŭ de pace.
Inaltul Divan, curtea de casaţie.
Magistrat, primar fără léfă.
In sate: Aleşiĭ satuluĭ saŭ *deputaţiĭ satuluĭ*, fără léfă. Eĭ depunéŭ jurămînt.
Epitropi, cutieri satuluĭ.
Pârcălab, perceptor.
Vătăşel, agentul sanitar.
Sub-prefecţi se alegéŭ cu majoritate pe plăşĭ saŭ ocóle din patru candidaţĭ, după recomandaţia cârmuitorilor către vornic, ear vornicul, către Domn.

Funcţiile militare saŭ gradele

Juncar, *praporcic*, *parucic*, căpitan, maior, polcovnic, spătar.
Rótă, companiă. *Polc*, regiment.
Gradele soldaţilor: *Efreiter*, caporal. *Căprar*, sergent saŭ *unter-ofiţer*.
Nicĭ o sentinţă nu se esecuta fără întărirea Domnéscă care se comunica Domuuluĭ de logofătul dreptăţiĭ, saŭ ministru justiţieĭ. Audienţele saŭ jelbile la Domn eraŭ de 2 orĭ pe sĕptămînă.
Statul-major se numia *Stab*, ear garda pieţeĭ *Obahtă*. De la sluger în sus priimiaŭ o îndemnisare de 150 leĭ anual, şi avéŭ scutelnicĭ şi post-slujnicĭ.

DETRONAREA

Cu cât popularitatea luĭ Cuza-Vodă se mărea, maĭ ales în urma măreţelor acte sevîrşite ca Domn al Românilor, cu atât conspiraţiunea *ocultă* lucra din rĕsputerĭ pentru ajungerea scopuluĭ eĭ de rĕsturnare. Dacă coaliţiunea nu ar fi câştigat o parte din ofiţeri superiorĭ carĭ făcéŭ parte din garnisona palatuluĭ, de sigur că manoperile şi mijlócele eĭ de rĕsturnare nu ar fi rĕuşit, de cât numaĭ printr'o abdicare voluntară a Domnuluĭ, căcĭ întréga armată, ca şi poporul, nicĭ nu visaŭ la revoluţiune. Ear Cuza, indoent şi încredĕtor în *armată* şi *popor*, dormia somnul uităriĭ, basat pe consilieriĭ ce'şĭ alesese, şi pe câţĭ-va amicĭ intimĭ şi indipendenţĭ cari 'l înconjuraŭ.

Conjuraţiunea compusă din bărbaţĭ politicĭ de ambele partide istorice şi carĭ juraseră rĕsturnarea luĭ Cuza, maĭ ales în faţa hotărîriĭ ce el luase de a nu voi să ţie cont de partidele politice, convinsă că nu va rĕuşi fără concursul garnisóneĭ palatuluĭ datóre al apăra contra rĕsvrăditorilor, chiar cu preţul vieţeĭ eĭ propaga ideea falşă că poporul voesce detronarea, rĕuşind ast-fel să atragă câţĭ-va militarĭ superiorĭ, sincerĭ, în partida eĭ, de a lua parte la acest act aşa de nepopular şi condamnabil. Ofiţeri conjuraţĭ carĭ făcéŭ parte din coaliţiune, călcară palatul în nóptea fatală de 11 Februarie 1866, şi prin ameninţărĭ, făcură pe Cuza-

să *sub-scrie abdicarea*, spuindu-ĭ că *popórul s'a rĕsculat*, că *poporul o voesce*, pe când poporul, precum am zis, dormea liniştit fără să scie ce se petrece la palat, şi ast-fel, îl luară din palat arestându-l în casele luĭ Costache Ciocîrlan din strada Colţeĭ, vis-a-vis de creditul Fonciar, şi de acolo îl duseră la palatul de la Cotrocenĭ de unde, a doua-ḑi îl trecură granița pe la Predél, însoţit de colonelul Costescu, căpitan Mălinescu, Stan Popescu, ş. a.

Dacă dar nu ar fi fost aceĭ câţĭ-va militarĭ superiorĭ carĭ 'şĭ-aŭ călcat jurămîntul, şi al căror nume îl dăm maĭ la vale, Cuza ar fi putut ca să domniască póte şi până astă-ḑĭ, dacă el nu ar fi abdicat în favórea unuĭ Domn strein, presum era hotărît şi gata să o facă în interesul ţéreĭ. *)

După detronarea sa, s'a ales principele de Flandra al Belgieĭ, care refusă tronul român, şi apoĭ se alese. printr'un mare plebiscit, *principele Carol de Hohentzolern,* actualul rege al Românieĭ, care posedă într'un mod superior, înţelept, şi ingenios arta saŭ scinţa de a guverna, ataşîndu-şĭ maĭ târḑiŭ la coróna Românieĭ o nepreţuită comóră, pe principesa Elisabeta de Vid, actuala regină a Românieĭ, protectórea şi mama iubită a orfanilor şi soldaţilor răniţĭ, în fine poeta şi artista regină Carmen Silva cântată de poeţĭ

*) Publică-se corespondenţa pe care şi astă-ḑĭ o deţine d. prim-ministru D. Sturza, şi se va vedea că Cuza era în ajunul de a părăsi tronul în favórea Domnuluĭ strein care până atuncĭ nu fusese încă desemnat de ţéră şi de puterĭ. Credem dar că în interesul dreptăţiĭ şi adevĕruluĭ, în interesul ţăreĭ şi al istorieĭ nóstre naţionale, actualul preşedinte al consiliuluĭ şi cap al partiduluĭ naţional-liberal, D. D. Sturza, în patriotismul şi lealitatea sa, nu va întîrzia a publica acea sublimă şi patriotică corespondenţă care face onore detronatuluĭ Domnitor, şi ast-fel ţéra va vedea şi va judeca pe fie-care de pe faptale sale.

și publiciști, pentru că este Ea însușĭ poetă și publicistă admirată de popor și de streinĭ, în fine, alésa aleselor între regine.

Tot rĕul dar este spre bine, dice un vechiŭ proverb. Dacă detronarea luĭ Cuza-Vodă a fost un rĕŭ, el a produs *un mare bine*:

A adus: stabilitatea tronuluĭ făcênd dintr'o țéră slabă și smerită o Românie tare și respectată în afară, înrudind'o cu statele cele maĭ marĭ și maĭ puternice ale Europeĭ.

A adus regatul și independența Românieĭ asigurându'ĭ un viitor de mărire și prosperitate, și clasând'o între statele de sine stătătóre, putându-se numi, cu dredpt cuvînt: *Bulevardul Orientuluĭ* și avangarda *Occidentuluĭ*.

Dar ca să revenim la detronarea luĭ Cuza-Vodă de la care am deviat, iată ce publică o persónă din cele maĭ competinte și maĭ apropiată de palatul luĭ Cuza-Vodă, D. Alexandru Beldiman care, ca prefect de poliție și înalt funcționar sub Vodă Cuza, era în raporturĭ directe și intime cu dînsul. Eată peripețiile ce acest prefect conșciințios arată că s'aŭ petrecut în nóptea nefastă de 11 Februarie 1866, precum și autori ce aŭ participat la desfășurarea și soluțiunea acesteĭ drame politice:

«Sînt deja 32 de anĭ de când Alexandru Ion Cuza, Marele Domn român, a fost rĕsturnat printr'un complot nocturn.

Adevĕrul în privința acestuĭ fapt nu'l cnnosc mulțĭ dintre noĭ.

32 de anĭ ne despart de acest trist eveniment. Un numĕr atât de mare de anĭ exclude o ĭ-ce pasiune. Scopul acestor rîndurĭ este dar numaĭ de a nimici cleveti-

rile rĕspândite cu rea credință, și de a restabili adevĕrul în tótă goliciunea luĭ.

Multe scopurĭ antipatriotice s'aŭ atribuit de clevetitorĭ luĭ Cuza-Vodă, atât în politica sa internă cât și în cea externă.

Inimiciĭ sĕĭ îl acuzaŭ, maĭ ales că tindea la cezarism, și, la urmă, eĭ rĕspândiseră colomnia odioasă, că voia să aducă pe Tronul Țăreĭ pe un membru al familieĭ imperiale ruse.

Lovitnra de stat de la 2 Maiŭ 1864, fară de care nu ar fi putut deschide calea cea mare a reformelor sociale-democratice, a fost punctul de plecare al acestor insinuațiunĭ rĕŭ-voitóre.

Compunerea ultimuluĭ minister, în capul căruia era să fie Alex. Coust. Moruzi (Zvorișteanu), cunoscut pentru sentimentele sale rusofile, a fost suficient neîmpăcaților dușmanĭ aĭ uneĭ Domniĭ democratice, pentru ca eĭ să strige: *Cuza vinde țara Rusieĭ.*

La umbra acesteĭ calomniĭ s'a format conspirațiunea care avea de scop rĕsturnarea primuluĭ Domn român-democrat.

Toată lumea cunoștea pe șefiĭ conspirațiuneĭ. — Nu era nevoe de a fi prefect de poliție pentru a ști că Lascar Catargi și Ion Brătianu, Beyzadea Dimitrie Ghika și C. A. Roseti, Prințul Ion Ghika și Petre Mavrogheni, Nicolae Golescu și Dimitrie A. Sturza hotărâseră detronarea luĭ Cuza-vodă prin orĭ ce mijloc.

Ce cale voia să apuce această conspirațiune în capul căreia se aflaŭ bărbațĭ ca C. A. Roseti și ca Ion Ghika?

Iată întrebarea ce mĭ-am pus de multe orĭ, și pe care am pus-o chiar și în desele convorbirĭ ce aveam cu Domnitorul.

Revoluţiunea? — Incercarea de la 3 August 1865, zi în care sângele a curs pe stradele Bucurescilor, dovedise cu prisosinţă conspiratorilor că armata era devotată Şefuluĭ sĕŭ suprem şi că Domnitorul, cu tóte că era absent din ţară, putea conta pe ea.

Asasinatul? - Iată ideea la care mĕ opream şi care făcea pe Cuza-Vodă să surîză. El îmĭ rĕspundea: *Românul nu e asasin.* Intr'o zi, ostenit d'această nepăsare, ĭ-am rĕspuns: *Măria Ta! Nu uita pe Barbu Catargiu! Românul care l'a ucis nu era un asasin, ci un fanatic. Fanaticĭ sunt la tóte popórele,* ḑise Cuza.

Iată cum stăteaŭ lucrurile în toamna anuluĭ 1865, înaintea deschidereĭ Corpurilor Legiuitoare, în faţa cărora Marele Domn democrat a declarat încă o dată că *El nu se consideră de cât ca un depositar al Coroaneĭ Românieĭ şi că este gata a o remite unuĭ Prinţ strein ales de naţiune, conform dorinţeĭ exprimate de Divanurile ad-hoc.*

Câte-va sĕptămânĭ înaintea covocăreĭ Corpurilor Legiuitoare, Cuza-Vodă adresase Impĕratuluĭ Napoleon III o scisoare în care îl ruga să desemneze un prinţ strĕin căruĭ să încredinţeḑe Tronul Românieĭ. Prinţul Alex. Cantacuzino (consilier la Curtea de casaţie şi amic intim al Domnitoruluĭ) a fost însărcinat să remită acea scrisoare Impĕratuluĭ Franciei.

Napoleon III a rĕspuns, dar acest rĕspuns, dovada cea maĭ strălucită a patriotismuluĭ luĭ Cuza Vodă, în loc de figura în arhivele Statuluĭ, se găsesçe şi astă-zĭ în biuroul unuia din conspiratorĭ.

In acel rĕspuns, Suveranul Franciei *ruga pe Cuza-Vodă să stea la postul de onoare ce poporul român 'ĭ-a încredinţat. El zicea că momentul nu era oportun pentru realizarea dorinţeĭ exprimate în scrisó-*

rea Domitoruluĭ. Evenimente grave se pregăteaŭ în centrul Europeĭ. Cuza Vodă trebuia să dea Românilor exemplu răbdăreĭ.

Dacă conţinutul rĕspunsuluĭ Impĕratuluĭ Napoleon III nu este întocmaĭ după cum îl descriŭ, acela care îl deţine nu are de cât să-l publice spre a mĕ desminţi.

In faţa evenimentelor grave ce se pregăteaŭ în Europa, Suveranul Franciei lăsa viitorul României în voia întîmplăreĭ; maĭ mult încă, el pretindea ca Cuza-Vodă să urmeze sfaturile ce le va primi la un moment dat din Paris.

Cuza-Vodă ştia că o ciocnire grozavă între Prusia şi Austria era iminentă. El voia cu orĭ-ce preţ ca România să profite din acest rezbel, dar cabinetul din Paris era contra acestor aspiraţiunĭ cuceritóre Atuncĭ Domnitorul căuta a se apropia de Rusia pentru a obţine cel puţin încurajărĭ din partea Ţaruluĭ. Prezenţa luĭ Alex. Const. Moruzi în capul ministeruluĭ trebuia să fie o garanţie dată Rusieĭ că vom urma sfaturile sale.

In acest rezbel din 1866, Italia, învinsă, a câştigat Veneţia. Cine ştie dacă, fără 11 Februarie nu am fi astă-ḑĭ uniţĭ cu Banatul şi cu Transilvania, dacă astăḑĭ ar maĭ fi Carpaţiĭ pentru némul românesc?

In asemenea împrejurărĭ s'a pregătit rĕsturnarea sĕvêrşită în nóptea de 10 spre 11 Februarie.

Conspiratoriĭ, vĕḑênd ca pe calea revoluţiuneĭ nu vor putea izbuti, hotărâseră de a întrebuinţa alte mijloace

In luna luĭ Decembrie 1865 corumperea unor ofiţerĭ superiorĭ era hotărâtă.

Eŭ, preocupat fiind cu temerea unuĭ asasinat, conjuram în zadar pe Cuza-Vodă a nu eşi seara pe jos din palat.

Scrisorĭ anonime, avertismente verbale curgeaŭ droae, atât la palatul domnesc cât şi la prefectura poliţieĭ.

In ziua de 10 Februarie, pe la 7 ore séra, un individ s'a presentat la palat, cerênd a vorbi cu Vodă, care tocmaĭ în acel moment se cobora la masă. Domnitorul îl întrebă ce are a'ĭ spune? *Măria Ta!* rĕspunse el, *o revoluţie e gata a izbucni la nópte...* Şi fără a'l lăsa să termine, Cuza Vodă, deprins cu asemenea denunţărĭ, puse mâna în buzunar şi scoţêod o liră, o oferi băiatuluĭ mulţumindu-ĭ. Lira fu refuzată, şi denunţătorul adăogă: *Nu am venit să cer pomană. Voesc a'ţi spune că la miezul nopţeĭ patru miĭ de ómenĭ sunt gata a suna clopotele de la tóte bisericile, a se arunca asupra cazarmeĭ Malmaison, a lua puşte, şi a veni la Palat pentru a sili pe Măria Ta să abdicĭ.*

Domnitorul impresionat, nu atât de denunţare, cât de refuzul băiatuluĭ de a primi banĭ, îl invită a sta în odaia aghiotantuluĭ şi dete ordin ca să cheme pe prefectul poliţieĭ şi pe comandantul garnizóneĭ.

La opt ore, colonelul Alex. Zefkari, comandant al garnizóneĭ, şi eŭ, eram introduşĭ în cabinetul luĭ Vodă. Eŭ vorbisem cu băiatul denunţător care îmĭ repetase ceea-ce spusese cu un cés înainte.

Cum se mişcă în Bucureştĭ, mĕ întrébă Domnitorul, *patru miĭ de ómenĭ guta a se întruni la nópte pentru a se arunca asupra casarmeĭ Malmaison, fără ca poliţia să simtă ceva?* Şi întorcêndu-se către colonelul Zefkari, adăogă: *Cum e păzită casarma din care este a se lua aşa uşor puşte?*

Eŭ mărturisiĭ luĭ Vodă-Cuza că nu ştiŭ nimic, dar că acest început de revoluţiune mi se părea straniŭ.

Aveam pozitive informațiunĭ că conspiratoriĭ părăsiseră cu tonul planul uneĭ revoluțiunĭ.

Plecaĭ cu comandantul garnizoaneĭ vestind pe Domnitor că voiŭ veni înainte de miezul nopțeĭ să'ĭ raportez.

Colonelul Zefkari, să spue, ce a făcut în acea nefastă noapte, și dacă a inspectat toate cazărmile din Capitală ? D-sa avea poliția garnizoaneĭ, eŭ aveam pe aceea a ulițeĭ. Mĕ voiŭ mărgini dar a povesti lectorilor meĭ ce am făcut eŭ până în momentul arestăreĭ mele.

După eșirea mea din Palat m'am dus drept la prefectură unde am dat ordin ca la zece ore tot personalul superior pus sub ordinele mele să se afle la poliție. Până atuncĭ am colindat mahalale cele maĭ populate, unde am găsit liniștea cea maĭ mare.

La zece ore m'am întors la poliție, unde mĕ așteptaŭ toțĭ comisariĭ și șefiĭ de sergențĭ. Le-am comunicat tot ce aflasem de la tînĕrul denunțător, și le-am recomandat a se maĭ întâlni cu mine în acea noapte pe la orele 11, căcĭ aveam a vedea pe Vodă înainte de a mê întoarce acasă. Intâlnirile eraŭ hotărâte la Hugues, pe piața Teatruluĭ, pe piața Palatuluĭ saŭ pe piața Episcopieĭ.

Toate raporturile ce'mĭ sosiaŭ mĕ asiguraŭ că Capitala era liniștită. A doua ḑi am aflat că în cazarme nu domnia acea liniște.

La 11 și $^1/_2$ am avut ultima întrevedere cu mult regretatul meŭ Suveran. In acea convorbire i-am reînoit vecinica mea frică de asasinat, asigurându'l că o revoluțiune în Bucurescĭ saŭ în țară este imposibilă. Pare că îl aud zicându'mĭ: Nenorocită zi pentru revoluționarĭ, dacă vor ataca Palatul în această nópte. Eĭ nu știŭ, se vede, că sunt astă-zĭ păzit de dragiĭ meĭ vînă-

torĭ. Batalionul de vânătorĭ era una din creațiunile luĭ Vodă-Cuza în armată.

Căpitanul Mălinescu m'a vĕḑut suind scările Palatuluĭ și m'a însoțit pênă la trăsură când am plecat pentru a reintra acasă.

A doua zi am aflat motivul acestuĭ act de politeță exagerată din partea căpitanuluĭ Mălinescu.

Vĕḑêndu-mă intrând la ora 11 și $^1/_2$ noaptea la Măria Sa, conspiratoriĭ se îngroziră, creḑênd că am venit să scot pe Vodă din Palat.

Când am eșit, îmĭ ridicasem gulerul mantaleĭ, fiind-că ploa și era frig, și căpitanul Mălinescu venise să se încredințeze dacă nu cum-va Domnitorul îmbrăcase mantaua și șépca mea cea albă.

Pe drum mĕ întâlniĭ cu unul din șefiĭ de sergențĭ care îmĭ raportă că liniștea domnește pretutindenĭ, dar că, spre maĭ bună precațiune, a tăait toate funiile atârnate la clopotele bisericilor. In adevăr, a doua zi nicĭ la o biserică nu s'ă putut trage clopotele pentru chemarea creștinilor la leturghie.

Ajuns acasă, la miezul nopțeĭ, dăduĭ ordin birjaruluĭ meŭ să se afle la mine, la șase ore dimineața; stătuĭ maĭ bine de un ceas pe gândurĭ și, îmbrăcat, mĕ aruncaĭ pe pat pentru a fi gata la orĭ-ce întâmplare.

La două după miezul nopțeĭ, mĕ pomeniĭ cu căpitanul Ipătescu, din regimentul al 7-lea de linie, comandat de Colonelul Dimitrie Crețulescu, că intră în odaia mea cu 20 de soldațĭ El mĕ deșteptă și 'mĭ zise : D-le Prefect ! Din ordinul Domnitoruluĭ suntețĭ arestat.

Nu m'am putut opri de a'l întreba : — Ce vorbeștĭ ? D-le căpitan ! Eŭ am vĕḑut pe Domnitor acum câte-va ore.

— Vĕ repet: din ordinul luĭ Cuza-Vodă, îmĭ rĕspunse căpitanul.

Mĕ sculaĭ îndată pentru a'l urma.

Am fost dus la corpul de gardă de la Palat şi pus sub paza uneĭ santinele.

Trecênd sub escortă pe piaţa Teatruluĭ, am vĕzut pe colonelul Nicolae Haralambie strigând, dar în mijlocul zgomotuluĭ nu am putut audi cuvintele rostite de el.

A doua zi am aflat că întreba pe C. A Rositi: Unde e poporul care promiseseşĭ că va veni să ia parte la rĕsturnarea luĭ Cuza Vodă?»

CONSPIRATORIĬ MILITARĬ

Colonel Haralambie, astă-ḑĭ general pensionar; colonelul Dimitrie Crezzulescu, mort general; colonel T. Calinescu, general în retragere; maiorul D. Leca, mort general: căpitan Lipoénu, ast-ḑĭ colonel în retragere; căpitanul Mălinescu, mort prin sinucidere; căpitan Pilat, astă-ḑi general-comandant; căpitan Handoca, astă-ḑĭ maior în retragere; colonel Berendeiŭ, astă-ḑĭ general ministru de resbel; colonel Georgiu; căpitan Costescu, mort colonel și căpitan Candiano Popescu, general aghiotant al regeluĭ Carol.

Eată și protestul ofițerilor carĭ nu aŭ luat parte la rĕsturnare și care a fost presentat de către doĭ ofițerĭ, în numele ofițerilor garnisóneĭ Bucureștĭ, Donmitoruluĭ Carol, câte-va ḑile după urcarea pe tron a M. Sale:

Măria Ta,

Orĭ cât de durerósă ar fi datoria pe care, subsemnațiĭ ofițerĭ, îndrăsnesc a o îndeplini față de Alteța Voastră, orĭ câtă temere ar putea să simtă că fac această pornire hazardată, cu tóte acestea, eĭ ezită un singur minut a îndeplini acéstă misiune, căcĭ onórea militară a vorbit, și orĭ-ce altă considerațiune trebue să dispară în fața acesteĭ legĭ supreme.

Cu prilejul evenimentelor ce s'aŭ produs la noĭ la 11 Februarie, maĭ mulțĭ ofițerĭ aŭ nesocotit onórea militară și datoriile lor cele maĭ sfinte.

Sub-semnațiĭ, atât în numele lor propriŭ, cât și în al acelor carĭ lipsesc din Bucureștĭ, rógă cu stăruință și respectuos

pe A. V. de a bine voi să examineze prin Ea însă-Şĭ această gravă chestiune care coprinde în ea tot viitorul armateĭ noastre, şi de-a nu tolera ca mişelia câtor-va să planeze ca o pată neştearsă pe întreaga nóstră armată, care respinge o asemenea solidaritate, şi protestă de nevinovaţia eĭ.

In acea zi solemnă, când A. V., pentru fericirea ţăreĭ nóstre, a primit coróna Românieĭ, şi când Ea a adus în mijlocul nostru o inimă curată şi un sentiment adânc al onóreĭ militare, pe care Ea le-a moştenit de la iluştriĭ Sĕĭ strămoşĭ, ofiţeri subsemnaţĭ, şi cu eĭ armata întreagă, fericiţĭ şi mândri de Augustul lor şef, pe care îl vor avea de acum înainte în fruntea lor, nu vor putea dovedi maĭ bine A. V. tot devotamentul cu care sunt gata a susţine tronul şi persoana Prinţuluĭ lor Carol I-iŭ, de cât conjurându'L de-a inaugura Domnia Sa printr'un act de dreptate strălucitoare, care singură va putea reabilita armata, ridicând'o în ochiĭ compatrioţilor sĕĭ şi aĭ strĕinilor

Bine-voiţĭ, Măria Ta, a primi asigurările credinţeĭ şi profunduluĭ respect cu care avem onoare de a fi aĭ Alteţeĭ Voastre, prea supuşĭ, prea credincioşĭ şi prea devotaţĭ servitorĭ:

Semnaţĭ: *Generalĭ:* Florescu—S. Manu.

Coloneĭ: Solomon—Boteanu—Ranet—Petrescu—Păucescu—Roznovanu Vispescu.

Lt.-Coloneĭ: G. Catargiŭ — Brăescu—Racovitză — Coresi - Herkt—Doniĉĭ - Holban

Maiorĭ: Ciudin—Arion — Ciupagea—Algiu—G. Scheleti— Păianu—Slăniceanu Dimitrescu—Munteanu—Costescu—Galitzi

Căpitanĭ: Genovicĭ—Popovicĭ—Luchian—Guriţă—Cuciuk—Polizu—Armaşescu Agaricĭ Craescu—Poenaru--Niculescu— Scheletti—Varnav Teleman (cavalerie) Baldovicĭ Teleman (infanterie)—Singurof —Cociurescu Gr Ioan—Dumitrescu—Burilénu—Paspale Rotescu—Cojocareanu Vasilescu Bălăceanu Pruncu — Holban Silion—Drăgulinescu · Bârsescu—Bănescu—Popescu Perieţeanu — Hinku— Ghidionescu—Scheletti—Nicolaŭ G. Popescu.

Locotenenţĭ: Al. Catargiu—Angelescu—Derivilıu — Baldovicĭ -Berlescu Nicolaidi Lipan Macri — Drugănescu—Georgescu · Valter—Chiriţescu G. G. Lipan — Ionescu Sobieski —Catakatz - Nuţescu—Munteanu Orăşeanu Homoricecnu Irimia—Ghika—Pleşoianu Lupu—Teodoru Orezeanu— Petrescu—Algiu—Bosie—Lecca—Papopolu—Gheorghiu—Veropolu—Petrov—Tereuzescu— Ivan Herescu - Tudoriu Astrovanu.

Sub-locotenenţĭ: Chirculescu—Caracostea—Veltz— Nestor — Economu — Gugulescu — Alexandrescu — Popdan — Al. Nanu — Costescu — Dimitrescu — Gamba—Vintilă — Paulescu — Sebastian — Chiu-

lescu— Trestian—Dunca—Arăpescu - Carapancea — Lazărescu - Bobulescu — Mavrodin — Măicănescu — Teleman (Lăncier) — Niculescu — Plesnilă — Popesu · Cănceanu—St. Holea—Gună—Dumitrescu—Notara —Neuman—Verghi—Bela—Macarovicĭ—Vasilescu.

A doua zi întregul corp ofițeresc din Capitală a fost primit de Carol I care a rostit, în limba franceză, următorul discurs :

Camarazĭ,

Deși petițiunea ce Mi s'a dat de către corpul ofițeresc al garnizoneĭ din Bucureștĭ, constitue o infracțiune la legea militară, n'am ezitat un singur minut a o primi, căcĭ Eŭ înțeleg destul de bine sentimentele de onoare care aŭ dictat'o. Datoria soldaților este de a susține Tronul și persoana Prințuluĭ lor și de a nu se ocupa de politică.

In ceea-ce privește nedreptățile de care vĕ plângețĭ cu prilejul celor din urmă avansărĭ, Imĭ iaŭ angajamentul că nu se vor maĭ făptui în viitor, și că nu voiŭ maĭ acorda grade de cât merituluĭ și vechimeĭ. Pentru aceasta voiŭ tinde a cunoaște și studia pe fie-care ofițer în parte, ca să fiŭ convins prin Mine Insu-mĭ despre meritele fie-căruia.

Cea din urmă frasă a petițiuneĭ este expresiunea sinceră a sentimentelor ce le nutresc pentru voĭ și în mijlocul cărora am fost crescut.

O scrisóre a luĭ Cuza-Vodă către Domnitorul Carol I-iŭ

Dăm publicităţeĭ următoarea scrisoare ce Cuza-Vodă a adresat din Paris luĭ Carol I, la Aprilie 1867, adecă un an după suirea sa pe Tronul Românieĭ.

Paris, 28 Aprilie, 1867.

Măria Ta,

Părăsind în pripă Principatele, nu'mĭ-am putut regula maĭ multe afacerĭ a căror deslegare interesă starea mea privată. De altă parte, sunt citat într'un proces în care pasiunile politice aŭ amestecat numele meŭ, şi care face neapĕrată prezenţa mea în ţară. Pentru aceste două cuvinte, am de gând să mĕ duc peste cât va timp în Moldova, la moşia mea Ruginoasa.

România a vĕzut împlinindu-se dorinţele sale cele maĭ scumpe, stabilirea uneĭ dinastiĭ care îĭ va asigura viitorul dându'ĭ stabilitatea ce lipsea instituţiunilor sale. Inălţimea Voastră Serenisimă, aclamată de naţiune, recunoscută de Sublima Poartă şi de puterile garante, este temeinic stabilită pe tron. De aci înainte, Măria Ta! Româniĭ nu cată să aĭbă alta cugetare de cât de a consolida Dinastia Voastră, altă ţintă de cât de a vĕ ajuta din toate puterile lor în marea sarcină ce aţĭ luat asupră-Vĕ cu atât curagiŭ Convins că ideile mele sunt ideile compatrioţilor meĭ, îmĭ place a crede că Inălţimea Voastră va aprecia că reintrarea mea în Principate nu poate avea nicĭ un inconvenient.

Intr'această privinţă, permiteţi'mĭ, Măria Ta! a vĕ spune toată gândirea mea şi a pune ast-fel o stavilă interpretaţiunilor ce s'ar putea da reînturnăriĭ mele în Moldova. Imĭ

voiŭ împlini ast-fel o datorie ce-mĭ impune atât caracterul meŭ cât şi trecutul meŭ, fie ca cetăţean, fie ca Domnitor.

In 1857, la Divanul *ad-hoc* al Moldoveĭ am fost unul din ceĭ d'întiiŭ deputaţĭ carĭ aŭ exprimat şi sub-semnat dorinţele Ţĕreĭ pentru unirea cu Valachia şi pentru un Principe strein. Speranţele noastre nu se putură împlini atuncĭ. Maĭ târziŭ, în 1859, voturile unanime ale ambelor Adunărĭ îmĭ deteră îndoita Corónă a Românieĭ. Inălţat pe acest Tron, ce nu ambiţionasem, declaraiŭ, îndată şi solemn, că voiŭ pune onoarea mea şi gloria mea în îndeplinirea dorinţelor Poporuluĭ Român. Fie-care ştie în România că n'am întârziat nicĭ cum a formula această îndatorie ce luam într'o scisórea adresată a doua zi chiar după alegerea mea, către Sublima Poartă şi puterile garantate. Incercările mele nu isbutiră atuncĭ, şi a trebuit să aştept un timp maĭ favorabil. Cel puţin am avut mulţumirea de a realiza unirea Principatelor, a face din treĭ milioane de clăcaşĭ, treĭ milioane de proprietarĭ, a înapoia Ţĕreĭ a cincea parte din pământul sĕŭ uzurpat de clerul grec locurilor sfinte, a da tutulor Românilor fără o excepţiune drepturile electorale de care era lipsită pe nedrept marea maioritate a naţiuniĭ, a constitui puternic egalitatea civilă şi politică şi, în fine, a traduce în fapte maĭ toate dorinţele Divanurilor ad-hoc din 1857.

Cu toate acestea, sarcina mea nu avea să fie îndeplinită în ochiĭ meĭ de cât în ziua când aşĭ fi putut ceda Tronul unuĭ Principe eşit dintr'o familie domnitoare în Europa. Inălţimea Voastră a putut urmări în hîrtiile mele şirul acesteĭ constante preocupărĭ. Turburările din 3 (15) August 1865 veni a proba că pretendenţiĭ indigenĭ nu abdicaseră încă; crezuĭ atuncĭ sosit momentul de a lucra şi, dupe şapte anĭ, de a satisface dorinţele poporuluĭ român contra acestor încercărĭ antinaţionale. Aveţĭ în mână, Măria Ta, scrisoarea ce adresam, la 1 Octombrie acelaş an, Impĕratuluĭ Napoleon, ca Suveranuluĭ care, în toate împrejurările arătase cele maĭ călduroase şi maĭ folositoare simpatiĭ, atât Principeluĭ Românilor cât şi Românieĭ. Măria Ta, cunoaşteţĭ dară foarte bine că împărtăşam Majestăţiĭ Sale Imperiale intenţiunea mea nestrămutată de a abdica şi a ceda Tronul unuĭ Principe care 'mĭ-ar fi dat garanţiĭ serioase pentru viitorul

Țĕreĭ mele. Aveam onoarea totdeodată de a solicita binevoitoarele consiliĭ ale Impĕratuluĭ pentru alegerea acestuĭ Principe. Douĕ lunĭ maĭ târdiŭ, la deschiderea sesiuniĭ Corpurilor Legiuitoare, mesagiul meŭ reamintia Românilor făgăduințele mele din 1859.

«Fie în capul țĕreĭ; fie alăturea cu voĭ, ziceam representanților națiuneĭ: Eŭ voiŭ fi tot-d'auna cu țara, pentru țară, fără altă țintă de cât voința națională și marile interese ale Românieĭ. Eŭ voesc să fie bine știut că nicĭ o dată persoana mea nu va fi o împedicare la orĭ-ce eveniment care ar permite de a consolida edificiul politic la a căruĭ așeḑare am fost fericit a contribui.

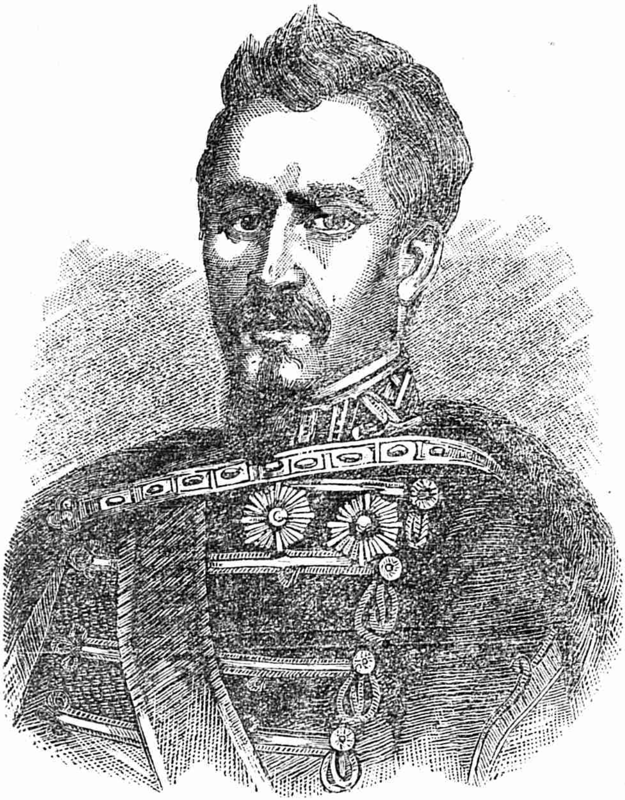
«In Alexandru Ioan I, Domn al Românilor, Româniĭ vor găsi tot-d'a-una pe Colonelul Cuza, pe acel Colonel Cuza care a proclamat în Adunarea *ad-hoc* și în Camera electivă din Moldova marile principiĭ ale regenerațiuneĭ Românieĭ, și care, fiind Domn al Moldoveĭ, declara oficialmente Inaltelor Puterĭ garanțiĭ, când priimea și Coroana Valachieĭ, că el primește această îndoită alegere ca expresiunea neîndoelnică și statornică a voințeĭ naționale pentru unire, însă numaĭ ca un deposit sacru.»

Astăzĭ, Măria Ta! toate dorințele mele s'aŭ împlinit! Acest deposit sacru a fost pus în mâinele Voastre de Românĭ înși-șĭ, și singura mea părere de rĕŭ este că n'am avut timp să vĭ'l ofer eŭ însu-mĭ și în numele lor. Aceasta ar fi fost pentru mine cea maĭ frumoasă rĕsplată și adevĕrata încoronare a Domnieĭ mele.

Am crezut de datoria mea să daŭ aceste explicațiunĭ Inălțimeĭ Voastre. Nu mĕ îndoesc că Măria Ta le va primi cu aceeașĭ bună-credință care mi le-a dictat.

Revenind simplu cetățean în țara mea, aspir numaĭ la fericirea de a găsi în ea, cu familia mea, existența pacinica și reservată care convine deprinderilor și posițiuneĭ mele. M'așĭ crede ferice maĭ cu seamă, Măria Ta! de așĭ avea o dată ocaziune a Vĕ repeta, în persoană asigurarea sentimentelor mele și de a vĕ exprima dorința mea pentru fericirea și durata Domnieĭ și Dinastieĭ Inălțimeĭ Voastre Serenisime.

(Semnat) **Principe A. I. Cuza.**

ALEXANDRU IOAN I CUZA
DOMNUL ROMANILOR

DOLIUL TĔREĬ

INMORMÎNTAREA LUĬ ALEXANDRU IOAN CUZA

Măreț a fost spectacolul pe care 'l-a representat România în ḑioa de 29 Maiŭ, anul 1873, la Ruginoasa.

Un domn detronat și exilat departe de téra luĭ, murise în ḑioa de 2 Maiŭ pe pămînt strĕin, și în jurul rămășițelor sale mortale se adunase tot ce România are maĭ nobil și maĭ generos între fiĭ sĕĭ, pentru ca să-ĭ facă ultimele onori. Poporul de la țéră, inteligența, burghesia, meseriași, școalele, clerul, oameni politicĭ, ḑiariști, orașele și satele representate prin delegațiunĭ imposante, lumea oficială și oficiósă, în fine, ḑecimĭ de miĭ de ómenĭ de tóte treptele, pentru care abia eraŭ suficiente cele 13 trenurĭ extra-ordinare ce s'aŭ pus în circulație în ḑioa aceea, pentru Ruginósa.

Și tótă lumea acésta era îmbrăcată în doliŭ, și toțĭ avéŭ lacrămile în ochĭ, și durerea în suflet...

Cum! un domn, un cap încoronat a murit, și tot poporul uneĭ țĕrĭ îl jelesce, și lumea merge la înmormîntarea luĭ, ca la un pelerinagiŭ?!...

In adevĕr, istoria modernă nu a înregistrat până acum un fapt ca acesta; pentru că, obicĭnuit moartea principilor deșteptă maĭ mult sentimente de bucurie, de cât de mâhnire în popor.

Principele Cuza însă a fost un domn *excepțional* și

iubit de popor. Faptele luĭ sunt martore în ochiĭ istorieĭ şi posterităţiĭ, şi vor atesta generaţiunilor viitóre, câtă dreptate am avut ca să plângem mórtea *aceluia* care a fost un adevĕrat părinte pentru ţéra luĭ.

Pentru poporul de la ţéră pentru care toţĭ Domni şi tóte guvernele aŭ fost rele şi nedrepte, asupritóre şi crude, el a avut durerea unuĭ părinte pentru fiiĭ luĭ: l'a emancipat de *sub biciŭ* şi *robia boerescului*, dîndu'ĭ libertate şi pământ, şi ocrotindu'l contra lăcomieĭ vechilor sĕĭ stăpânĭ.

Pentru burgesie, a creat legĭ nuoĭ egalitare şi democratice subt umbra cărora trăesce şi astă-zĭ. A înfiinţat licee şi universităţĭ, şcóle militare, rurale şi de meseriĭ pentru luminarea şi cultivarea poporuluĭ.

A desrobit pământul monastiresc şi al statuluĭ de sub usurparea *călugărilor fanarioţĭ*. A înfrînat ingerinţa şi juridicţiunea consolilor streinĭ în afacerile nóstre inferióre. A creat o armată care impune respect inamicilor din afară. A nivelat clasele sociale dând egalitatea de drepturĭ.

Şi ca încoronare e atîtor fapte marĭ şi patriotice, a realisat unirea ţĕrilor surorĭ, creând din două provinciĭ slabe şi apăsate de consuli strĕinĭ, şi umilite de paşi turceştĭ, un singur stat, organisat în întru şi respectat în afară.

Pe scurt, acestea sunt actele marĭ sĕvîrşite de Vodă Cuza, şi aci residă causele adînceĭ noastre durerĭ pentru perderea ireparabilă ce am avut în *persóna luĭ.*

In faţa ţĕreĭ în doliŭ pelerini de la Ruginósa, privind figura maestósă a acestuĭ *Mare Român* care sta îngheţat în sicriul sĕŭ, eraŭ mişcaţĭ de o durere profundă pentru un trecut atît de scurt, dar atît de spornic pentru ţéră, care s'a dus fără a se maĭ întórce!....

Poporul plângea amintindu-şĭ de visurile sale de la 1859, de speranţele şi revendicările sale naţionale pentru viitorul patrieĭ.

De două sute de anĭ, Romaniĭ perduseră speranţa în destinele lor. Vodă-Cuza le dedese la toţĭ dreptul de a spera în viitorul Românieĭ. De sute de anĭ perdusem drepturile şi autonomia nóstră internă. Vodă Cuza a regăsit vechea energie Românéscă pentru a întări şi întemeia drepturile şi autonomia Românieĭ. El făcuse din téra luĭ bogată şi ospitalieră, un stat puternic în jurul căruia se grupaŭ popórele asuprite din Orient şi în care îşĭ puseseră speranţa şi credinţa lor de emancipare.

Ceĭ-ce s'aŭ dus la Ruginósa, în ḑiua înmormîntăriĭ mareluĭ Domnitor al ţĕreĭ, aŭ mers ca să implore marele suflet al ultimuluĭ Domn Român, ca de acolo de sus unde s'a urcat, să ne însufleţéscă şi să ne înbărbăteze cu profundul sĕŭ amor de patrie pentru înălţarea ţĕreĭ şi biruinţa inamicilor eĭ.

Ilustrul repausat a căruia acţiune naţională se simţia din Carpaţĭ pănă la Pind, din Tisa până la mare, omul Acela 'şĭ-a dat suflarea în chinurile luĭ Prometeŭ pentru păcatele Luĭ, trimiţĕndu-ne inima Luĭ ca să ne însufleţéscă şi să conducă pe toţĭ Româniĭ pe căile marĭ ale prosperităţiĭ şi ale viitoruluĭ.

RUGINOASA

Câte suvenirĭ duióse sunt legate de numele tĕŭ! Ferice însă de tine, căcĭ ție țĭ s'a dat gloria de a coprinde în inima ta, de a legăna pe brațele tale osămintele celuĭ maĭ mare Domn al Românilor! Fie mănóse țarinele tale, căcĭ multe sunt bine-cuvîntările rostite asupra lor, și multe lacrămĭ s'aŭ strecurat într'însele din ochiĭ națiuniĭ române.

Douĕ-decĭ şi nouĕ Maiŭ! ḍi de doliŭ naționał și de glorie... cu sórele Românilor... dar numaĭ pentru ca el să reînvie cu maĭ multă splendóre și mărire... O, nu! precum sórele tĕŭ n'a putut să apună, pre cât timp a rĕmas un cer senin d'asupra ta, așa nicĭ sórele Românilor n'a putut să apuă, pre cât timp 'ĭ-a rĕmas acel sacru patrimoniu care se numesce: *memoria luĭ Cuza-Vodă...*

Ḍiua de 29 Maiŭ va rĕmâne *o dată* din cele maĭ memorabile, o dată fără de care nicĭ un istoric nu va putea scri istoria poporuluĭ român. In acéstă ḍi s'a glorificat și sfințit numele și osemintele celuĭ din urmă și cel maĭ mare Domn Român, al Românieĭ liberale. Şi în acéstă ḍi poporul român a îndeplinit pentru întâia óră un act de *consciință națională.* Un plebiscit a fost acesta, un plebiscit ca acesta maĭ măreț, maĭ impunĕtor și maĭ grandios nu se găsesce pe nicĭ o

pagină a istorieĭ universale. Umiliți-vĕ dar, voĭ toțĭ aceia ce n'ațĭ avut credință în vitalitatea națiuniĭ romîne; umiliți-vĕ dar voĭ toțĭ aceia ce ațĭ nesocotit voința poporuluĭ și ațĭ negat existența opiniuniĭ publice. Umiliți-vĕ și venițĭ de îngenuchiațĭ pe mormîntul de la *Ruginoasa*, și sărutațĭ acele *sfinte mósce*, prin care s'a afirmat o credință și o voință *de fer*, credința și voința unuĭ popor întreg, credința și voința poporuluĭ român din tóte părțile unde el există...

«Așa de mare a fost Vodă Cuza în cât a trebuit să treacă șapte anĭ pentru ca Româniĭ să cunóscă faptele sale în tótă mărimea lor.

Ast-fel a ḑis elocuentul patriot N. Ionescu în discursul sĕŭ funebru pronunțat asupra ilustruluĭ mort de la Ruginósa, și D. Ionescu a avut mare dreptate. Româniĭ aŭ recunoscut pe deplin mărimea faptelor luĭ Cuza Vodă și aŭ sciut să'șĭ manifeste recunoștința lor cu o demnitate care ar face onóre or căreĭ națiunĭ culte. Manifestul de la Ruginósa a fost la înălțimea grandețeĭ luĭ Vodă Cuza.

Scopul ce ne propunem este de a consacra acestuĭ manifest partea nóstră cea maĭ însemnată.

Ne propunem acest scop, de și suntem singurĭ că nu vom putea produce de cât un palid tabloŭ de cele ce s'aŭ făcut și s'aŭ vorbit la Ruginósa. Dar sub impresiunea încă vie a mărețeĭ celebrărĭ funeste naționale, putem óre face maĭ mult de cât să simțim și să plângem?

Abia anunțase firul electric celor două capitale ale Românieĭ durerósă scire despre mórtea mareluĭ Domnitor, și deja tóte unghiurile țĕreĭ deteră un țipet de durere pentru marea perdere ce a încercat țéra.

Comitete peste comitete se formară pretutindenĭ, în tóte districtele, în tóte orașele țĕreĭ, pentru ca, pe de o

parte să exprime Dómneĭ Elena Cuza condoleanța națiuneĭ, pe de altă parte să prepare o mărită priimire pentru aducerea în țéră a neprețuitelor rĕmășițe pământeștĭ ale ilustruluĭ defunct.

Numeróse depeșĭ anunțaŭ cetățenilor, pătrunșĭ de cea maĭ adâncă durere, sosirea acelor rămășițe. Indeplinirea a maĭ multor formalitățĭ și bóla prințuluĭ ereditar Cuza a produs o întîrḑiere de vr'o treĭ săptămînĭ.

Aceste împrejurărĭ aŭ avut însă o parte bună, și acea era că comitetele s'aŭ putut prepara în deajuns la scopul pentru care se instituiseră. Ear cetățeniĭ aŭ avut timp destul pentu a'șĭ calma spiritele atât de agitate și a'șĭ îndeplini ast-fel ultima datorie către augustul defunct, cu destulă liniște, ordine și demnitate, lucru despre care mulțĭ se îndoiaŭ maĭ 'nainte, și despre care se putea îndoi, cu drept cuvînt daca nu era la mijloc acel interval de asceptare.

In fine, ḑiua de 25 Maiŭ ne readuse în țéră, nu încă pe ilustrul repausat, nu încă pe părintele țěreĭ, dar pe augusta Sa soție, pe mama patrieĭ, pe *sfînta națiuneĭ*, de pe cum fórte just a numit'o genialul Cogălnicénu în discursul sĕŭ de la Ruginósa, — ne a readus pe Dómna Elena, maestósă dar tristă, jalnică, plîngătóre, sdrobită de doliŭ și de durere. O deputațiune compusă din ceĭ maĭ bunĭ patrioțĭ, din ceĭ maĭ distinșĭ cetățenĭ aĭ Botoșanilor și Dorohoiuluĭ s'a grăbit a întîmpina pe augusta văduvă la granița țěreĭ — Sucéva-Ițcanĭ — esprimându-ĭ sentimentele de condoleanță și mângâere ce'ĭ păstréză națiunea întrégă, și însoțind'o pînă la Pășcanĭ.

De aci deputațiunea s'a reîntors înapoĭ la graniță pentru a întîmpina osemintele asceptate de țéră cu atîta doliŭ și venerațiune.

Tot acolo maĭ sosiră a doua-zi şi representaţĭ comitetuluĭ naţional din Iaşĭ, deputaţiunile din Fălticenĭ Bacăŭ şi Roman; aceştĭ din urmă ducênd cu sine şi musica urbeĭ lor.

Cu tótă întinderea linieĭ de la Heidelberg încóce, *Gloriosul corp* a fost întîmpinat cu veneraţiune de către strĕinĭ, spre onórea lor, maĭ ales la Lemberg si Cracovia: s'aŭ făcut marĭ ovaţiunĭ de către polonesĭ. La Cernăuţĭ a eşit la gară chiar armata austriacă presentând armele la sosirea corpuluĭ şi împodobind sicriul cu o frumósă ghirlandă de florĭ.

Ast-fel, în fiine corpul ajunse la Iţcanĭ în ḑioa de 27 Maiŭ diminéţa. Aicĭ priimirea fu grandiósă. Peste o sută de delegaţĭ Românĭ şi o mulţime de cetăţenĭ din Sucéva aŭ priimit preţiósele osĕminte în sunetele musiceĭ urbeĭ Roman. D. D. Gusti a rostit un cuvînt scurt, dar fórte bine simţit din care remarcăm următorul pasagiŭ:

«Reintră pe pămîntul tĕŭ, corp glorios al unuĭ suflet mare şi nobil!.. Ferice de tine, căcĭ aĭ ştiut să asimilezĭ tronul cu mormîntul!»

Emoţiunea tuturor era aşa de mare în cât nicĭ o faţă nu era lipsită de lacrămĭ. După sânţirea săvîrşită de arhiereul Suhupan, delegaţiunile îşĭ depuseră cununile lor pe sicriŭ, între care însemnăm cu deosebire o cunună care purta următórea inscripţiune:

«Plângeţĭ, Românĭ, căcĭ Domnitorul vostru a murit!» *Studenţiĭ Românĭ de la liceul din Sucéva.* In fine, o trupă de grănicerĭ dete treĭ salve şi conductul intră pe pămîntul Românieĭ.

La gara Vereştĭ conductul fu întîmpinat de o mulţime de Botoşenenĭ cu musica aceleĭ urbe; apoiŭ de o deputaţiune de sătenĭ în frunte cu bravul ţĕran Simion

Stanciu, fost deputat la divanul ad-hoc care a însoţit sicriul, ca gardă de onóre, până la Ruginósa. Asemenea ovaţiune s'a făcut la Dolhasca, Liteni şi Paşcanĭ.

Când telegraful anunţă plecarea corpuluĭ de la Paşcanĭ, mulţimea adunată la Ruginósa în numer de câte-va miĭ persóne, a eşit înaintea găreĭ împreună cu M. Sa Dómna Elena Cuza, care în tot timpul ceremonieĭ a fost înconjurată de ceĭ maĭ iluştri duoĭ Români: Alexandri şi Negri, precum şi de un numĕr de dame îmbrăcate în doliŭ. Aicĭ se aşeḑară în bună ordine delegaţiunile rĕmase la Ruginósa, spre întîmpinare, între carĭ era şi delegaţiunea studenţilor universitarĭ de Iaşĭ cu cele patru stégurĭ ale facultăţilor. Toţĭ delegaţi purtaŭ doliŭ şi câte o cocardă din care multe avéŭ în centru portretul luĭ Cuza. In apropierea găreĭ, pe o culme era aşeḑată armata care s'a coborît în corpore cu muzica regimentuluĭ 5 de infanterie spre întîmpinarea cortegiuluĭ. In fruntea armateĭ era însuşĭ ministrul general Florescu, general Cernat şi maĭ mulţĭ colonelĭ. Aranjamentul conductuluĭ era organisat de DD. colonelĭ Gadela şi Leon Negruzzi carĭ, până dupĕ înmormîntare, aŭ desvoltat o neobosită activitate pentru păzirea bunelor regulĭ.

Era aprópe 2 ore dupĕ amézĭ când un şuer de tren anunţă mulţimeĭ de la Ruginósa apropierea corpuluĭ. Abia se zăria încă trenul, şi de odată auḑul nostru fu stins de sunetele duióse ale unuĭ marş funebru... eraŭ sunetele musiceĭ ce însoţia corpul. Singure aceste melancolice sunete eraŭ suficiente pentru ca inimile nóstre să încépă a se strînge de durere, şi lacrimile să găséscă un isvor bogat şi ferbinte în ochiĭ noştri.

Dar trenul se apropie din ce în ce maĭ mult, cu o linişte impunătóre şi o maestate adevĕrat princiară. Şi

eată că de o dată se ivi înaintea nóstră un tren învĕlit în doliŭ pe care fîlfîia o flamură naţională, flamura comitetuluĭ naţional ce purta inscripţiunea faptelor marĭ ale mareluĭ defunct. Incă nu se oprise bine trenul, încă nu încetase sunetul funebru ce însoţia conductul, cînd musica militară de odată făcu să răsune un marş de glorie, celebrul marş de triumf al luĭ Vodă Cuza.

Dar eată trenul că se opresce; numeróse delegaţiunĭ ce însoţise corpul deşertară vagónele şi măriră mulţimea. Dintre doue perdele negre, ca durerea, apare un sicriŭ de metal, designat princiar împodobit cu ghirlande şi lumînarĭ aprinse Mulţimea în aceste momente scóse un uriaş suspin, un imposant torent de lacrămĭ. Şase sătenĭ şi şase proprietarĭ coborîră sicriul din vagon 'l aşezară pe o năsenlie négră şi 'l ridicară pe umerĭ. Atuncĭ delegaţiunile porniră înainte; după ele o grupă de preoţĭ îmbrăcaţĭ în falóne; apoiŭ urmă sicriul şi M. Sa Dómna înconjurată de familie. Ast-fel se porni conductul trecênd pe o alee de arborĭ împodobită cu sute de flamurĭ negre şi cincĭ porţĭ de triumf. In drépta şi în stînga aleeĭ era înşirată armata pînă la pórta bisericeĭ, presentând armele. Adăogăm aci că pe tótă linia de la Paşcanĭ pînă la Ruginósa, cantónele avéŭ flamure negre, ear gara locală era îmbrăcată tótă în doliŭ. Tot aşa era şi palatul de la Ruginósa, ast-fel că or încotro ţintiaĭ privirea, nu vedéĭ de cât doliŭ, un doliŭ general imposant. La sosirea trenurilor, tunurile armateĭ deteră o salvă care se repetă de 21 de orĭ pînă la intrarea corpuluĭ în biserică.

Aci, corpul fu aşezat pe un catafalc pompos ridicat în mijlocul bisericeĭ. Dea drépta şi dea stînga se aşedară 2 sentinele de ţĕranĭ şi doue sentinele militare. După săvîrşirea ceremonialuluĭ religios, lumea deşértă bise-

rica, făcênd loc lucrărilor necesare pentru deschiderea sicriuluĭ şi espunerea corpuluĭ. Pe la 5 ore, în fine, lucrările eraŭ terminate, şi lumea năvăli în biserică pentru a revedea pe Acela care şapte anĭ a făcut fala şi gloria de *fapte mărețe*, a îndurat şapte anĭ de *esil!*... Impresia vederiĭ corpuluĭ a fost cea maĭ vie, cea maĭ mişcătóre din tóte impresiunile succedate în inima nóstră. Nicĭ odată nu vom uĭta acest moment, nicĭ odată nu vom perde cu desĕvîrşire acéstă profundă impresiune...

Ast-fel a stat espus gloriosul corp, sântele oseminte până a treia ḑi, 29 Maiŭ pe când era fixată ḑioa înmormîntăriĭ. In aceste douĕ ḑile trenurile din tóte direcțiunile țĕreĭ nu încetaŭ a transporta lumea la Ruginósa.

In fine sosi şi ḑioa de 29 Maiŭ. Trenurile care, în acea ḑi până la amézĭ făcură patru cursurĭ, atât din jos cât şi din sus, până la Ruginósa, aŭ adus un public ales şi inteligent care peste tot se póte urca cu siguranță până la 5 miĭ persóne de ambele sexe.

De mult timp, póte nicĭ-odată până acum n'a vĕḑut România atâta public inteligent adunat la o serbare funebră ; dovadă, cât de mult Românĭ regretă nóptea de 11 Februarie.

Eraŭ 2 ore dupĕ amézĭ când se porni cortegiul de la biserică spre palat. Aicĭ sicriul fu urmat nemijlocit de către M. Sa Dómna Elena care aştepta cortegiul pe treptele palatuluĭ, tristă, palidă ca o martiră, sântă ca un sacrificiŭ, admirată cu pietate, şi adorată în cuget de mulțimea ce inunda peste tot spațioasa curte şi grădină a palatuluĭ. De aicĭ, cortegiul, eşind pe pórtă, a apucat spre aleea ce duce la biserică. In tot timpul acestuĭ funebru conduct, ordinea era de o rară şi exemplară ținută. Cavaleria şi trupa Roşiorilor

mergea înainte ocupând loc în ograda bisericeĭ. Apoĭ urmaŭ colivele, cu douĕ rîndurĭ lungĭ de prapore şi preoţĭ. Dupĕ acestea, urma corporaţiunea delegaţilor din tótă ţara ; apoĭ o grupă de ofiţerĭ cu gradurĭ înalte, coloneĭ, maiorĭ şi căpitanĭ carĭ ducéŭ insignile princiare. In urma acestora venia sicriul purtat pe umerĭ sub o pataşcă négră de către ţĕranĭ şi proprietarĭ. Dupĕ sicriŭ urma Dómna Elena cu ilustă-ĭ familie şi alte persóne notabile; apoiŭ venia publicul cel mare, şi în urmă infanteria. Inaintea cortegiuluĭ cânta corul Mitropolieĭ de Iaşĭ, şi în urmă musica infanterieĭ. Precum la sosirea corpuluĭ, aşa şi astă-dată s'aŭ dat 21 salve de tunurĭ pînă când cortegiul ajunse în ograda bisericeĭ. Aicĭ corpul fu aşezat într'un cort spaţios, decorat peste tot cu negru, pe o estradă asemenea négră, ridicată a nume pentru acest scop. In capul defunctuluĭ aŭ luat loc Dómna Elena, cu nobila sa familie, D. D. general Florescu, Balligot, I. Negruzz, şi alţĭ notabilĭ. De jur împrejur eraŭ ofiţerĭ de gradele înalte şi alte notabilităţĭ ca Negri, V. alexandri, C. Casimir, Marghiloman, colonelĭ Pisoschi, Gadela etc, apoiŭ tot publicul. La picióreIe ilustruluĭ defunct se ridica o tribună învelită tot în negru pentru oratorĭ. Pentru a nu uita, să însemnăm tot-odată, că cu acéstă ocasiune pepturile maĭ multora se vedeaŭ decorate cu medaliĭ comemorative ce purtaŭ inscripţiunea : *Cuza Vodă*, şi tot pentru a nu scăpa nimic din vedere, să remarcăm că diaristica streină avea cincĭ representanţĭ la acéstă ocasiune: treĭ diariştĭ Francezĭ şi doĭ germanĭ din Viena. Diaristica română era representată prin însuşĭ maĭ toţĭ redactori diarelor de dincóce şi de dincolo de Milcov.

Serviciul religios săvîrşit de S. Sa Mitropolitul Moldoveĭ şi Sucéveĭ a început dupa 2 ore şi a durat pînă

după 4 când, maĭ 'nainte de *vecĭnica pomenire*, aŭ început discursurile funebre ale oratorilor:

Archiereul Suhopan, C. Boliac, A. Visanti, P. Grădișténu, D. Gusti, B. Lătescu; precum și atleți tribuneĭ române N. Ionescu și M. Cogălnicénu.

A luat parte la doliŭ diarele *Trompeta*, *Reforma*, *Poporul*, *Curierul Balasan*, *Noul curier român*, *Armonia*, *Observatorul*, *Semnătorul*, ș. c. l.

Poesiĭ funebre aŭ fost recitate de Dim. Gusti, Scipione Bădescu, N. Basarabescu, ș. a.

TESTAMENTUL LUI CUZA-VODĂ

In privința totaleĭ mele averĭ mișcătóre și nemișcătóre ce voiŭ lăsa la încetarea mea din viață, statornica mea voință este de a se regula și a se urma precum arăt aicĭ:

Prea iubiți meĭ fiĭ Alexandru și Dumitru, adoptațĭ de mine și de prea iubita mea soție Elena Dómna, fără părințĭ cunoscuțĭ, conform legilor în vigóre, ca singuri meĭ moștenitotorĭ, vor împărți de o potrivă între dînșiĭ tótă averea mea mișcătóre și nemișcătoare, așa precum se va afla la deschiderea moșcenireĭ.

Din acéstă avere las prea iubiteĭ mele sođiĭ Elena Dómna usufructul uneĭ a treea părțĭ spre a se bucura de dînsul tótă viața sa după încetarea usufructuluĭ ce va avea ca mamă, asupra întregeĭ moscenirĭ, purtând în acéstă calitate și sarcina de firéscă și legală epitrópă cu consiliul Domnielor lor P. S. archiereul Calinic Miclescu mitropolitul Moldoveĭ și Sucéveĭ și căpitanul Efrem German.

Daca prea iubita mea soție va înceta din viață îna-

inte de a ajunge fiiĭ meĭ la majoritate, atuncĭ epitrop va fi P. S. Sa arhiepiscopul Calinic Miclescu, mitropolitul Moldoveĭ şi Sucéveĭ care, prin înţelegere cu consilierul căpitan Efrem German, vor numi un consilier, ca aşa tutela să fie pururea de treĭ.

Daca va înceta din viaţă P. S. Sa arhiereul Calinic Miclescu mitropolit al Moldoveĭ şi Sucéveĭ, înainte de a ajunge fii meĭ la majorat, atuncĭ epitrop va fi căpitanul Efrem Gherman care, prin înţelegere cu consilierul, vor numi un consilier.

Daca va înceta din viaţa căpitanul Efrem Gherman înainte de a ajunge fii meĭ la majorat, atuncĭ va fi epitrop consilierul care se află maĭ vechiŭ în tutelă, şi el, în înţelegere cu colegul sĕŭ, vor numi pe al treilea, şi aşa se va forma tutela pînă la mojoritatea fiilor meĭ iubiţĭ, fără să pótă vre o dată, sub nicĭ un pretest, vre una din rudele mele, saŭ ale soţieĭ mele, a avea vre un amestec, saŭ ingerinţă, fie spre a reclama vre un drept în numele sĕŭ, fie spre a interveni în interesul moştenitorilor meĭ.

In cas de a înceta din viaţă vre unul din fii meĭ iubiţĭ înainte de a avea vîrsta legală spre a putea testa, după acéstă vîrstă, fără însă a fi testat, saŭ pentru or ce avere va rĕmânea afară din testament, moştenitor va fi fratele sĕŭ supra-vieţuitor.

In cas de a înceta din viaţă şi cel'alt fiŭ al meŭ iubit înainte de vîrsta legală, spre a putea testa, saŭ fără să fi făcut testamentul, saŭ avênd făcut testament pentru averea ce va rĕmâne afară din testament; de va trăi încă iubita mea soţie, se va bucura de tot usufructul, ear după mórte, tótă acéstă avere de care nu vor fi dis fii şi moştenitóri, va servi pentru creaţiunea şi întreţinerea unuĭ asil de copiĭ orfanĭ şĭ găsiţĭ în oraşul Huşĭ care

va purta numele de *Asilul Cuza* și se va administra de tutela horarâtă pentru fii meĭ în minoritate, fără să pótă vre o dată, nicĭ statul, nicĭ rudele mele saŭ ale soțieĭ mele avea vre un amestec saŭ ingerință.

După încetarea mea din viață, epitropul, prin sciința consilieruluĭ, va plăti 7000 napoleonĭ de aur, persóneĭ ce va înfățișa obligația mea olografă, scrisă în întregul sĕŭ de mine, în limba francesă, datată 8 în luna Ianuare 1873, calendarul noŭ, saŭ 27 Decembre, anul 1872 calendarul vechiŭ și sub-scrisă de mine, eliberată în Florența (Italia) și făcută în aceiașĭ ḑi când am făcut acest testament.

Or ce disposiție și testament anterior acestuia sînt și rĕmîn desființate.

Acest testament olograf scris in întregul sĕŭ, datat și sub-scris de mine, s'aŭ făcut astă-zĭ în Florența la 8 în luna Ianure 1873, calendar noŭ, saŭ 27 Decembre 1872 calendar vechiŭ în 4 exemplare asemenea, din care unul l'am încredințat prea iubiteĭ mele soțiĭ Elena Dómna, unul P. S. Sale arhi-episcopul Calinic Miclescu mitropolit al Moldoveĭ și Sucéveĭ, unul căpitanuluĭ Efrem Gherman, și unul se va găsi în portofoliul roșu, care se deschide cu numerile 5 5 5 5.

A. I. Cuza.

CUZA VODĂ

Vĕḑutu-te-am în pace suind scara măririĭ
Și 'n pace luând calea augustă-a nemuririĭ,
O! scump amic, Domn mare, o! nume cu splendóre
Sădit pe miriade de libere ogóre!

O clipă apărut-aĭ în plaiul vecînicieĭ
Și vecînice marĭ fapte lăsat-aĭ Românieĭ,

'Nălţând din părăsire antica-ĭ demnitate
Prin magica *Unire* şi sacra *Libertate.*

Ca norul plin de mană ce trece şi revarsă
O plóe roditóre pe brazda care 'ĭ arsă,
Şi stând apoĭ de-oparte, în urma luĭ priveşte
Cum brazda se deschide şi câmpul înfloreşte,

Aşa şi tu din cerurĭ aĭ dulcea mîngăere
Să vedĭ a ţĕriĭ tale frumósă re'nviere,
Tu ce-aĭ stêrpit cu sceptrul, unealtă de rodire,
Din suflete şi câmpurĭ seminţa de şerbire.

Acum te odihneşte gustând eterna pace
In taina maiestósă a morţiĭ care tace,
Lăsând o lume 'ntrégă la Tine să gândéscă
Ş'a ta legendă, *Cuza!* cu fală s'o rostéscă....

Sunt nume destinate, ca numele tĕŭ mare,
Să stea neclintite pe-a timpuluĭ hotare
Şi vecinic să rĕspândă o falnică lumină
Pe seculiĭ ce'n umbră, trecênd, li se închină

$^{3}/_{15}$ *Maiŭ 1873.* **V. Alexandri.**

LA MOARTEA LUĬ ALEXANDRU I. CUZA

Murişĭ!... fost Domn al ţĕreĭ
De dênsa exilat, —
In braţele-agonieĭ,
Mâhnit, de toţĭ uĭtat,
Pe când aceĭ carĭ
Atât te linguşéŭ,
Atuncĭ când cu 'njosire,
La curte-ţĭ se tîraŭ,
Adĭ veselĭ ospătézä
La alt stăpîn, lacheĭ
Tot miserĭ, vilĭ, făţarnicĭ
Şi pururea mişeĭ.
A ta fu sórta tristă,
Dar pură prin 'sdrobire,
A lor este infamă,
Şi de compătimire;
Căcĭ tu le dedéĭ pâne,
Şi aur, şi onor,
Ear eĭ 'ţĭ-aŭ dat urgia
Intreguluĭ popor.
In dilele-ţĭ ferice,
Când mintea-ţĭ, cu vigóre,
Doria al ţereĭ bine
Putere şi splendóre,
Cu şoptele lor false,
Audu-ţĭ astupaŭ,
Şi prin vĕrsărĭ de sînge
Căderea 'ţĭ grăbiaŭ,
Hoţia, nedreptatea,
Perversa degradare

Eraŭ al lor sistem ;
Şi 'ncrederea ta mare
Luându-le drept glorii,
Cum eĭ le porecleaŭ,
Aduse catastrofa.
Spre care te 'mpigéŭ.
Adĭ, étă-ĭ veselĭ, mândri,
Puind aceleaşĭ curse,
La altul. Căcĭ ş'acuma,
In ţéră sânge curse
Şi plumbul. baioneta,
In carne s'a 'mplântat,
Ca semn că eĭ năravul
De lupĭ nu 'şĭ-aŭ schimbat.
Ca semn că vor să sape
Şi pe-acela care
Le dă cu abondenţă
Adĭ bere şi mîncare.
Ca semn al linguşireĭ
Prin care compromit,
Pe or-cine odată,
A fost stimat iubit
Murişĭ!... însă păcatul,
'Ţi-l pórtă curtisaniĭ,
Aceĭ ce te lăsară,
Fără nicĭ o mustrare,
Sărac d'a ţĕreĭ milă,
De dorul eĭ sacrat,
La care aveaĭ drepturĭ,
Când nu te-ar fi înşelat.
Ş'acum, când eĭ la Curte
Pe alţi îmbunéză,
Şi pe mormîntu-ţĭ chefurĭ,
Serbărĭ organiséză.
Primesce aste versurĭ,
Ca dar nemaculat,
De la ceia carı
De dînşi te-aŭ scăpat.
Pe eĭ îi eartă! cerul,
In marea luĭ dreptate
Va sci să-ĭ rasplătéscă,
De multele păcate
Ce aŭ comis cu tine,
Ca c'un nevinovat...
Staĭ sus, o Cuza! căcĭ eĭ sînt [aicĭ
Tot jos cum 'ĭ-aĭ lăsat.

Intrarea triumfală a M. S. Domnitoruluĭ Carol I în România

Marţĭ 10 Maiŭ, Inălţimea sa principele Carol I., Domnitorul Românieĭ, a făcut intrarea solemnă în capitala Bucurescĭ. Pe la 2 ore după amiadĭ' salve de artilerie anunţară sosirea Măririeĭ Séle la rondul de la şosea, unde, în sunetul musicelor şi al celor maĭ intusiaste strigărĭ de ura, fu primit de înalta Locotenenţă Domnéscă, de DD. Miniştriĭ şi de d. Primar al capitaleĭ, care înfăţişă Domnitoruluĭ pâînea şi sarea, symbol al ospitalităţeĭ şi al abondenţeĭ. După un mic discurs ţinut de d. Primar, Inălţimea sa, în trăsură deschisă, precedat de d-niĭ miniştri în trăsurĭ, de d. prefect al capitaleĭ, de d. prefect al districtuluĭ Ilfov cu un regiment de dorobanţĭ, de douĕ batalióne de grăniceri şi de regimentul I de lancerĭ, a intrat prin bariera Mogoşóea, în sunetul clopotelor de la tóte bisericele, şi în entusiaste strigărĭ de ura din partea mulţimeĭ nenumĕrate de cetăţenĭ care se în-

desaŭ pe amândouĕ laturile stradelor. La tot pasul, Inălţimea sa primia mulţime de ghirlante de florĭ ce 'ĭ se aruncaŭ în trăsură din balcónele şi ferestrele bogat tapisate ale caselor din tot lungul drumuluĭ pînă la Mitropolie.

Ajungĕnd aci, domnitorul fu primit de Eminenţa Sa părintele mitropolit primat, însoţit de un numeros cler cu crucea şi evangelia, şi fu condus în biserică.

După terminarea Te-deumuluĭ, la care aŭ asistat membriĭ Curţeĭ de Casaţiune, aĭ Consiliuluĭ de Stat, aĭ Curţeĭ de Compturĭ, Curţile şi Tribunalele, Măria sa a intrat în camera deputaţilor, la uşea căria a fost primit de întregul biroŭ al adunăreĭ.

Despre solemnitatea urmată în sala şedinţelor Camereĭ, publicăm urmĕtórea dare de sémă ce ne trămite onorabilul biroŭ al adunăreĭ.

«Astădĭ, Marţĭ 10 Maiŭ, la 2 şi jumătate ore după amiadĭ, M. Sa CAROL I, întîmpinat de membriĭ birouluĭ, face intrarea sa în sala şedinţelor Adunăreĭ, în mijlocul aclamaţiunilor căldurόse ale domnilor deputaţĭ, ale înaltelor corpurĭ ale Statuluĭ, şi ale numerosuluĭ public ce umplea tribunele.

M. sa se urcă pe estrada Tronuluĭ întovărăşit de Em. sa Mitropolitul primat al Românieĭ, de domniĭ membri aĭ Inalteĭ Locotenenţe Domneşcĭ, de domni Miniştri şi Domniĭ membriĭ aĭ consiliuluĭ de Stat.

D. colonel N. Haralambie, membru al Inalteĭ Locotenenţe Domnescĭ citesce următorul jurămînt:

«Jur de a fi credincios legilor ţĕreĭ, de a pădi religiunea Românieĭ precum şi integritatea teritoriuluĭ eĭ, şi de a domni ca Domn constituţional.»

Măria Sa domnul, cu mâna pe sf. Evanghelie şi sf. Cruce, rostesce cu glas mare: *jur!* După acésta, Măria sa subscrise actul jurămîntuluĭ, care se adevereşte de Em. sa Mitropolitul primat, şi se contrasemnédă de întregul minister. Acest act se depune de către domnul prim ministru în mâinele d-luĭ M. Costache, preşedinte al adunăreĭ, care anunţă camereĭ acéstă depunere.

D. M. Costache, preşedintele adunăreĭ, adresédă apoĭ măarieĭ séle următórele cuvinte:

«Măria Ta! în numele adunăreĭ al căreia sunt organ, viŭ a vĕ presenta mulţumirile eĭ entusiaste şi urările ce face pentru fericirea domnieĭ măriei tale. Naţiunea, aĭ căreĭ representanţĭ vĕ încunjóră aci, jură de a nu cruţa nicĭ silinţe, nicĭ sacrificiĭ pentru a consolida tronul şi dinastia M. Tale, şi a lucra împreună cu Măria Ta la nobila misiune ce vĕ este dată de a stabili pentru vecĭnicie mărirea şi prosperitatea Românieĭ.

«*Trăiască M. S. Carol I.*»

Adunarea întrégă repetă în maĭ multe rîndurĭ: *Trăiassă M. Sa Carol I.*

M. Sa Domnul rĕspunde:

«Ales de către naţiune, cu spontaneitate, domn al Românilor, 'mĭ-am părăsit, fără a sta la îndoélă, şi ţéra şi familia, spre a rĕspunde la chemarea acestuĭ popor care 'mĭ-a încredinţat destinatele sale. (aclamaţiunĭ entusiaste.)

«Puind piciorul pe acest pămênt sacru, am şi devenit Român. Primirea plebiscituluĭ. îmĭ impune, o sciŭ, marĭ datoriĭ; sper că 'mĭ va fi dat a le îndeplini. Eŭ vĕ aduc o inimă lealâ, cugetărĭ drepte, o voinţă tare de a face binele, un devotament fără margînĭ către noua mea patrie, şi acel neînvins respect către lege, pe care 'l-am cules în esemplul alor meĭ. (Ura! prelungite).

«Cetăţén astă-dĭ, mâîne, de va fi nevoe, soldat, eŭ voiŭ împărtăşi cu d-vóstră sórta cea bună ca şi pe acea rea. (aclamaţiunĭ repeţite). Din acest moment, totul este comun între noĭ; credeţĭ în mine, precum cred eŭ în d-vóstră!

«Singur numaĭ Dumnedeŭ póte sci ceea-ce viitorul păstrézā patrieĭ nóstre! Din parte-ne, să ne mulţumim întru a ne face datoria. Să ne întărim prin concordie! să unim puterile nóstre spre a fi la înălţimea evenimentelor!

«Provedinţa care a condus pe alesul d-v. până aci, şi care a înlăturat tóte pedicile din calea mea, nu va lăsa neîndeplinită opera sa.

«Trăéscă România!»

(Strigărĭ prelungite şi repeţite: trăéscă CAROL I!)

Inalţimea sa, condus de membriĭ biurouluĭ adunăreĭ, şi de dd. Miniştri, părăsesce sala în mijlocul entusiasmuluĭ general şi a strigătelor prelungite, «Trăéscă Carol I! Tră-

éscă Domnul Românilor! Trăéscă România una şi nedespărţită!»

După terminarea acesteĭ solemnităţĭ, Inălţimea sa s'a întors la palat, unde, eşind în balcon, tótă oştirea de garnisónă a defilat pe din 'naintea Măriei Sale.

(Reforma)

Proclamaţia Alteţiĭ Sale Serenisime către poporul român

Românĭ,

În destinurile omenenscĭ nu este o datorie maĭ nobilă de cât acea, de a fi chemat a menţine drepturile uneĭ naţiunĭ şi a consolida libertăţile eĭ.

O misiune aşa de însemnată M'a decis să părăsesc fără preget o posiţiune independentă, familia şi ţara de care am fost legat prin legămintele şi suvenirile cele maĭ sacre, pentru a urma apeluluĭ vostru.

Primirea plebicistuluĭ, care a pus pe capul Meŭ coróna luĭ Ştefan cel Mare şi a luĭ Mihaĭ Vitézul, îmĭ impune o mare răspundere. Sper însă, că'mĭ va fi dat, cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ, şi cu un întreg devotament de a asigura noueĭ mele patriĭ, o esistenţă fericită şi demnă de trecutul eĭ.

Românĭ! Sunt al vostru din tótă inima şi din tot sufletul. Puteţĭ să vĕ întemeiaţĭ pe mine în orĭ ce timp, precum Eŭ mĕ întemeiez pe voĭ.

Dată în capitala nóstră Bucurescĭ, în 11 Maiŭ 1866.

CAROL

Miniştri: *Lascar Catargiu, Ión Bratianu. Petre Mavrogheni Ión Cantacuzin, Constantin A. Roseti,* General *Ión Ghica, Dimitrie Sturza.*

HORA LUI CUZA-VODĂ

Trageţĭ hora mare, mare,
Cuza sfăramă hotare !
Trageţĭ hora mare, mare,
Din Carpaţĭ şi păn'la mare
Unde Cuza se iveşte
Ţara nóstră creşte, creşte,
Poporul se înmulţeşte
Inima întinereşte.

Cât om fi toţĭ în unire
Nu ne frică de peire
Nicĭ de ura ce desbină.
Nicĭ de sabia streină
Nicĭ d'amară asuprire,
Nicĭ de lanţurĭ şi hrăpire
Trageţĭ hora mare, mare.
De la munte pân'la mare.

Locul ţĕreĭ, o dreptate
Simte paşiĭ ceĭ de frate
Şi trăsare'n bucurie
Ca în timp de vitejie
Calul suflă, saltă, bate :
Focul peptul luĭ străbate ..
Trageţĭ hora mare, mare,
Din Carpaţĭ şi pân'la mare

Fala ese din morminte
Şi ne aduce nouĕ-aminte
Lupte marĭ strălucitóre
Nume pline de onóre,
Fala veche şi bătrână
Trece în inima română .
Trageţĭ hora mare, mare,
De la munte pân'la mare.

Trageţĭ hora lată, lată
Că mi e inima 'necată
Şi la glasul de unire
Curge plâns de fericire
Mâine spada Românéscă
Póte încă să lovéscă
Trageţĭ hora mare, mare,
Cuza calcă pe hotare.

Trageţĭ hora, vêntul bate
Şi în ţermurĭ depărtate
Duce veste de unire,
Duce veste de mărire ;
Căcĭ a ţĕrilor Unire
Ne va duce la mărire.....
Trageţĭ hora mare, mare,
De la munte pân'la mare.

Trageţĭ hora şi maĭ mare
Cuza sfăramă hotare !

Bolintineanu.

Statistica Basarabieĭ în 1873. — Dupĕ acéstă statistică, provincia Basarabia se împarte administrativ în 7 judeţe *(uesdi)* din carĭ judeţul Kişineŭ are locuitorĭ 408,581 ; judeţul Akermam 266.268 ; judeţul Bender 230,000 ; judeţul Orheiu 248,027 ; judeţul Soroca 248.904 ; judeţul Hotin 220.072 şi judeţul Iaşĭ 200,343.

Acésta este populaţiunea pe judeţe.

Evident însă că ea nu ne dă absolut nicĭ o idee despre fisionomia etnografică a populaţiuneĭ. Dar iată şi tabela privitóre la acéstă cestiune :

Ruşĭ	224,304	Ovreĭ	189,590
Bulgarĭ	40 644	Ţiganĭ	32,953
Germanĭ	60.501	Grecĭ	5,700
Moldovenĭ	1,200,366	Armenĭ	2,583
		Total . .	1,756,641

HORA DE LA PLEVNA

Colo 'n Plevna şi 'n redute
Staŭ păgânii miĭ şi sute,
Staŭ la pândă pitulaţĭ
Ca zăvoziĭ ceĭ turbaţĭ.
Las'să şéză marĭ şi miciĭ..
Trageţĭ hora măĭ voĭnicĭ!
Sus, in tabăra turcéscă
Dat-aŭ tusea măgărésćă
Răpcigoşiĭ crunt tuşesc. *)
Cu ghiulele 'n noĭ stropesc,
Las'să crape micĭ şi marĭ..
Trageţĭ hora măĭ tunarĭ!
Jos în vale pe câmpie
Baş-Buzucĭ de căsăpie
Şi Cerchezĭ mereŭ cumpliţĭ
Rup cu dinţiĭ din răniţĭ
Las'să rupă. rupe-i-aşĭ!
Trageţĭ hora. Călăraşĭ!

Dina nóptea glónţe plouă
Tot pămêntu-ĭ ud de rouă.
Nu e rouă de senin
Ci e sânge de creştin.
Las'să plouă ca din norĭ
Trageţĭ hora Roşiorĭ!

Iacă mê!.. din parapete
Vine-o scrófă ca să fete, **)
Opt godacĭ ş'un godăcel,
Toţĭ cu rîtul de oţel.

Las'să fete miĭ de miĭ..
Trageţĭ hora. măĭ copiĭ!

Ne-o veni şi nouă-odată,
Di de plată şi rĕsplată.
Să'l aducem la aman
Pe gaziul de Osman.

Vie!... ura... la Balcanĭ!
Trageţĭ hora măĭ Curcanĭ!

Cât e negru, cât e sóre
Moartea şéde pânditóre
Şi prin şanţurĭ şi prin rîpĭ.
Şi tot bate din aripĭ,
Las'să bată până mânĭ..
Trageţi hora maĭ Românĭ!

V. Alexandri.

---

*) Răpcigoşiĭ crunt tuşesc. Ostaşiĭ noştriĭ daŭ porecla de răpcigoşĭ tunurilor turceştĭ.

**) Vine-o scrófă ca să fete, adică o bombă, poreclă dată de ostaşiĭ noştriĭ.

TABLA MATERIEĬ